

„A 18. század első felében ez így volt természetes: az ország nyelveit megtanuló és szükség szerint használó értelmiség tudatát nem a származás, hanem az országhoz tartozás határozta meg: az értelmiségiek kivétel nélkül magyarusok voltak, valamennyien a Szent Korona alattvalói.”

Bél Mátyás a példa ► 9. oldal

„...nem a börtönben lettem vallásos – az istenhit már kicsi korom óta munkálkodik bennem.”

Interjú Zalatnay Saroltával ► 10. oldal

„Jó hetven éve írta le Dietrich Bonhoeffer, hogy elkezdhetünk búcsút venni a constantinusi korszaktól, amely kényelmes, sőt előjogokkal járó helyzetet biztosított a keresztény egyházaknak...”

Népegyház vagy missziói egyház? ► 13. oldal

Világvegi víziók ► 3. oldal
Afganisztán magyar szemmel ► 5. oldal
Beszélgetés dr. Fabiny Tiborral ► 6. oldal
Carl Orff vette ► 7. oldal
Böjti bukás ► 12. oldal
Tavasz van! Gyönyörű! ► 15. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Isten akarata, amelyet Krisztus betöltött, nem egyéb, mint a Krisztus engedelmsége. Ahogyan Pál mondja: Engedelmes lett értünk. Ebben van mindnyájunk megigazulása is: »...egynek engedelmsége által sokan igazakká lesznek.«”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztények!
(Szabó József fordítása)

Március 15. Békás- megyeren

► 1848 az őszinteség forradalma volt. A diákoké. Az önzetlenségé. Az önfeláldozásé. A jövővényeké – hangoztatta ünnepi prédikációjában dr. Csepregi Zoltán. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora március 15-én a békásmegyeri templomban végzett szolgálatot. Igehirdetésében annak a forradalomnak a képét idézte, amelyben a dicsőség mellett ott volt a vereség is. Akiért azonban ezen a nemzeti ünnepen is összegyűltünk, az péntektől vasárnapig járta meg a pokol bugyrait, hogy aztán zászlaját diadalmasan emelve lépjen ismét közénk húsvét reggelén – hirdette az evangélikus lelkész, hozzátéve, hogy ezen a lobogón az áll: szabadság és élet.

„Szabadság, szerelem!” – írta a későbbi forradalmár. Azon az ékes magyar nyelven, amelynek tanulását az akkor még Petrovics Sándort Sárszentlőrincre küldték szülei. Hogy a két tanév tapasztalatai, emlékei mennyiben jelentkeztek Petőfi verseiben, annak kiderítése az irodalomtörténészek feladata.

Tény azonban, hogy az alma mater, majd későbbi utódja – a mai bonyhádi evangélikus gimnázium – híven ápolja híressé vált diákjainak emlékét. Annál is inkább, mert ebből táplálkozott egy egész közösség, amely büszke volt egykori kisdíkjára. Legendákba szőtte diákcsínyeit, emléktáblával jelölte meg lakhelyeit, iskoláját, szobrot emelt neki akkor, amikor az ország kevésbé törődött fiatalon elhunyt költőjével.

► Folytatás a 3. oldalon

Aszódi Petőfi-nap

► Joggal mondható, hogy az aszódi evangélikus gimnáziumban a március az egyik legsokszínűbb és legtevékenyebb hónap, amely immár hagyományosan négy nagy rendezvényre épül: a hónap elején kezdődik a karitatív hét, ezt a színjátész-találkozó és a Petőfi-nap zárja, majd a diákgyűlés következik.

Az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma, Szakképző Iskolája és Kollégiuma tudatosan törekszik arra, hogy diákjaiban megalapozza a karitatív szellemet, a szociális érzékenységet. Másrészt – mint a forradalmár költő nevével intő intézmény – azzal is tiszteli Petőfi Sándor szellemi öröksége előtt, hogy ápolja az ő és a szabadságharc emlékét, illetve a költő kultuszát. A diákság figyelmét azonban nemcsak a szabadságharc Petőfije felé fordítják, hanem a költőre és a színészre is.

► Folytatás a 12. oldalon

Párbeszéd szívtől szívig

► Napjainkban egyre több konferenciát szerveznek az erőszak okainak feltárásáról. Kevés alkalom kínálkozik azonban arra, hogy a gyermekekkel vagy felnőttekkel foglalkozó szakemberek elsajátíthassák, hogyan vezethetik fel magukat az egyre terjedő agresszivitással szemben, leginkább pedig hogy miként járulhatnak hozzá a leküzdéséhez. Ezeknek a kivételeken fontos és hasznos rendezvényeknek a sorát gazdagította március 11-én az az országos szakmai konferencia, amelyet Budapest XVI. kerületében tartottak az Erzsébetligeti Színház termében. Az alkalomnak az volt a különlegessége, hogy egy lelkész, Börönte Márta és gyülekezete, a Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség kezdeményezte. Tervükhöz sikerült megnyerniük önkormányzatuk vezetőit, az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) Egyházi Kapcsolatok Titkárságának és a Parlament emberjogi bizottságának támogatását.

► Folytatás a 4. oldalon

Konzultáció kiscsoportban

Törvény és evangélium

■ RIBÁR JÁNOS

Kérdés: van-e olyan törvény az evangélikus egyházban, hogy vasárnaponként kötelező templomba járni? Válasz: van!

Nem szüntettük meg a Tízparancsolatot, érvényességét senki nem vonhatja kétségbe. Luther a Kis káttét a Tízparancsolat magyarázatával kezdi, jelezve a bibliai törvény fontosságát. A negyedik parancsolat pedig így hangzik: „Szenteld meg az ünnepnapot!” Isten rendelte ezt a parancsolatot, és nem szabad elfelejteni, hogy az Úr Jézus Krisztus kijelentette a Hegyi beszédben, hogy nem eltörölni, hanem betölteni jött a törvényt (Mt 5,17). Ez pedig azt is jelenti, hogy értelmesen kell betölteni a törvényt, ezt a parancsolatot is.

Vagyis ha valakinek egy-egy adott vasárnapon vagy ünnepnapon konkrét akadály – munkahelyi elfoglaltság, betegség, utazás, egyéb valóságos és nem kitalált teendő – áll az útjában, természetesen nem tekinthetjük törvénszegőnek, Istennel szemben hűtlenkedőnek, de akinek csak „olyan kedve van”, vagy éppen „olyan kedve nincs”, azaz lustaságból, érdektelenségből, közömbösségből nem szenteli meg a vasárnapot, azt el kell marasztalni Isten igéjének a fényében. „Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy az Isten akarata cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígéret.” (Zsid 10,36)

Kérdés: csak az tekinthető hívő kereszténynek, aki minden alkalommal megszenteli az ünnepnapot? Válasz: igen!

Természetesen nemcsak a templomba jövetel biztosíthatja a megszentelést, hanem a teljes lelki odaadás is. Hangsúlyozzuk: ne keresen senki kifogást a lelki lustaságra vagy hanyavetésre! A vasárnap vagy ünnepnap megszentelése egyszerűen azt jelenti, hogy azon a napon kiemelten is Isten dolgainak szenteltem időm jelentős részét. Ezt kivételesen biztosíthatja egy-egy televíziós vagy rádiós istentisztelet is, de nem tekinthető normális képzetnek, mert a hitélet feltételeihez hozzátartozik az imádkozó élet, a Szentírás forgatása és a gyülekezeti (lelki) közösségben való részvétel.

Kérdés: olvashatunk a Szentírásban arról, hogy minden bűnt megbocsát Isten, de a Szentlélek elleni bűnt nem? Mit értsünk ezen? A válasz nem könnyű, mert a Lélek vezetésére van szükségünk hozzá, de egy alapvető igazságot szívleljünk meg. Nézzük meg a szentírt: „Még ha valaki az Emberfia ellen szól, annak is megbocsátatik, de aki a Szentlélek ellen szól, annak nem bocsátatik meg sem ebben a világban, sem az eljövendőben.” (Mt 12,32)

Azt nem tudjuk pontosan, hogy mi lehet egészen konkrétan a Szentlélek elleni megbocsáthatatlan bűn, de akkor fordítsuk meg a választ, és ne kockáztassunk. Vagyis aligha kapunk lelki kényelmességet biztosító, leszűkítő választ a kérdésünkre, hanem törekedjünk élő hitéletre, gyakorlatra – igehallgatásra, szentségünneplésre –, és akkor kizárjuk annak kockázatát, hogy vétkezünk a Szentlélek ellen. Mert a Szentlélek Isten indít bennünket hitre, és ha elfogadjuk ösztökélését, hívását, indítását, és járjuk a hitélet Krisztus által tanított keskeny útját, akkor aligha vétethetünk a Szentlélek ellen.

Nézzünk egy példát: Pál apostol még mint Saul nagyon keményen üldözte az Úr Jézus tanítványait, és természetesen harciasan szólt az Emberfia ellen. De amikor a nagy lélektörténet bekövetkezett a damaszki kapu előtt, és az Úr Jézus a Szentlélek által konkrétan megszólította az apostolt, nem mondott el lent, hanem elfogadta átmeneti vaklását, hogy azután teljesen megnyílik az ember lelke az Isten Lelke előtt.

Kérdés: hogyan fogalmazzuk meg tehát a törvény és az evangélium viszonyát evangélikus módon? Válasz: az Úr Jézus által is megerősített törvény segít, medret ad az evangélium megélésére, átélésére, megtapasztalására.

A törvény egyrészt Krisztushoz vezető mesterünk, másrészt lelki önismereti eszközünk és új életünk közlekedési szabálya. Ennek a szerepe a mindennapi életre vonatkozik, az evangélium tartalma – a bűnbocsánat kegyelme – pedig az örök életre, üdvösségünkre irányul. A törvény segíti a hitéletünket, az evangélium biztosítja az örök életünket Jn 3,16 szerint.

A kettőt nem szabad egymással szembeállítani, ezért nem jó az „és” kapcsolás (törvény és evangélium), hanem úgy kell fogalmaznunk, hogy a törvény ismerete nélkül számunkra nincs evangélium, ezért a törvény is jelentős szerepet kap a hitélet alakításában – de egyedül az evangélium biztosítja a hitélet boldog felszabadultságát és az örök üdvösséget. Mindezt hit által. A törvény a hitélet segítője, az evangélium a kegyelemből fakadó bűnbocsánat jó híre, ezért az üdvösség hordozója és egyedüli forrása minden, Krisztusban hívő ember számára.

Az írásom elején feltett kérdésre a válasz: az ünnep megszentelése, a vasárnapi istentisztelet mégsem pusztán törvény, hanem drága alkalom és lehetőség az evangélium, az örömhír meghallására. Nem a törvény külső kényszere a döntő, hanem a belülről fakadó éhezése az élet kenyerének és az élet italának (Jn 6,35).

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk, hogy Atyánknak szólíthatunk téged, és hogy te atyai szeretettel hallgatsz meg kéréseinket. Kérünk, hallgasd meg most is könyörgésünket, és add meg bölcsességgel kinek-kinek azt, amire a legnagyobb szükség van.

Urunk! Igéd ma is szent életre hív minket, de meg kell vallanunk előtled töredelmesen, hogy bármennyire próbálkozunk is, magunktól nem tudunk megszentelődni, legfeljebb szenteskedni. Kérünk, küldd el hozzánk megelevenítő Szentlelkedet, hogy igazi Krisztus-követökké válhassunk. *Kérünk, újítsd, ébreszd egyházadat, és kezd el rajtam!*

Urunk! Hálás szívvel megköszönjük, hogy te minden válság közepete sem hagyod magukra a tiedet. Kérünk, Lelkoddal építsd és tartsd meg gyülekezteinket, vezesd a pásztorokat és a rájuk bízott juhokat. Segíts, hogy közösségeink középpontjában e nehéz időkben se a pénz, hanem az Úr Jézus keresztje álljon. Adj fentről jövő erőt és küldetésstudatot a hiteles bizonyágtételhez minden egyes kereszténynek – de *mindenki közül először is nekem!*

Urunk! Aggódunk magyar hazánkért, melyet minden oldalról gondok fonnak körbe. Kérünk, adj tőled jövő békét, hogy az országunkban lakó különböző csoportokat a gonosz erők ne tudják még jobban egymás ellen hangolni. Adj nekünk bátorságot és bölcsességet, hogy Jézus Krisztus követeként a megbékélés szószólói legyünk ott, ahová küldesz. *Segíts, hogy én legyek az első a megbocsátásban és a békéltetésben.*

Urunk! Könyörgünk az egész teremtett világot, amelyben ma különösen is érezzük az emberi bűn és gonoszság romboló erejét. Segíts, hogy a világon egyre növekvő erőszak, a hatalmasok kizsákmányoló tevékenysége ellenében a földön élő egyház meg tudja mutatni a hit egyetlen fegyverét: a krisztusi szeretetet. A világon élő vezetőkben pedig ébreszd fel a lelkiismeretet a szegényebb országok népe iránt, hogy létrejöhessen egy, a mostaninál igazságosabb világrend. Adj, kérlek, látó szemeket és érző szívet, hogy én is meglássam a körülöttem levők szükségét. *Adj lelkiismeretet, hogy el ne menjek mellettük közömbösen!*

Urunk! Nemcsak a szenvedő emberek, hanem a teremtett világ jajsza is feléd hallatszik. Amit te szépnak és tökéletesnek teremtettél, azt mi, emberek felelőtlenül használjuk, egyre inkább tönkretesszük. Segíts, hogy tudatosan éljünk, hogy jól és jóra használjuk fel a föld energiaforrásait. Segíts, hogy környezetünkkel harmóniában élhessünk a te rendelkezésed szerint. *Kérlek, adj nekem józan belátást és erőt, hogy át tudjam gondolni és meg tudjam változtatni hétköznapi szokásaimat.*

Urunk! Könyörgünk minden beteg, magára maradt vagy gyászoló emberért. Állj melléjük, és a bajok között is add, hogy szüntelenül érezzék áldó jelenlétet. Adj reménységet a reményvesztetteknek, csendes végórát a halállal küszködőknek. *Indíts szolgáló szeretetre – indíts el feléjük!*

Letesszük eléd életünket testestül-lelkestül. Kérünk, add áldásodat hűtünkre és minden napunkra. Kezünk munkáját tedd maradandóvá! Ámen.

BÖJT 4. VASÁRNAPJA (LAETARE) – 1KOR 10,15–17

Értemes hit – szabad vegyértékekkel

Pál apostol a korinthusi gyülekezeti tagok valós küzdelmeire ad eligazító segítséget. Az *Első korinthusi levél* az egyik legszebb bizonyítéka annak, hogy az *Újszövetség* írásait nem kitalált, mesterséges szituációk ihlették, hanem a gyülekezetek és az egyes hívő ember életében előálló kérdések, bekövetkező feszültségek, kételyek, eltévedések és visszatalálások között megtalált utat mutatja be.

Ez az út sem a kizárólagosság útja. Pál feltételezi, hogy hallgatói, olvasói, a gyülekezet tagjai *együtt gondolkodnak* vele, és fel tudják mérni az apostoli válasz igazát. Nem valami külső tekintélyelv alapján, nem is szolgálai lelkület miatt, hanem azért, mert összecseng az apostoli állítás és érvelés az ő tapasztalatukkal is.

A levelet olvasva annak lehetünk tanúi, hogy a vezető és a vezetettek milyen közös küzdelmet folytatnak hitük megtartásáért. Azt keresik együtt, hogy a környezetükben található szükségletekre milyen krisztusi választ adhatnak, vagy éppen azt, hogy a környezetük ártalmas volta alól hogyan vonhatják ki magukat úgy, hogy ne elszigetelt közösség legyenek.

Nyoma sincs a párbeszédben az „utasításos” rendszernek. Az apostol ugyanakkor mégis tekintéllyel érvel. A Krisztus-élményben részese-dett értemes, felkészült ember tekintélye érhető tetten. Talán ugyanaz a helyzet, mint – egy huszadik századi párhuzammal élve – a nagy *Matthias* esetében is volt: bár nem volt hivatali tekintélye, mégis ráfigyelt egész India, amikor az erőszak nélküliséget meghirdette. Pál apostol úgy

érvel, hogy *valóságos döntési helyzetbe hozza az olvasóit* a látszatmegtévesztés helyett.

Vizsgáljuk meg, hogy hitünk, kérdéseink szempontjából mi is az apostol értemes érvelésének menete. Így tudjuk a saját hitünket is jobban megérteni, és tudunk aszerint élni. A Korinthusban élő keresztények élethelyzete tipikus nagyvárosi szituáció volt. Ellentétes hatások között kellett élniük a mindennapjaikat, így folyamatos hitbeli, erkölcsi döntéseket kellett hozniuk, hogy megőrizhék hitüket, emberi tartásukat.

A pogány vallások is jelen voltak a városban. Egyrészt az áldozati kultusszal, másrészt az áldozati állatok húsának árusításával. A gyülekezeti tagok dilemmája még így több ezer év távlatából is elég világosnak tűnik: mi történik velem, ha eszem ebből az áruból? Van-e rá, a hitemre hatással, ha e pogány környezet által előállított termékeket használom? *Létezik-e valamiféle démonikus mellékhatás ebben az esetben?*

Az apostol érvelése nagyon világos, döntési helyzetre felkészítő. *A dolgokat kétféle módon lehet használni: kultikusan vagy hétköznapien.* A kultikus használat azt jelenti, hogy a teljes testi, lelki, szellemi valónk részt vesz a folyamatban. A hétköznapi használat azt jelenti, hogy csak a normál szükségletek fedezetéül szolgál valami, például a hús, amely pogány áldozati állat húsából származott.

A dolgok kultikus használatát a keresztény ember számára csak az istentiszteleten lehetséges. Itt például a kenyér és a bor – mint Krisztus valósá-

A VASÁRNAP IGÉJE

gos teste és vére – a keresztény ember teljes életét befolyásolja: bűnbocsánatot és üdvösséget szerez. Hétköznapi használat azonban már nem bír ekkora jelentőséggel. A kenyér és a bor hétköznapi használatát pedig az Isten iránti hálánkat erősíti, de nem gyakorol közvetlen befolyást a hitre. Itt a szabadságban élhetjük meg a gondviselést.

Ezekben a dolgokban hív meg értemes mérlegelésre az apostol: a kultikus használat erősíti a megváltásban való megmaradásunkat, a hétköznapi használat pedig az Isten iránti hálánkat erősíti, de nem gyakorol közvetlen befolyást a hitre. Itt a szabadságban élhetjük meg a gondviselést.

A kétféle használaton túl még egy fontos tapasztalat kerül elő az apostol érvelésében. Pontosan tudja, hogy a mi emberi testünk, lelkünk, szellemünk olyan, hogy vannak szabad vegyértékei, amelyek reakcióba lépnek. Alapvetően nyitott lénynek teremtett minket Isten. Éppen e nyitottságunk azonban az egyik nagy kitérésünk, csapdánk is. Szabad vegyértékeink olyan káros reakciókba is léphetnek, amelyek alapvetően veszélyeztetik küldetésünket.

Mit tehetünk ebben az esetben? Két rossz választ szoktunk adni leggyakrabban. Először bűnösnek kiáltjuk ki a szabad vegyértékeinket, és kétségbeesett erővel igyekezünk titkolni őket, rosszabb esetben meg-

szabadulni tőlük. A másik rossz válasz: a környezetünket bélyegezzük meg mint a bűn forrását, amely tönkreteszi a szabad vegyértékeket.

Mi az apostol érvelése? A Krisztusban lekötött vegyérték őriz meg minket minden olyan csapdától, amely tönkreteszi, megmérgezi az életünket. Ezért van szükségünk a Krisztussal való közösségünk folyamatos megerősítésére. Ha vele lépnek reakcióba testem, lelkem, szellemem szabad vegyértékei, olyan erős kötés jön létre, amelyet nem tud semmi más szétszakítani. Ettől kezdve a dolgok hétköznapi használatát sem skrupulózus mérlegelések kényszerre, hanem a szabadság adta tágas tér.

Természetesen ez a kötődés befolyásolja a másik emberhez való viszonyunkat is. A Krisztusban lekötött vegyértékű ember számára a másik sem ellenfelet, sem lekötendő társat nem jelent. Egyedül szolgálati lehetőséget ad: jézusi lelkülettel, a kötődéseken túli világ erejével szolgálni.

■ LABORCZI GÉZA

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Adj nekünk olyan istentiszteleti erőteret, hogy minden kultikusan használt eszköz és szó a veled való közösségünket, a te lényedből való részesedésünket erősítse. Köszönjük neked, hogy nyitott lénynek teremtettél bennünket, de kérünk, a te Fiaddal való kapcsolatunk kössön le minden szabad vegyértéket bennünk, hogy így legyünk alkalmasak a neked és az egy másnak való szolgálatra. Ámen.

Jézus, boldogságom

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten diczerinc,

► Énekeskönyvünk *Jézus-énekei között az első helyen áll Laetare vasárnap graduáléneke, Johann Franck verse, Johann Crüger dallamával: a Jézus, boldogságom (EÉ 357). A vasárnap elnevezése Ézsaiás 66,10-ből származik: „Örüljete Jeruzsálemmel! Vigadjatok vele mindnyájan, akik szerettek! Szívöböl örüljete vele mind, akik gyászoltatok!”*

Nagyböjtben járunk, így az örömről való felszólítás bizony ellentmondásosnak tűnhet a hívek számára. Az ünnep igéire és mondanivalójára figyelve, azt kibontva kerülhetünk csak közel e vasárnap központi mondanivalójához: Krisztus áldozatával az élet kenyerévé lett. Így nyer jelentőséget és értelmet e napon az ünnep evangéliuma (Jn 6,1–15), Jézus kenyérsodája és az epistola (Gal 4,21–31), mely az *Ótestamentumból* vett példa alapján figyelmezteti Krisztus gyülekezetét: a Fiában fiakká lettünk, Isten gyermekeiként az ő asztalánál, az ő közösségében van a helyünk.

Hogyan illeszkedik az igékhez éne-

künk? Olvassuk most a verssorokat figyelemmel! „Jézus, boldogságom, / Közeledbe vágyom, / Te vagy örömmöm. / Lelkem üdvösségét, / Az életet, békét / Neked köszönöm. / Megváltóm, jó pásztorom, / Nálad nagyobb, drágább kincsem / Égen-földön nincsen. // Száz vihar ha támad, / Menedék vár nálad, / Biztos oltalom. / Bár megrendül minden, / Mellettem állsz híven, / Drága Jézusom. / Légy velem, s nincs félelem. / Bűn, pokol hatalma ellen / Karod megvéd engem. // Jézus, rád tekintek, / S múltó földi kincset / Nem keresek én. / Hírnevem, nagyságod, / Sikert itt nem várok, / Csak te légy enyém! / Utamon ha fájdalom / És kereszt vár, hordom hittel: / Tőled nem szakít el. // Jézus, üdvösségem, / Örömmöm, napfényem / Te vagy halál- / Kik szeretik Istent, / Azoknak itt minden / Javára válik. / Borúban visz bár utam, / Te vagy fénylő napvilágom, / Jézus, boldogságom!”

Bizalom, menedék, oltalom: olyan kulcsszavak a versben, amelyeknek a jelentését csak Jézus közelségében, a belé vetett hitben, létezésének és valóságának örömeiben élheti át az ember. A böjti öröm nem kitörő öröm. Nem ujjongó öröm. De az

egész földi élet alapját képező, nehézségek között is mindenkor megtartó, *alapvető keresztény életszemlélet.*

Johann Franck (1618–1677) Gubenben született, s később itt is halt meg. Jogi tanulmányait Königsbergben végezte a harmincéves háború időszakában. Ezek mellett költéssel is foglalkozott. Példaképének tekintette *Simon Dachot (Istenfélők, mily boldogok vagytok – EÉ 509)*. Visszatérve Gubenbe a városka polgármestere lett.

Összesen százötven verséről van tudomásunk, melyek túlnyomó része vallásos tartalmú; gyülekezeti énekkönyveibe is. A *Jézus, boldogságom* először 1653-ban jelent meg nyomtatásban Crüger híres énekeskönyvében, a *Praxis pietatis melica* című gyűjteményben. Franck másik igen jelentős verse a *Készítsd magad, kedves lélek* (EÉ 308) – szintén Crüger-dal-

lammal. Költészete kapcsolatot mutat *Paul Gerhardt* költészetével.

Johann Crügerrel (1598–1662) már sok szó esett az *ÉnekKincsTár* rovatban énekeskönyv-kiadásai és dallamai kapcsán. Johann Franckkal való lelki kapcsolatát mélyítette, hogy maga is Guben mellett született, és ott is járt iskolába. Berlini kántorként fordult érdeklődése régebbi korok énekei, saját dallamok komponálása és az énekeskönyv-szerkesztés felé.

Franck és Crüger énekének feldolgozásai közül most *Dietrich Buxtehude Jesu, meine Freude* kantatáját és *Johann Sebastian Bach* 1723-ban keletkezett, azonos című motettáját emelem ki elsősorban, de istentiszteleti szolgálatra készülve számos koralelőjátékot is találhatunk az orgonairodalomban.

Imádkozzunk közösen Laetare vasárnap kollektá imádságát! *Istenünk, félelmeinkben te vagy életünk támasza. Kétségeink között te vagy a bizodalomunk. Szomorúságunkban közel vagy hozzánk. Tölts be minket örömmel, amely Jézus Krisztusban, a mi testvérünkben rejlik! Övé a dicsőség most és mindörökké. Ámen.*

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Az Evangélikus Élet 2005., 2006., 2007. és 2008. évi lapszámait PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Krisztus nevében szólni és cselekedni

Szabó Bertalan Péter iktatása az Üllői úton

► „»Hátrányos helyzetűnek« nevezhető a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség, hiszen nincs a külvilág számára látható temploma. Pedig fontos lenne, hogy ez a hajlék és ez a gyülekezet mások előtt is »láthatóvá« váljék, például rendezvényein, a kerület lapjában való megjelenésén vagy épp honlapján keresztül” – nevezte meg köszöntésében Gáncs Péter püspök az evangélikus közösség új lelkészének legfontosabb feladatát. Szabó Bertalan Pétert március 14-én ünnepi istentisztelet keretében ifj. Cselovszky Ferenc lelkész, espereshelyettes iktatta hivatalába.

A közösség temploma ugyan nem látható a külvilág számára, ám a lelképásztorra váró teendők nincsenek elrejtve: a gyülekezet lelkésze végzi a Kakas Lídia, illetve a Mandák Mária Szeretetotthon lakóinak lelkigondozását, és szolgál az Illés utcai Napfény Otthonban is.

Szabó Bertalan Péter Aradon született 1981-ben. Az itteni evangélikus gyülekezet tagjaként 1994-ben konfirmált Tóthpál Béla lelkész-nél. Teológiai tanulmányait 1999 és 2002 között Kolozsvárott a Protestáns Teológiai Intézetben, majd az ezt követő két és fél évben Budapes-

ten, az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytatta. Hatodévesként Sárosvárat szolgált, ott avatta lelkésszé Ittész János püspök 2006. július 15-én. Ezután a mosonmagyaróvár-rajka-hegyeshalom-levéli gyülekezetben volt beosztott lelkész, innen került a fővárosba. Nős, a Deák téri templomban 2007-ben kötött házasságot Szabó-Haraszti Dóra gyógypedagógussal. Az esküvői szertartáson a feleség gyülekezetének lelkésze, Cselovszky Ferenc szolgált; e személyes kötődés volt az oka annak, hogy múlt vasárnap ő iktatta hivatalába az ifjú pásztor.

A 25. zsolttár 15. verse – „Szemem állandóan az Úrra néz, mert ő szabaddítja ki lábamat a csapdából” – alapján tartott igei elmélkedésében az espereshelyettes arra buzdította szolgatársát, hogy az ő szeme is állandóan az Úrra nézzen, mert ő az, aki utat mutat, segít és erőt ad.

Szabó Bertalan Péter az iktatási szertartás után konfirmációi igéje, Kol 3,17 alapján – „Amit pedig szóltok vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálaát adva az Atya Istennek őáltala” – prédikált. Hangsúlyozta: célja az, hogy Istennek éljen, és a maga helyén a lehető legtöbbet és legjobbat tegye gyülekezetéért.

Az ünnepi istentisztelet a Horthy Ákos felügyelő által vezetett közgyűléssel zárult. Ennek keretében – többek között – a lelkészjelölt, Kertész Géza, Gáncs Péter püspök, valamint az aradi evangélikus egyházközségből érkezett küldöttség nevében Tóthpál Béla köszöntötte az ifjú lelképásztort.

■ G. Zs.

Március 15. Csillaghegyen

► Folytatás az 1. oldalról

Dr. Csepregi András – édesapja Petőfi-monográfiájával

Két ott töltött tanév a költőóriás életéből elég volt ahhoz, hogy az egykori püspöki székhelyet beragyogja némi fény.

Utóbb Csepregi Béla volt az, aki

kutatásaival összegezte mindazt, ami Petőfit Sárszentlőrinchez köti. A település egykori papjának másik gyermeke, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságát vezető dr. Csepregi András evangélikus lelkész ezért előadásában nemcsak a gyermek Petőfi portréját rajzolta meg, hanem Csepregi Béláét is, aki a Biblia szava mellett a magyar irodalom alkotóinak segítségével is összetartotta nyáját.

Ünnep volt tehát március 15. a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség „összegyülekezésének napján” – nemzeti ünnep, kicsit más-képp. Ezen a napon a békásmegyeri templomban nem a forradalmár költő alakja vált fontossá, sokkal inkább az evangélikus kisdíáké, akinek emléke hagyományt és közösséget teremtett. Az évtizedek alatt Sárszentlőrincen, március 15-én Békásmegyeren.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) „Serkenj fel, aki aluszol!” – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században című sorozatának keretében március 12-én Danhauser László életét és szolgálatait ismertette Kerekes Titusz. Az országos iroda utcáról nyíló földszinti terme ezúttal is csaknem szűknek bizonyult az érdeklődők számára, ezért a következő alkalmat már az Üllői úti épület kápolnájában tervezik megtartani.

■ SZAKÁCS TAMÁS felvétele

Világvégi víziók

ÉGTÁJOLÓ

Összehasonlítás, értékelés vagy csupán hatáskeltő fokozás céljából az ember gyakran fordul a társítás gyakorlatához, asszociál valamilyen alapon bizonyos fogalmakat, dolgokat.

Egy ilyen, kissé furcsa asszociáció, amikor Makót társítjuk Jeruzsálemmel. Kérdezgettem is magamban, hogy miért éppen Makót és miért éppen Jeruzsálemmel. Végül is mi köze Makónak Jeruzsálemhez, illetve – nehogy *political incorrectness*t kövessék el – mi köze Jeruzsálemnek Makóhoz? Hogy jön össze ez a kettő? Talán a makói hagyomány, ezt a nagyszerű hungarikumot szabadalmaztatták Jeruzsálemben, vagy netán a makói szent helyek turistaáradatának technikáját próbálják honosítani a szent városban?

Egy biztos, a megoldástól olyan messze vagyunk, mint Makó Jeruzsálemtől.

Hasonló eszmefuttatásnál maradván: azon tűnődtem mostanában, hogy mi közük a bukaresti, budapesti, New York-i meg egyéb tőzszeindexeknek, GDP-nek meg mindenféle gazdasági mutatóknak a világvégéhez.

Azt látjuk, tapasztaljuk, hogy a világ gazdaságilag fejlettebb részén úrrá lett a recesszió, a válság, a pénzügyi, gazdasági csőd, ez ömlik megállíthatatlanul a csapból is. Szegény emberek, akiknek többé-kevésbé veszélyben a mindennapi egzisztenciájuk, csak azt látják, hogy a kegyetlen helyzeten senki sem tud úrrá len-

ni. Gazdasági szakemberek, pénzügri, politikai kis és nagy messiások egyre csak szajkózzák a válság tényét, meg a hosszú, sötét alagútról beszélnek, amelynek nem látszik a vége. Szépen, kitartón festegetik egy ideje az ördögöt a falra, addig-addig, amíg tényleg megjelent. A baj csak az, hogy nem tudják, mit kezdjenek vele, meg azt sem, hogy miként szabaduljanak tőle.

Egyetértek Jean Baudrillard francia filozófussal, aki azt állította, hogy a valóságot egyre inkább a féligazságok, a színlelt tények, a szimulakrumok kezdik szépen behelyettesíteni. Ezek a szimulakrumok néha – főleg kritikus helyzetben – erősebbek a valóságnál, és beláthatatlan folyamatokat idéznek elő. Nem csoda, hogy az indexszimulakrumok, a virtuális gazdasági, pénzügyi krízis számai egyre közelebb viszik az emberek amúgy is leterhelt idegeit, elcsigázott fantáziáját egyfajta apokaliptikus, világvégi életérzéshez. Tény, hogy egyre rosszabb a hangulat az óceánon túl, a Távol-Keleten, az Európai Unióban. A válság sokak idegeit, türelmét, józan eszét kikezdtte, Nyugat-Európa államai szépen lassan visszatérnek a protekcionizmushoz, Kelet-Közép-Európa pedig retteg, hogy ismét magára marad.

A *The Economist* (londoni gazdasági hetilap) arról értekezett a minap, hogyha Kelet-Európa netalán teljesen összeomolna, akkor az EU egészének

jövője kérdésessé válik. A *Financial Times* pedig az 1930-as évek szörnyűségeinek megismétlődésével riogatja olvasóit. Egyszóval bármerre lapozok, figyelek, minden index egy irányba mutat. A „kisember” pedig mit ért az egészről? Talán csak annyit, hogy megszűnik a munkahelye, feje fölül elveszik a lakását, lízingelt autója helyett blattolnia kell a vilamoson, és hogy a nyáron az olasz vagy görög tengerpart helyett élvezni lehet Mezómocs csendjét is.

Ha van humorérzékünk, akkor rengeteg jópofa dolgot is olvashatunk. Az *Új Magyar Szó* című romániai országos közéleti napilap néhány hete olyan jelenségről írt, amely végül is a tragikomikum határait súrolja, de megerősítette bennem a gondolatot, hogy netán mi is, mint egyház, hasznossá, sőt nélkülözhetetlenné tehetnénk magunkat. Szóval arról olvastam, hogy moszkvai üzletemberek egyre gyakrabban hívnak mágusokat és varázslókat segítségül, amikor a mélyülő válságban már nem segít semmilyen intervenció. Pópák jönnek, és szenteltvízzel, rá-

olvasással próbálják helyrehozni a cégek gazdasági indexeit. A *Komszomolszkaja Pravda* arról tudósít, hogy sem mágus, sem pópa nincs elég, ahhoz képest, hogy mekkora a kereslet, és a tarifákat is közli. Egyes pszichológusok azzal magyarázzák ezt az általánossá váló jelenséget, hogy az emberek imádkoznak, áldozva próbálta kikényszeríteni az istenség kegyét. Csodálkoztam is: ha a racionális és igen pragmatikus japánok ehhez a „gazdasági megoldáshoz” nyúltak, akkor tényleg itt lehet a világvége.

A tévében saját szememmel láttam, hogy Tokióban több száz vállalatvezető, bankvezér, üzletember egy sintonista templomban imádkozva, áldozva próbálta kikényszeríteni az istenség kegyét. Csodálkoztam is: ha a racionális és igen pragmatikus japánok ehhez a „gazdasági megoldáshoz” nyúltak, akkor tényleg itt lehet a világvége.

Romániában különösen a fanatizált ortodox szerzetesek riogatnak a világvég közeli bekövetkeztével, annak kapcsán, hogy – ha nem tévedek – a világon ötödikként az ország bevezette a biometrikus útlevelet. Ezzel még önmagában nem is lenne olyan nagy baj, de a vonalkódjában valamelyik buzug szerzetes felfedezett három hatos számot, és ettől azután feje tetejére állott itt minden, s a Szentírás jól célzott sugaraival már az is kiderült, hogy itt van az Antikrisztus meg minden egyéb.

Hogy felkerüljön a bokréta is a kalapra, és legyen, aminek végre lennie kell, én már csak arra a nagy pillanat-

ra várok, amikor a közös román-magyar kormányulást követően Gyurcsány Ferenc és Emil Boc miniszterelnökök karöltve, minisztereiktől és a két ország tisztelt képviselőitől, szenátoraitól követve a Kossuth térről gyalogosan átvonulnak a Szent István-bazilikába, ahol egyházi előljárók ökumenikus közbenjárására – mint totális gazdasági, pénzügyi megoldás – újra felajánlják kies országainkat Szűz Máriának.

A Szentírás szavaival szólva: tudjátok, ez már a vég!

Mindenféle baljós jelenség, elkecserecsere ellenére: „Ti azonban, testvéreim, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvajként lephetne meg titeket. Hiszen valamennyien a világosság és a nappal fiait vagytok, nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé. Akkor ne is aludjunk, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok!” (1Thessz 5,4–6)

Bizony szükség van a felülről kapott éberségre, józanságra.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Párbeszéd szívtől szívig

Az óriási színházteremnek mintegy kétharmada telt meg a XVI. kerületből érkezett pedagógusokkal, lelkipásztorokkal, de sok érdeklődő jött a főváros más részéről és vidéki településekről is. A szervezők célja az volt, hogy megmutassák, milyen eredményt hozhat az erőszakmentes kommunikáció alkalmazása az óvodai, iskolai nevelésben.

A módszer kidolgozása Marshall Rosenberg amerikai pszichológus nevéhez fűződik. Nála tanult Jónai Éva Hava, aki ma már akkreditált trénerként tart képzéseket Magyarországon. Munkatársaival együtt így jellemezték az erőszakmentes kommunikációt: beleérző párbeszéd, amely a másik érzeit, szükségleteit veszi figyelembe; azt, ami vele összeköt, mintsem azt, ami elválasztana egymástól.

Az „elméleti” tanítás után szituációs játékokon keresztül, egy gyermekcsoport bevonásával mutatták be a módszer alkalmazását. A tapasztalatok kicserélésére, kérdések megfogalmazására a délutáni csoportbeszélgetéseken nyílt mód.

A konferencia vonzerejét fokozta, hogy a szervezőknek olyan prominens személyiségeket sikerült megnyerniük előadás tartására, mint Csépe Valéria akadémikus, a MTA főtítokárhelyettese, Balog Zoltán országgyűlési képviselő,

viselő, dr. Beer Miklós katolikus megyés püspök, Gáncs Péter evangélikus püspök, dr. Garamvölgyi László, az Országos Rendőr-főkapitányság volt kommunikációs igazgatója, továbbá dr. Csepregi András lelkész és Nagyrónai László szakmai tanácsadó, akik az OKM-et képviselték a rendezvényen. (A konferenciát kamerával rögzítették, így az anyag DVD-n minden érdeklődő számára elérhető lesz.)

Az előadások az erőszak terjedésének más és más, alattomos módjaira irányították a hallgatóság figyelmét, rámutatva a bajok gyökerére, az emberi szív szeretetlenségére, amely – ahogyan Gáncs Péter fogalmazott – „gyökérkezelést igényel”. A felkért vendégek mégis mindannyian a reményt közvetítették. Az agresszió, a verbális erőszak fékezhető és legyőzhető, ha – Rosenberg kifejezésével élve – az ember megtanul „együtt szőrfőzni a másikkal”, vagyis meg akarja érteni a másik embert. Beer Miklós szellemes megfogalmazásában pedig (utalva a Kölcsey Ferenc Általános Iskola Kék Madár kórusának a nap elején előadott, *Legyetek jól, ha tudtok* című dalára) így hangzott a konferencia üzenete: „Legyetek jól, mert tudtok!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

Balog Zoltán

Garamvölgyi László

Beiktatták Kolozsvárott a 31. erdélyi unitárius püspököt

▶ Ünnepi zsinat keretében iktatták hivatalába Bálint Benczédi Ferencet, az Erdélyi Unitárius Egyház harmincegyedik püspökét március 6-án a kolozsvári belvárosi unitárius templomban. Az egyház múlt év decemberében a Segesvári melletti Fehéregyházán, a Petőfi-emlékhely közelében épült Millenniumi templomban választotta meg az új tisztségviselőket.

Az ünnepségen erdélyi és magyarországi egyházi méltóságok, önkormányzati képviselők, angol és amerikai univerzalista egyházak elnökei vettek részt, jelen volt továbbá Füzes Oszkár, a Magyar Köztársaság romániai nagykövete, a magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium részéről dr. Csepregi András titkárságvezető, valamint a román kultuszminisztérium államtitkára is.

Nagy László főjegyző áhította után Csáka József főgondnok nyitotta meg a zsinat rendkívüli ülését. Bálint Benczédi Ferenc beiktatási szertartását dr. Szabó Árpád nyugalmazott püspök, Nagy László főjegyző, Riusz F. Tibor, Nagy Endre, Lőrinczi Lajos, Simó Sándor és Pap Mária eszerek vezették le. Ezt követte a frissen beiktatott püspök szolgálata.

Beszédében Bálint Benczédi Ferenc arra próbált választ adni, hogy mi az egyház küldetése és feladata. Megállapította, hogy az egyháznak fel kell mutatnia egy pozitív jövőképet, és ennek eléréséhez szükség van a civil társadalom szerepvállalására az egyházon belül is.

Az istentisztelet után elsőként Szabó Árpád nyugalmazott püspök szólott utódjához. Hangsú-

lyozta, hogy történelmi pillanatot élünk át, mert megtört egy hagyomány; ezúttal „az előd nem a sírból integet az utódnak, hanem megfogja a kezét, és együtt állnak be a sorba”. Rázmány Csaba püspök a Magyarországi Unitárius Egyház nevében mondtotta, hogy azzal a szeretettel érkezett a rendezvényre, amellyel a kistestvér néz fel a nagyra. William Sinkford, az Amerikai Unitárius Univerzalista Egyház elnöke az elmúlt évszázadok egyre szorosabbra fűződő testvérkapcsolatáról beszélt, Adorjáni Dezső Zoltán evangélikus püspök jószomszédi és jóbaráti kapcsolathoz hasonlította az egyházak közötti viszonyt, amelyre továbbra is Isten áldását kérte.

Az egyházi előljárók beszédét Füzes Oszkár biztató szavai követték. A nagykövet támogatásáról biztosította az unitárius egyházat mindabban, amit tesz a magyarság érdekében. Csepregi András azt kívánta az új püspöknek, hogy a krisztusi béke és egyenesség jegyében vezesse egyházát.

A beiktatási ünnepség Bálint Benczédi Ferenc magyar, román és angol nyelvű köszönő szavival zárult.

Az Erdélyi Unitárius Egyház harmincegyedik püspöke 1952-ben született Segesváron, édesapja szintén lelkész volt. A teológia elvégzése után, 1975-től Marosvásárhelyen dolgozott segédlelkészként. 1977-től a Kis-Küküllő menti Désfalván szolgált, és a haranglábi, valamint a vámosudvarhelyi gyülekezetben tevékenykedett szolgáló lelkészként. 1979-től a főtanács, majd az egyházi képviselő tanács tagja, az utóbbi négy évben a kolozs-tordai egyházkör jegyzője. 1994-től a kolozsvár-belvárosi egyházközség lelkésze.

■ – VEMESE –

Segélyszervező külmisziókban

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) nemzetközi fejlesztési munkáiról tartott előadást Szelényi Gábor az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) március 16-ai alkalmán egyházunk Üllői úti székházában.

Az egyesülethez régóta kötődő agrármérnök 2005-től dolgozik főállásban a MÖSZ-nél, de külső szakértőként már azt megelőzően is részt vett a segélyszervezet munkájában. Jelenleg a stratégiai osztályt erősíti; külföldi fejlesztési célterületek igényeit és szükségleteit méri fel, és azokból kiindulva tervez projekteket, illetve keres forrásokat a programok megvalósításához. Tartós kiküldetésben Szerbia déli részén, Szandzsák régióban teljesített szolgálatot, de a háromgyermekes családapa például Afganisztánban is megfordult, igaz, oda csak rövidebb időszakokra, egy-egy felmérés idejére utazott ki. Hétfő esti lapzártánk idején tartott beszámolójában részletesebben mindenesetre e két említett térségben végzett munkáját ismertette.

A tradicionálisan birkatenyésztő vidék, Szandzsák kapcsán szó esett a MÖSZ állatállomány-bővítő programjáról, melynek keretében nyájakat adtak a délszláv háború idején juhaikat elvesztő családoknak, Afganisztánnal kapcsolatban pedig elsősorban az iskolaépítések emelte ki. Mezőgazdasági szakemberként természetesen a földművelés afgán lehetősége-

iről is szót ejtett; a szélsőségesen kontinentális éghajlatú, sivatagos-hegyvidékes északi országrész döntően terméketlen, a folyóvölgyekben viszont szinte minden megterem(het).

Az 1991-ben alapított segélyszervezet a fentebb említett területeken kívül humanitárius segélyezést és/vagy fejlesztési munkát folytatott, illetve folytat a Közel-Keleten (Gázai övezet, Libanon), Délkelet-Ázsiában (Sri Lanka) és a Kaukázus északi részén (Csecsenföld) is. Közép-Kelet-Európában Kárpátalján és Székelyföldön is segít. (A romániai árvizeket említve Szelényi Gábor felidézte, hogy az egyik településen a károsultaknak fontosabb volt templomuk új-jáépítése, mint saját otthonuk.)

Mint az *Evangélikus Élethől* tájékoztatók nyilvánvalóan tudják, a MÖSZ természetesen nem csak Magyarország határain kívül dolgozik, sőt. Itthoni tevékenységének gerincét a családok és a gyermekek védelme, a hajléktalanok és a romák segítése, valamint a szenvedélybeteg ellátása képezi. Feladatait többek között az alapító egyházak támogatásából, magánzemélyek, cégek adományaiból és pályázatok révén látja el; külföldi szolgáltatásait elsősorban külügyminisztériumi és európai uniós forrásokból finanszírozza.

■ V. J.

Az ökumenikus segélyszervezet afganisztáni munkájáról a szomszédos oldalon olvashatnak.

Visszavitte a talált százhuszezret

▶ Több mint százhuszezer forint lapult abban a pénztárcában, amelyet Lázár Olivér egyetemista talált futás közben a soproni erdőben a napokban. A pénzt eszébe sem jutott megtartani, visszaadta a tulajdonosának, és mindössze egy köszönetet fogadott el a családtól.

– A napokban délelőtt elvittük a lányunkat teniszre, és mivel csak egy óra múlva kellett érte menni, mint ilyenkor mindig, a másik két gyerekkel és a kutyával az erdőbe mentünk sétálni – mesélte el a *Kisalföldnek* a történetet Losonczi Tamás Teodóra.

– Később visszamentünk a lányunkért, majd a jégpályán kötöttünk ki. Mikor hazaindultunk, férjem észrevette, hogy a pénztárcája hiányzik a kabátzsebéből. Pánikba estünk, mert elég sok pénz volt benne és a férjem összes irata. Most hol keressük? A tenisz- vagy a jégpályán? Az erdőben? Teljesen reménytelennek tűnt a dolog, ennek ellenére a férjem elindult, hogy bejárja a helyszíneket. Az erdőből telefonált haza elkeseredve, sehol semmi, amikor hirtelen észrevette, hogy a friss hóba valaki beleírta a következőt: „A TÁRCÁDAT MEGTALÁLTAM”. Éppen letettem a telefont, amikor csengettek – mondta Losonczi Tamás Teodóra.

Egy fiatal fiú állt az ajtóban, és átadta az elvesztettnek hitt pénztárcánkat, benne a rengeteg pénzzel és irattal. Döbbenet álltam ott, nem győztem köszönni. Hálánk jeléül szerettem volna neki viszonzásul pénzt adni, de hiába győzködtem, nem fogadott el semmit. Ezúton is köszönjük neki fáradozását. A szülei büszkék lehetnek rá.

– Nem tartom nagy dolognak, hogy valaki visszaad egy pénztárcát a gazdájának – mondta szerényen Lázár Olivér elsőéves erdőmérnök-hallgató. – Gondolom, a saját, nehéz munkával összeszedett pénze volt benne. Éppen futottam az erdőben a Károly-kilátóhoz, amikor észrevettem, hogy előttem hever a hóban a tárca. Felvettem és megnéztem. Több mint százhuszezer forint készpénz lapult benne és személyes iratok. Zsebre tettem, nem mondom, majd lehúzta rólam a gatyát a hegynek felfelé, volt benne töltelék. A Deák-kútnál az út szélére odairtam a hóba, hogy megtaláltam a pénztárcát, hogy a gazdája, mikor ezt elolvassa, megnyugodjon, és ne kelljen tovább keresgélne. Aztán visszafutottam a kollégiumba, lezuhanyoztam, átöltöztem, megnéztem a neten, hol van az az utca, ami a lakcímkártyán szerepel, megírtam egy e-mailt Losonczi úrnak, hogy ne aggódjon, mert viszem vissza a tárcáját. Mikor hozzájuk érkeztem, csak a felesége volt otthon, de nagyon örült, hogy megkerült a tárca. Meg akart jutalmazni, de nem fogadtam el. Megköszönte, nekem jó érzés volt, hogy segítettem valakinek, ezzel el van intézve.

A fiatallembert szeretnénk volna fényképpel is bemutatni olvasóinknak, ő azonban ettől elzárkózott, mondván: igazából semmi különleges nincs a sztoriban. „Ilyenek az NYME hallgatói – mondta. „A selmeci hagyományok szelleme nemcsak az ivásról meg a nótázásról szól, hanem valami mást is tanít nekünk: összetartást, tisztességet, becsületességet és mások tiszteltét, ami a mai világból kezd ki-veszni.”

■ GOSZTONYI MIKLÓS
(Forrás: Kisalföld.hu)

Afganisztán – magyar szemmel

Beszélgetés Fekete Dániellel, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkatársával

► Afganisztánról nagy valószínűséggel elsőként a 2001. szeptember 11-i terrorcselekmények felbujtójaként számon tartott *Oszama bin Laden* jut az eszünkbe. Aztán eltűnődünk, hol is találjuk meg a térképen, a híradások hallatán pedig megállapítjuk, hogy ez a még mindig háború dúlta közép-ázsiai ország nem éppen az egzotikus nyaralások célpontja. *Fekete Dániel*, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) munkatársa sem ilyen „indítatásból” töltött ott másfél évet...

– Mindig is foglalkoztatott a gondolat, hogy hosszabb-rövidebb ideig valamelyik harmadik világbeli vagy fejlődő országban dolgozzak. Szerettem volna kipróbálni magam, hogy helyt tudok-e állni. A 2004. évi szökőár után néhány hónapot Srí Lankán töltöttem. Akkor – négy nappal a cunamit követően – egyik pillanatról a másikra találtam magam a katasztrófa helyszínén. Sokkoló élmény volt. De gyorsan kellett cselekednünk, és ilyenkor nincs idő a töprengésre.

– *Az afganisztáni megbízás ezzel szemben nem érte váratlanul...*

– Indulás előtt sokat beszélgettem azokkal a kollégáimmal, akik huzamosabb időt töltöttek már kint. Tanácsokat adtak, hogy mit vigyek magammal, vagy hogy mire figyeljek majd bizonyos helyzetekben. De teljesen nem lehet felkészülni egy ilyen utazásra, hiszen egy merőben más világról beszélünk...

koordinálása, összefogása, valamint kapcsolattartás, egyeztetés partnereinkkel, a többi NGO-val (*non-governmental organization*, azaz nem kormányzati szervezet – a szerk.) és az önkormányzatokkal. Főként csak a munkámhoz kapcsolódóan mozdultam ki az irodánkból, mivel a biztonsági helyzet sem olyan, hogy nyugodtan lehessen sétálni az utcákon. Az ország déli részében még most is háború van, és az utóbbi másfél-két évben északon is rosszabbodott a helyzet, nőtt az öngyilkos merényletek és a robbantások száma.

– *Volt közvetlen életveszélyben?*

– Előfordult, hogy az irodánktól néhány utcányira lévő börtönből megszökött néhány rab, és az üldözésük közben lövöldözés tört ki a környékünkön, de olyan atrocitás, amely kifejezetten a segélyszervezet ellen irányult volna, mind ez idáig nem volt. A legtöbb támadás célpontja a katonaság és a rendőrség; nemcsak ezért,

Téglagyár – „nem alamizsnát osztottunk közöttük, hanem munkalehetőséget teremtettünk nekik”

olvasásával kezdődnek, nem beszélve az ünnepekről, alapkövetételekről, épületátadásokról. Rengeteg olyan kifejezésük van, amely a valláshoz kötődik; gyakran mondják, hogy minden Allah akaratából történik.

– *Elképzeltető egyáltalán közöttük az istentagadás?*

– Nem jellemző. Némelyek természetesen kevésbé gyakorolják a vallásukat, de olyan emberrel nem találkoztam, aki megkérdőjelezte volna Allah létét.

– *A MÖSZ, bár a hazai református, evangélikus, metodista, unitárius és ortodox egyház alapította, nem misszionál...*

– A humanitárius segélyezés és a fejlesztési munka nem a hittérítés céljával zajlik! Alapelvünk, hogy nemre, nemzetiségre, vallásra és világnézetre való tekintet nélkül segítünk a bajba jutottaknak és a legrászorultabbnak. Afganisztánban is odafigyelünk arra, hogy ne sértsük meg a helyiek meggyőződését. Például nem az itthon megszokott, kör alakú és a keresztet ábrázoló logókat használjuk, hanem csak a HIA betűszót, amely szervezetünk angol nevéből – *Hungarian Interchurch Aid* – alakult.

Magánemberként nem kérkedtem keresztény hitemmel – de titkolnom sem kellett. És soha nem éreztem, hogy furcsán néztek volna rám azért, mert nem muzulmán vagyok. Kedvesek, barátságosak, nyitottak voltak velem.

– *De biztosan volt egy határ, hogy mennyire engedték közel magukhoz...*

– Nehéz ezt pontosan megállapítani... Mindenesetre a közvetlen munkatársainkkal az átlagnál szorosabb kapcsolatot sikerült kialakítanom. Időnként nyíltan beszélgettünk olyan témákról is, amelyek gyakran még az egymás közötti társalgásaik során is tabunak számítanak. Ilyen például a családon belüli erőszak vagy a gyermekek bántalmazása.

– *Tenni is tudott valamit ezek ellen?*

– Mint mondtam, meglehetősen ritkán kerülnek nyilvánosságra ezek a dolgok. A társadalom rendkívül családcentrikus; ha külső fenyegetést éreznek, összezárják soraikat, és megvédik egymást. Kívülállóként – mert mégiscsak az voltam – ezekben a kérdésekben nehéz eredményt elérni. Elsősorban az iskolai oktatás-nevelés lehet az a terület, ahol a különféle példák, életvitel megmutatásával, megismertetésével változtatni lehet a „hagyományokon”.

A MÖSZ afganisztáni jelenlétének is ez a lényege. A helyi körülményekből, adottságokból, kultúrából kiindulva, a szokásokra, tapasztalatokra és szükségletekre építve próbáljuk formálni a szemléletüket, és próbálunk új lehetőségeket adni a kezükbe.

Az egyik legnagyobb sikerélményként éltem meg, amikor a visszatelepültek táborában az új, száz embert foglalkoztató téglagyár átadásakor azt láttam az embereken: értették és értékelték, hogy nem adományt vittünk nekik, és nem alamizsnát osztottunk közöttük, hanem munkalehetőséget te-

remtettünk nekik, és így segítettük őket abban, hogy talpra tudjanak állni.

– *Afganisztáni tartózkodásából azért, gondolom, nem csak a helyiek „profitáltak”...*

– Csakugyan sokat tanultam belőle. Említettem már az afgánok kitarását. Ma már én is másképp viszonylok a feladatokhoz; bátrabban nézek szembe azokkal, amelyek korábban megoldhatatlannak vagy legalábbis nehéznek tűntek. Tudom, hogy kell és lehet megoldást találni a problémákra.

A csapatmunkára is más szemmel tekintek. Itthon a segélyszervezet „főhadiszállásán” több mint húszan dolgozunk. Kint – bár a helyi munkatársak száma bő harminc fő, és nagy projektek esetében ez a szám eléri a hatvanat is – a MÖSZ képviselőiben néhány magyar munkatársammal közösen irányítottuk a programokat, de volt úgy is, hogy hetekig egyedül kellett helytállnom. Ilyenkor azért hiányzott valaki, akivel rögtön megoszthattam volna a gondolataimat, az ötleteimet, a kérdéseimet. Úgy gondolom, hogy a határozottság, az elkötelezettség és a céltudatosság fontos emberi tulajdonságok ebben a szakmában, hogy megfelelő felelőséggel helyes döntéseket tudjunk hozni szükséghelyzetben lévő emberek megsegítéséért.

– *Visszamegy?*

– Egy-egy ellenőrző villámlátogatásra, ha szükség van rá, elképzelhető, hogy igen. De most nagyon tudom értékelni, hogy itthon lehetek.

■ VITÁLIS JUDIT

Fekete Dániel oklevelet ad át a mezőgazdasági képzés résztvevőinek

Kisebbségi megszakításokkal 2007 áprilisától 2008 októberéig dolgoztam Baghlan tartomány fővárosában, a körülbelül száznegyvenezres lélekszámú Pol-e Khomriban. Időm nagy részét ott töltöttem, de természetesen többször jártam a segélyszervezet másik központjában, Mazar-e Sharifban, illetve Kabulban is.

– *A MÖSZ észak-afganisztáni tevékenységéről rendszeresen hírt adunk az Evangelikus Életben, de azért összefoglalná röviden?*

– Ottlétünk első szakaszát a gyors segítségnyújtás, a humanitárius segélyezés jellemezte. A tálib rezsim megdöntése után, 2002-ben a külügyminisztériumi segélyszállítmány szétosztására kértek fel bennünket. Élelmiszert, ivóvizet, sátrakat, takarókat juttattunk el az emberekhez. A közvetlen életveszély múltával kezdődhetett el az a fejlesztési munka, amely már az életkörülmények javítását célozta. Harmincévnyi háborús helyzet után – például – az oktatás és a mezőgazdaság támogatásával, infrastrukturális beruházásokkal, munkahelyteremtéssel a normalizálódást próbáljuk elősegíteni. Ez persze nem megy gyorsan, lépésenként haladunk előre.

– *Mi volt a konkrét feladata?*

– A fejlesztési munkák irányítása,

de – bár tartjuk velük a kapcsolatot – nem a magyar honvédség táborában élünk, hanem bent a városban.

– *Ha már a várost említi: milyen a helyiek élete?*

– A legtöbben vályogházakban élnek. A viszonyokról sokat elárulhat az, hogy miután hazajöttem, az első időben rendre megdöbbentem azon, hogy este tíz után is van áram... A menekültek és a visszatelepültek táborában még szűkösebbek a körülmények. De a nehézségek ellenére mindennapi életet próbálnak élni az emberek! Erős életösztön munkálkodik bennük. Soha nem gondolják, hogy nincs tovább. Kitarótok; ha valami nem sikerül, újrakezdik. A lakosság túlnyomó többsége a mezőgazdaságban dolgozik, egyszerűen azért, mert itt kap munkát. Az afgán azonban alapvetően kereskedő nép. A piac legalábbis mindig nagyon hangos és élénk...

– *Ez az arab világot idézi... Jól sejtem, hogy a vallás az itthon tapasztalhatóhoz képest sokkal nagyobb szerepet kap a mindennapokban?*

– Az iszlám valóban az élet minden területén jelen van. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy a müezzin hangja naponta ötször imára hívja az embereket. De a megbeszélések, tárgyalások is egy-egy Korán-idézet fel-

Mezőgazdasági képzés

MAI MEGTÉRÉSEK 4.

„Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket”

Szerkesztőségi beszélgetés dr. Fabiny Tibor professzorral, az Irányváltás című sorozat szervezőjével

► Élénk visszhangot váltott ki a Károli Gáspár Református Egyetemen az elmúlt év őszén rendezett, *Irányváltás* című sorozat, amelynek dr. Fabiny Tibor volt az ötletgazdája és szervezője. Olvasóink is örömmel fogadták azt a három bizonyágtételt, amelyet *Mai megtérések* felcímmel közöltünk előző böjti számunkban. A sorozat befejezéseként most a házigazdát kérdeztük az *Evangelikus Élet* szerkesztőségében – mindenekelőtt arról, hogy milyen személyes indítékok készítették a sorozat megszervezésére.

– Édesapám sokszor mesélt nekünk megtéréséről, amely a háború utáni lelki ébredés idején történt. Gyermekkoromban is szerettem lapozgatni egyik fényképalbumát, amely drámai erővel jelenítette meg a különbséget „tékozló” ifjúsága és újjászületett élete között. A fényképalbum egyik oldalán ez állt: „Vita antiqua – ante conversionem” (A régi élet – a megtérés előtt). A fényképen elegáns világiak egy csinos fiatal hölgy társaságában ülnek egy (ál)repülőgépen, mintha ezzel egy korszak világa is elrepülne... Az album másik oldalán ez olvasható: „Új kezdet: Krisztus Uram szolgálataiban”. Apám, az egykori társasági úri fiú a képen fekete öltönyben, tiszta arccal, őszinte komolysággal, kezében a Bibliával hirdeti Isten igéjét. Már nem nagyvárosi szalonhölgyek repdesik körül, hanem egyszerű vidéki parasztemberek hallgatják áhítattal az igemagyarázatát. Micsoda különbség!

Ez a fényképalbum számomra mindig *Az ember tragédiájának* római jelenetét juttatja eszembe. Még gyermekként, amikor először láttam a darabot a Nemzeti Színházban, mélyen emlékezetembe vésődött a jelenet. Az előadásban a kéjenc és a kéjhölgyek orgiája végén a háttérből fokozatosan jelenik meg a kereszt Páter apostol kezében: „Te nyomorú faj! – Gyáva nemzedék...” Micsoda kontraszt! A régi és az új világ, a régi és az új élet között! Micsoda megpróbáltatások és tragédiák árán derül ki, hogy a valóság alapvetően más, mint korábban hittük!

– Ön tehát ébredési keresztény családból származik...

– Így is mondhatjuk. Édesapám korabeli leveléből tudom, hogy 1955 tavaszán, közvetlenül a születésem előtt a szüleim nagyon sokat imádkoztak értem, s igen komolyan vették azt a bibliai ígét, hogy „minden elsőszülött fiú az Úrnak szenteltessék”. Születésem után egy tábort püspök kocsiján vitt le bennünket Budapestről a csöglei parókiaira. Volt lelkész, aki ezt a gesztust „a liberális teológiának a pietizmus feletti győzelmeként” értékelte. Apám – mint írta – inkább a szeretet győzelmét látta ebben a megnyilvánulásban.

Mindazonáltal igaz egy híres evangélistának az a megállapítása, hogy „sem a nevelési, sem az ébredési kereszténység nem biztosítja az üdvösséget, mert az üdvösségnek egyetlen alapja van: az élő hittel elfogadott bűnbocsátó kegyelem”. Nem szabad tehát lebecsülni a „nevelési kereszténységet” – ahogy én nevezem: a polgárkereszténységet –, és nem kell idealizálnunk az ébredési kereszténységet, az én szóhasználatomban: a drámai kereszténységet sem. Az ébredési kereszténységnek is vannak komoly kísértései és teológiai buktatói.

– *Hogyan élt az ötvenes években egy falusi evangélikus lelkészcsalád?*

– Hárman vagyunk testvérek: Hanna két évvel, Tamás négy évvel fiatalabb nálam. Családi életünket az anyagi szegénység és a hit gazdagsága jellemezte. Édesapám számára a gyülekezet volt az első, a család a második. Ekkoriban szinte benne élünk a Biblia világában: az egyes bibliai történeteket külföldről kapott képek segítségével – amelyeket mi, gyerekek „szent képeknek” nevezünk – nagyon hamar elsajátítottam. Talán ezzel magyarázható, hogy évtizedekkel később a *Biblia Pauperummal* is foglalkoztam a tipológiáról szóló angol nyelvű könyvemben. Kilencéves voltam, amikor Csögléről Miskolcra, tizenhárom, amikor Miskolcra Budapestre kerültünk.

– *Az Ön számára tehát gyermekkorától kezdve természetes dolog volt a keresztény hit?*

– Á, dehogya! A hit sohasem természetes; a hit nem „natura”, azaz természet, hanem „gratia”, azaz kegyelem. Még Miskolcon – apám parókusi szolgálatának utolsó évében! – konfirmáltam, majd Pesten szorgalmasan jártam a Deák téri ifjúsági órára.

Ám lelki fejlődésemnek inkább az adott lökést, hogy tizenhat éves koromban kijutottam Angliába, s ott fiatal testvérek körében komolyan kezdtém tanulmányozni az *Újszövetséget*. Különösen *János evangéliuma* ragadott meg, azon belül is Jézus búcsúbeszéde: ő énbennem – én őbenne – én bennetek – ti énbennem...

Londonban élt a mély hitet sugárzó „Mária néni” – *Bruck Andorné* –, akinek számos magyar evangélikus lelkészcsalád kimondhatatlan hálával tartozik. Úgy mentem mindig hozzá, mint lelki nagymamámhoz. A londoni magyar evangélikus lelkész adta kezembe *Vajta Vilmos Krisztus követése* című teológiai tanulmányát, amely eszméltető volt számomra. Akárcsak a francia katolikus pap, *Michael Quoist*, akinek a könyveit rongyosra olvastam akkoriban.

– *Oly kézenfekvőnek tűnne, hogy a fiú követi az apját – miért nem ment teológiára az érettségi után?*

– Úgy éreztem, a hitem még nem eléggé erős, másrészt taszított az egyházi élet visszassága, amelyet elég közelről láthattam. Ekkoriban *Ádával* vallottam: „Hiszek hitetlenül Istenben”. Tanulni akartam, s akkoriban inkább olyan tudást szomjúhoztam, amelyet egy bölcsészkar nyújthat.

– *Mit jelentett bölcsésznek lenni a hetvenes évek második felében?*

– A bölcsészpálya választása az idealizmusra mondott „igent” jelentette. Aki ilyen helyre jelentkezett, azt a materiális jólét, a gazdagság iránti vágy már nem kísérthette. Itt egy másik kísértőt kellett legyőzni. A szakmánkban ezt így hívják: becsvágy, dicsőség, hírnév, karrier. Ha szabad szellemi emberek leszünk, talán legyőzhetjük ezt a minket oly gyakran csiklandozó ellenséget.

– *Gyakorolta hitét egyetemistaként?*

– Az egyetem első évében a budavári ifjúságba jártam. A *Gáncs Péter* vezetete szombati közösség élőnek és modernnek tűnt. Személyiségem emberi szempontból sokat fejlődött: mások előtt megnyíltam, népszerű voltam. Ám a bölcsészvilág hatása is felerősödött. Az istenkeresés útján tehát nem jutottam sokkal tovább. Az egyetem utolsó éveiben filozofikus hetykeséggel így definiáltam magam: „protestáns keresztény szabadgondolkodó”. Hangsúlyos volt mindhárom szó: az első az igazság iránti elkötelezettséget, a második a keresztény hagyományt, a harmadik pedig az emberi szabadságot jelentette. Ez idő tájt a toleranciáról írtam a szakdolgozatomat.

Fabiny Tibor anglista irodalomtörténész, világi teológus, a Károli Gáspár Református Egyetem és az Eperjesi Egyetem professzora. Tanulmányait 1974–1980 között végezte az ELTE angol-könyvtár-összehasonlító irodalomtudomány szakán. 1983–1986 között elvégezte az Evangélikus Teológiai Akadémia levelező tagozatát, 2003-ban lelkészvizsgát tett. 1980 őszétől a szegedi József Attila Tudományegyetem, 1994-től a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2006-tól a Károli Gáspár Református Egyetem Angol Tanszékének tanít. Kutatási területe *Shakespeare* és az angol reneszánsz, az angol reformáció, a Biblia értelmezésének története. 1993-tól vezeti a Hermeneutikai Kutatóközpontot, az *Hermeneutikai Füzetek* című sorozat szerkesztője. *The Lion and the Lamb (Az oroszán és a bárány)* címmel 1992-ben a Macmillan Kiadónál jelent meg könyve a bibliai tipológiáról. Jelenleg a Budai Egyházmegye felügyelője, a Magyarországi Luther Szövetség elnöke, az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület világi elnöke.

– *Talán fokozatosan eltávolodott a hittől?*

– Igen, eltávolodtam attól, amit „első naivitásnak” neveznek. Élveztem, hogy „világi” vagyok, házibulikra jártam, udvaroltam. Intellektuálisan inkább a filozófia vonzott, s nem az akkor avítottak tűnő teológia. *Dosztojevszkij, Nietzsche* és a modern egzisztencialistákat olvastam, akikről egyébként még középiskolás

éveimben a Deák téri ifjúsági órákon hallottam.

Apám egyszer az autóban, amikor csak ketten voltunk, jelezte, hogy röviden beszélni szeretne velem. *Donáth Lacitól* a teológián ugyanis azt hallotta, hogy én túlságosan liberális nézeteket hirdetek a Bibliáról. S ekkor apám kissé parancsoló hangon emlékeztetett, hogy a Biblia igenis Isten beszéde, nekünk, keresztényeknek: zsinórmérték. Én magamban mosolyogtam, mert úgy éreztem, apám „letudta a kötelességét”, elmondta, amit el kellett mondania.

Ez volt tehát az első naivitás utáni „szabadelvű korszakom”.

– *Hogyan jutott vissza a hithez, a „második naivitáshoz”?*

– 1979 őszén, az egyetem utolsó évében az MTA Irodalomtudományi Intézetében személyesen is találkoztam egy hírből már régóta ismert, egy évvel felettem végzett katolikus fiatalemberrel, akiről tudtam, hogy a *Vigiliának* is dolgozik, és *Simone Weil* fordít. Pillanatok alatt tartósnak ígérkező barátság szövődött közöttünk. A fiatalember egy bölcsészektől és zeneakadémistákból álló körbe hívott, ahol a Bibliáról beszélgetek.

A beszélgetéseket egy értelmes és hiteles lelkész is vezette, aki első találkozásunkkor elmondta, hogy édesapám tanította az Evangélikus Teológiai Akadémián. Amikor megkérdeztem, hogy most hol szolgál, ezt felelte: „Én adventista vagyok.”

A barátommal és feleségével való szellemi kapcsolat nagyra értékeltem – ebben az időben tőle kaptam meg kéziratban a gondolkodásomra nagy hatást gyakorló *Hamvas Béla* írásait is –, ezért „tartózkodó érdeklődéssel” kétértelműen eljártam ezekre az alkalmakra. De azért is, mert hamarosan rá kellett jönnöm arra, hogy mennyire nem ismerem a Bibliát.

A lelkészről szabadságomat tisztelve a teljes Bibliát nyitotta ki számomra, anélkül hogy (át)térítési szándékot tapasztaltam volna részéről. Mindezért a mai napig hálás vagyok neki. Valóban úgy éreztem, hogy értelmem kitágul: a számomra eladdig kopott vagy halott szavakat, mint „teremtés”, „megváltás”, „üdvösség”, megérintette az élet lehetete. Összefüggések világosodtak meg, és sok minden a helyére került.

Már egyetemi tanárságom voltam a szegedi egyetemen, s talán ezért is ütött annyira szíven egy ige, amit akkoriban a *Zsidókhöz írt levélben* olvastam: „Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lenniük, ismét arra van szükségetek, hogy az Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket; és olyanok lettetek, a kiknek tejre van szükségetek és nem kemény eledelre.” (5,12; Károli-fordítás)

Igen, nekem, a Nietzsche büszkén olvasó, *Shakespeare-t* tanító egyetemi oktatóknak a Szentírás előtt meg kellett alázkodnom. Rájöttem, hogy a hit olyan, mint egy idegen nyelv, amelyet nagyon könnyen felejt az ember. Ezért van szükség arra, hogy valaki az „Isten beszédeinek alapelemeire” tanítson bennünket, hogy megértsük a hit nyelvén, mi az alany, mi az állítmány. Nem elvont filozófiára – kemény eledelre –, hanem a hit egyszerű táplálékára – tejre – van szüksége az én lelkemnek. Mert az újjászületett ember – csecsemő.

Egzisztencialisan is megtapasztaltam a helyrekerülést. Huszonöt évesen komolyan foglalkoztatott a

gondolat, hogy Nyugatra menjek, s ott világiként majd teológiát tanuljak. Ám közben a szegedi egyetemről meghívást kaptam, s ezt jelnek tekintettem: idehaza van a helyem.

– *S ekkor egy csapásra minden megoldódott?*

– Nem. Én nem tudok olyan „napra, órára” történő megtérésről beszámolni, mint a kollégáim. Számomra a megtérés folyamat, amely sokszor kemény és keserves küzdelemmel is jár. Az történt ugyanis, hogy a barátom végül a családjával csatlakozott a lelkész közösségéhez, s ezen a ponton barátságunk tragikusan megszakadt. Mintegy fél éven át számos teológiai tartalmú levélben próbáltam őket visszatartani, ám ez nem sikerült. Magamnak is meg kellett fogalmaznom, hogy mi- ben nem értek velük egyet: bíraltam a szó szerinti bibliaértelmezésüket, a kizárólagosságukat és az egyoldalúan profetikus látásmódjukat. E teológiai küzdelemben viszont én sokat fejlődtem és formálódtam. A barátommal való találkozás, eszmecsere, majd konfrontáció Isten segítségével teológust érlelt belőlem. E találkozás nélkül aligha kerültem volna kapcsolatba a bibliaértelmezés tudományával, a hermeneutikával.

A baráti kötelék elszakadása után, 1983 őszén jelentkeztem az Evangélikus Teológiai Akadémia levelező tagozatára. Tanulmányaim végzése közben otthon éreztem magam, s boldog voltam.

– *Hogy talált vissza az evangélikus egyházba?*

– *Ordass Lajos* püspök Krisztusról tanúskodó példaadó hitének, a „megállás szimbólumának” felfedezése és az elnyomatás és üldözés idején hitükhöz hűséges, a világnak nem behódoló lelkes és világi életutak megismerése segített abban, hogy egyházamban megmaradhattam. Ez az az egyház, amit az ember csak a hit szemével lát. *Luther* szerint is a „kereszt” az egyház egyik ismertetőjele. „A kereszt teológusa azt látja, ami a valóság.” A keresztény, Krisztuskövető élethez hozzátartozik a küzdelem és a szenvedés: „Mert Krisztus egyháza e világon igazából csakis küzdelem árán maradhat fenn, vagyis minden pillanatban meg kell harcolnia a fennmaradásért...” (*Kierkegaard*)

A benső boldogságot a helyrekerülésben tapasztaltam meg. Ez nem valami „állást” jelentett, hanem benső tartást és bizonyosságot.

– *Tudná summázni, mit jelent Ön számára az „irányváltás”?*

– Azt, hogy én először „kinöttem” az egyházamból, majd érettebb fejlet fokozatosan „belenőttem”. Mert – s ezt üzenem az olvasóknak – az egyház nem egy provinciális intézmény, „szubkultúra”, „a világ része”, ahogy ezt erőteljesen sugallták, sőt ezt meg ma is sugallják nekünk, s hogy ezt egykor én is hangoztattam. *Hiszem, hogy az anyaszentegyház nem emberi kezdeményezés, hanem a Szentlélek teremt és szüli újjá. Hiszem, hogy ez az anyaszentegyház itt e földön a szenteknek, azaz Jézus Krisztus Urunk szentségéből élő bűnösöknek a közössége.* Nincs nagyobb kiváltság és boldogság e földi életben, mint az, ha mi is a „bizonyásgtevők nagy fellegéhez” tartozhatunk. Ha a nagy kórusban az egyház szentjeivel immár kétezer éve együtt énekelhetjük a Bárány énekét.

Carl Orff vétke

▶ A 20. századi zene egyes hívei évtizedek óta fanyalognak, ha *Carl Orff* *Carmina Burana* című műve kerül szóba. Bírálják tonális hangzását, nehezen tudják megbocsátani rendkívüli sikerét. A hangverseny napra tekintve valóban a zenei élet középpontjában van itthon is, február végén az Operában a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara és a Magyar Állami Operaház énekkara *Héja Domokos* irányításával mutatta be. Rá egy hétre e produkcióval látogatott a fővárosba a Szegedi Kortárs Balett. A Pécsi Balett is szívügyének tekinti a darabot, tíz évvel ezelőtt bemutatott előadását novemberben újította fel, s azóta is táblás házak mellett játssza.

Miben rejlik a mű titka? Talán három tényezőnek: a szerzői talentumnak, a parádés szövegkönyvnek és a közreadás időpontjának megismételhetetlen eredője.

Carl Orff német zeneszerző 1895-ben született. Pályája elején mint kiváló zenepedagógus szerzett hírnevet. A régi zene, ezen belül az egyhá-

A harmadik tényező a bemutatás ideje. Utólag visszatekintve a harmincas évek vége nem sok jót ígért egy német átlagpolgárnak. Az elkövetkezendő borzalmak előérzete minden lélekben ott lappangott, s egy reneszánsz életvidámságot sugalló zenei csemege elfeledtette a gondokat. Orff későbbi, hasonló stílusjegyekkel

A Cseh Filharmonikusok ének- és zenekarát *Václav Smetáček* vezényelte.

A mű egyre népszerűbb lett, minden zenekedvelőnek fűződik hozzá egy vagy több zenei élménye. Számomra *Jean-Pierre Ponnelle* 1975-ben készített filmje jelent felejthetetlen élményt, de számos koncertre is szívesen emlékezem. Szinte hihetetlen, de a művet Magyarországon menedzselő ügynökség adatai szerint az elmúlt nyolc évben ötvenkilenc koncerten és százötvenkilenc színházi előadáson mutatták be.

A bevezetőben említett két balett-előadás is méltó Orff szelleméhez. A Pécsi Balett korán felfedezte a *Carmina Burana*-ban rejlő mozgást, máig klasszikusnak számít *Eck Imre* 1978-as koreográfiája. Az előadás a Pécsi Nyári Színház műsorait színesítette.

A mostani felújítás *Herczog István* tizenkét évvel ezelőtti, nagy sikerű bemutatóján alapul. Az akkori előadás szabadterre készült, és Neubrandenburg templomterén is eljátszották. A mostani színrevitel feszelesebb s lényegesen rövidebb is. Összefüggő történetet mesél el a tánc nyelvén: egy angyal megpróbáltatásait a földön. A vaskos témákat enyhíti a humor segítségével. Emlékezetes módon a híres kontratenoráriát („Olim lacus colueram” – „Hajdan szép hattyú voltam én”) a csapszékben elázott angyallal állítja párhuzamba, s a többi dévaj tréfát is szeretettel oldja.

Nem tartom szerencsésnek viszont, hogy *Ravel Bolerójával* tették egy műsorba. A látottak szerint a *Bolero* sokat kivesz a táncosokból, s emiatt az Orff-mű kurtítva kerül a közönség elé. Sajnos éppen az ónémet szövegekkel rövidült meg a darab.

A Művészetek Palotájában látott, majd egy évtizedes múlta visszatekintő szegedi előadás filozofikus oldaláról közelíti meg a középkori játékot. A darab elején és végén – mintha *Bergman A hetedik pecsétjéből* lépne ki – testet ölt a halál, s ettől kezdve a táncjáték élet s elmúlás megszgyénjén folyik. „Fortuna állhatatlan, csalfa” – éneklő a nyitókórus, s ez megadja az est hangulatát. Egy mezőn zajlik a játék, fűvön lépkednek a szereplők, a telihold hol tisztás, hol háttér, hol örvény, amely lehúzza az élet.

A lyoni táncszínházban is nagy sikerrel bemutatott darab egy összeforrt fiatal alkotóközösség mesterműve. A klasszikus balett kivételével minden mozdulati sornak tárháza, lírai és akrobatikus elemek váltják egymást. A feszültséget itt is jól oldja a kocsmai jelenet. A koreográfus, *Juronics Tamás* a csapatra épít, az összjátékot helyezi mindenek elé, ez alól csupán lány a kivétel, akit a szerelmi beteljesülésből a halál ragad el.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Pillanatfelvétel a *Carmina Burana* szegedi előadásából

zi zene kutatásában ért el eredményeket, emellett ma is világszerte alkalmazzák „Orff-Schulwerk” néven ismert zenei és mozgásnevelési metodikáját. Ebben – a gyermekek fejlődését is kiválóan szolgáló – pedagógiai módszerben a beszéd, a zene, a tánc ritmusa egygyé válik.

Mint zeneszerző első színpadi sikerét a Frankfurtban 1937-ben bemutatott *Carmina Burana* című művével aratta. Orff nem tett mást, csak „totális színházában” pedagógiai módszerét ültette át a gyakorlatba. Színpadi ismereteit kihasználva egyszerűen, de rendkívül szuggesztíven alkotta meg. Bírálói általában zenéjét veszik górcső alá, komplexitásával már nem foglalkoznak.

A darab címének és a szövegnek a forrása egy 13. századi verseskötet. A bajorországi Benediktbeuren kolostorban megtalált latin és alnémet nyelven írt kódex valóságos kincseshányája az úgynevezett „vágáns” költészet alkotásainak. Bordialok, diánóták keverednek szerzetesek világi gondolataival, stílusuk hol vaskos, hol lírai, hol humoros. A sorokat tanulmányozva az olvasó ráébredhet arra, hogy az egyesek által „sötét középkornak” tartott időszak korántsem volt olyan barátságatlan.

A szerző a kódexből huszonnégy darabot használt fel a karműben. Műfajának meghatározása nem egyszerű, talán a „szcenikus kantáta” elnevezés közelíti meg a legjobban. Oratorikus formában hangversenyteremben vagy tánccal színesítve színpadon egyaránt hatásos. Az opus három részből áll: az első rész a tavaszról szól, a második rész egy kocsmá forgatagába enged bepillantást, a befejező rész témája a szerelem.

komponált művei – mint a *Catulli Carmina* vagy az *Aphrodité győzelme* – már nem arattak akkora sikert.

A mű Magyarországon sokáig el volt zárva a közönség elől. Felrótták a szerzőnek, hogy hatvanmillió honfitársával együtt otthon maradt a hitleri Németországban, s nem emigrált, mint sok zenész társa. A háború után ráadásul nem az NDK művészetét gazdagította, így a „nyugatnémet szerző” iránti bizalmatlanság sokáig megmaradt.

Az 1956-os forradalom után omlani látszott az Orff köré épített fal. A Magyar Rádióban 1960-ban készült felvételén *Forrai Miklós* keze alatt olyan művészek működtek közre, mint *Réti József*, *Melis György* vagy *Gyurkovics Mária*. A hatvanas években érkezett az országba a cseh-szlovák Supraphon kiváló felvétele.

Carl Orff magyarországi nagykövete

Ivasivka Mátyás pécsi pedagógus a hatvanas években az anyagiakban igen csak szűkölködő Állami Nagy Lajos Gimnáziumban oktatott zenei tárgyakat. Az ambiciózus fiatalember levélben kereste meg a kor jeles zeneszerzőit: *Sztravinszkijt*, *Brittent*, *Sosztakovicsot*, *Hindemithet*, *Hacsaturjánt* és Orffot, kérve őket, hogy műveikkel, kottákkal támogassák az iskolát. Egy személyi kivételével mindenkivel kapott választ, s Orff-fal intenzív levelezés is kialakult. 1965-ben egy teherautó állt meg az iskola előtt a zeneszerző ajándékaival megrakva: kották, utasítások, hangszerek kerültek elő a ponyva alól. Az instrumentumok hűen tükrözték az orffi zenei világot: a metallofonok, xilofonok, harangjátékok, ütős hangszerek inkább az indonéz gamelan, mintsem a klasszikus zenekarok szerszáma-ihoz álltak közel. Az adomány nyomán a lelkes karnagy irányításával 1965-ben megalakult a ma is rendszeresen koncertező, tizennyolc tagú Orff zenekar. *Ivasivka Mátyás* a névadóval személyesen sohasem találkozott, de a zeneszerző haláláig sűrűn leveleztek.

„Orff egy egyéni világ kapuját nyitotta meg – beszél a német zeneszerzőről a pécsi mester. „Tonális, neoprimitív irányzatnak lett a szülőatyja, ahol a ritmuson, a deklamáción van a hangsúly. Van olyan műve, amelyben nincs is zene. Stílusának története halálával bezáródott, éppen egyéni irányzata miatt követni lehetetlen s egyben értelmetlen is.”

A Magyar Örökség-díjjal kitüntetett
Evangelium Színház
 DUNA PALOTA
 Budapest V., Zrínyi u. 5.
 UDVAROS BÉLA MŰVÉSZETI VEZETÉSÉVEL
 2009. április 5-én, virágvasárnap ünnepén este 7 órakor bemutatja
Németh László
VII. Gergely
 Történelmi dráma két részben

Szereplők:

VII. Gergely... Bánffy György
 Kossuth-díjas kiváló művész
 Ottó, ostiai püspök... Lénárt László
 Hugó, clunyi apát... Áron László
 Matild, toszkánai grófnő... Buzogány Márta
 Ágnes, császárné, Henrik anyja... Borbáth Otília
 Adelheid, Henrik anyósa... Vajda Márta
 Péter, kancellár... Farkas Tamás
 Donizo, várnagy... Gyurin Zsolt
 Desiderius, apát... Mucci Sándor
 Kolduló barát... Rékai Nándor
 Crestentius, római nemes... Kárpáti Tibor
 Organista... Dibusz Ferenc

Jelmeztervező: Huros Anna Mária

Zene: Dibusz Ferenc

Rendező: Pataki András

További előadások:

Április 17., 24., május 8., péntek: este 7 óra

Április 12., 19., 26., május 10., vasárnap: délután 3 óra

Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, illetve hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján: 1/235-5500.

Jegyárak: 2800, 2400, 2000 forint.

Immár a negyedik Németh László-bemutatóval várjuk közönségünket. Miközben mai színházi és irodalmi életünkben már teljesen hiányzik *Németh László*. Hogy életét és munkásságát ne borítsa a feledés homálya, ezért igyekszik színházunk gondoskodni az emlékezet lángjának élesztéséről és lobogtatásáról.

Németh László drámái nem a könnyed szórakoztatás művei, hanem egy írói világkép szemcséi. Nála nem csoportok állnak szemben egymással, hanem mindig egy nagy egyéniség szenvedélye, bukása, vezeklése – önmagában. A konfliktus a hősök lelkében játszódik le. Németh Lászlót – saját vallomása szerint – a magatartás, „az igazságszeretet által felidézett tragikum” érdekli. Hisz a nagy példák apostoli erejében és abban, hogy erkölcsöt csak erkölcsi példa teremthet. Önvizsgáló szenvedéllyel műveiben értékeli át újra és újra önmagát. Nála hatalmas tudásanyag teremti meg az ismerek-

et. Ez az ismeret aztán problémává, a probléma pedig magatartássá válik.

VII. Gergely pápa – a világ leghatalmasabb szervezetének feje – a népből származik. Ezt fennen hirdeti és vallja. A születés kiváltságával szemben a szellem kiváltságát akarja megvalósítani a földön, az egyéni hatalmaskodás, a harácsolás szorításából kiszabadítani az emberi lelket. – És ugyanez a pápa kíméletlenül zsarnoki eszközökkel küzd e célért. Elbukik, de művével mégis újtárra indítja a 11. századi Európában a szellem forradalmát.

Németh László szerint annak a kornak (hasonlóan a mi korunkhoz) igazi műzsája a szorongó tájékozatlanság és a megismerési vágy volt. „Hajótöröttek vagyunk, akik a csillagokat nézzük, s a partot keressük – abban a hitben, hogy van part, és a csillagok vezetnek.”

Ezt a hitet erősíti bennünk Németh László!

■ UDVAROS BÉLA

Március 29-ig látogatható a budavári bibliakiállítás

Az Országos Széchényi Könyvtár *Biblia Sacra Hungarica – A könyv, mely „örök életet ad”* című kiállítása novemberi nyitva tartása óta minden eddigi látogatottsági rekordot megdöntött.

A látogatók visszajelzése alapján a magyar Biblia történetét bemutató tárlat minden korosztály számára különleges élményt nyújt.

A fiatalabbak színes, játékos műzeumpedagógiai foglalkozás keretében ismerkedhetnek a Szentírással, míg az idősebbeket a templombelsőt idéző kialakítás, a különleges zenei aláfestés segíti az elmélyedésben.

A nagy érdeklődésre való tekintettel az eredetileg kétezer példányban megjelent színes katalógusból további ezer példány utánrendelésére volt

szükség. A kiállítás már csak ebben a hónapban látogatható, március 29-én tart nyitva utoljára. Aki szeretné megcsodálni a világ első könyvének, *Gutenberg* negyvenkét soros Bibliájának féltve őrzött töredékét, a magyar nyelv dajkáját, a híres vizsolyi Bibliát, *Ady Endre* széttépett Bibliájának saját kézírásával megőrzött fedelét vagy a magyar történelem számos nagy alakjának Bibliáját, feltétlenül látogasson el még márciusban az Országos Széchényi Könyvtárba.

A kiállítás megtekinthető keddtől vasárnapig 10 és 18 óra között az Országos Széchényi Könyvtár – Budavári Palota, F épület – VI. emeletén, a Corvina kiállítóteremben.

Az Ev let Ős a Lu ther Ki ad mun ka tÆr sat ke res

A Ma gyar or szÆ gi Evan gŒ li kus Egy hÆz Lu ther Ki ad ja pÆ lyÆ za tot hir det sz veg gon do z i mun ka k r be t l tŒ sŒ re. A mun ka tÆrs fel a d a t a g a z l i k u s j s l e t c i k k >, va la ki ad k nyv kŒz ira ta i nak gon do zÆ sa, a sz > ve g u s z u s i n a p o r e j æ r t u n k. H e t v e g e n, v a s æ s æ p. E n n e k e l l æ n e r e n s z Ő r g o s l e t t æ r s æ s i g a t a g j a k e n t, a h e l y i Ő n k o r m æ n y z a t h a t h a t Ő s t æ m o g a t æ s æ v æ l. A V æ r t e s v o n u l a t a i n t r Ő n o l Ő v æ r a t a t a t æ r j æ r æ s u t æ n, a z 1200-as e v e k m æ s i d o d i k f e l e b e n e m e l t e t t e a h a t a l m a s e s b e f o l y æ s Ő s C s æ k n e m z s e t s e g. E l s Ő i r æ l Ő s o s z e m l i t e s e 1299-re datálható. Évtizedek óta a család különböző ágai birtokolták, majd 1327-ben került királyi tulajdonba, az Árpád-kori Magyarország befolyását tovább erősítő Anjou uralkodók, Károly Róbert, majd Nagy Lajos kezébe, később a sárkányos lovag, a magyar trón mellett a német-római császári címet is megszerző Zsigmond király fennhatósága alá. Utóbb főúri családok, többek között a Rozgonyiak, a Kanizsaiak, a Nádasdyak bírták.

ERŐS VÁRAK

A Fejér megyei, Székesfehérvárhoz közel Csókakő várában egy forró augusztusi napot értünk. Hétvégén, vasárnap. Ennek előzenésorogóslét kézet láttunk, amelyek serényen, ikörökör, téggláról tégglára pótolták a hosszú és száraz oszmán folyamatos pusztuló emlékműfalait. E ten vesz nek rŒszt.

Az azonban a vasárnapi munkavégzés kapcsán ne gondoljunk a Tízparancsolat megszegésére vagy a pihenőnapon a bevásárlóközpontokban munkára kényszerített dolgozókkal kapcsolatos, igencsak aktuális problémákra. Itt mindenki pihenésként, tartalmas hobbiként, a hétköznapok taposómalmából ily módon kilépve végezte ezt a nemes feladatot. Az 1995-ben létrejött, munkáját rég-

Csókakő vára

szekkel és műemlékvédőkkel közösen, megfelelő szakmai háttér biztosításával végző Csókakői Várbarátok Társasága tagjaként, a helyi önkormányzat hathatós támogatásával.

A Vértessomlói várát a tatárjárás után, az 1200-as évek második felében emeltette a hatalmas és befolyásos Csák nemzetség. Első írásos említése 1299-re datálható. Évtizedek óta a család különböző ágai birtokolták, majd 1327-ben került királyi tulajdonba, az Árpád-kori Magyarország befolyását tovább erősítő Anjou uralkodók, Károly Róbert, majd Nagy Lajos kezébe, később a sárkányos lovag, a magyar trón mellett a német-római császári címet is megszerző Zsigmond király fennhatósága alá. Utóbb főúri családok, többek között a Rozgonyiak, a Kanizsaiak, a Nádasdyak bírták.

Az oszmán betolakodók 1544-ben hódították meg, és 1687-ig tartották megszállás alatt, bár a hadiszerecse fordultával hosszabb-rövidebb ideig a császári csapatok is ellenőrizték. A török kiűzését követően a Habsburgok Hochburg bárónak

adományozták, majd a Lamberg grófi családé lett.

Mivel hadászati szerepe már nem volt, az 1800-as évek elején pusztulásnak indult, falai leomlottak, köveit

széthordták, vitézségének egykori dicsfénye megkopott. Másfél évtizede tartó „rehabilitációja” azonban már napjainkban is jól látható és kézzelfogható eredményt hozott.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉS

Egyházunk múltja a „gyógyító emlékezés” jegyében

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség fóru msorozatát rendez egyházunk múltjának jobb megismerése céljából. Az előadások és megbeszélések az 1945–1990 közötti éveket ölelik fel hét alkalomra bontva. Az első fórumra március 30-án, hétfőn 19 órakor kerül sor a Deák tér 4. szám alatti gyülekezeti teremben.

Téma: Újjáépítés és útkeresés a világháború árnyékában. 1945–1948: Raffay Sándor püspök és Ordass Lajos első püspöki korszaka. A fórumot Gáncs Péter püspök és Solyom Jenő felügyelő nyitja meg. Moderátor: dr. Harmati Béla. Előadók: dr. Boleratzky Lóránd és dr. Hafenschér Károly. Minden érdeklődőt szeretettel vár az egyházközség elnöksége.

A sorozat további alkalmai és témái:

Április 20.: Diktatúra és egyházi leépítés. 1948–1956: Dezséry László püspöksége. **Május 25.:** Forradalom és megtorlás. 1956–1958: Ordass Lajos második püspöki korszaka. **Június 15.:** Modus vivendi. 1958–1987: Káldy Zoltán püspöksége. **Szeptember 28.:** A diakóniai teológia. 1958–1987. **Október 19.:** Az LVSZ budapesti nagygyűlése. 1984. **November 30.:** Rendszer-változási kísérletek. 1987–1990.

Evangelikus gyermek- és ifjúsági pályázat 2009

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Osztálya (GYIO) pályázatot hirdet evangélikus egyházmegyéik, evangélikus egyházközségeik, evangélikus oktatási intézmények, evangélikus cserkészcsapatok és evangélikus egyetemi gyülekezetek részére.

A pályázat célja: A: evangélikus oktatási intézmények, illetve több (legalább három) gyülekezet által közösen szervezett gyermek- vagy ifjúsági program/rendezvény támogatása; B: ifjúsági alkalmak megrendezéséhez szükséges felszerelések/felszerelés-csomagok beszerzésének támogatása. Idén az alábbiakra lehet pályázni (gyülekezetenként egyre): ping-pongasztal; csocsóasztal; gitár (western, Cort Earth 70) + 10 darab Új ének füzet; gitár (klasszikus, Strunal 4771) + 10 darab Új ének füzet; szintetizátor (Casio CTK700) + 10 darab Új ének füzet; szintetizátor (Yamaha YPT200) + 10 darab Új ének füzet; társasjátékcsoomag (4 darab társasjátékból álló csomag).

A fentebb felsorolt tárgyi eszközökről képekkel ellátott részletes tájékoztató található az ifjusag.lutheran.hu oldalon.

A korábbi évekhez képest idén változás, hogy az eszközök megvásárlása központilag történik, a nyertes pályázók – előzetes egyeztetés után – az Üllői úti országos irodában vehetik át őket.

Pályázati célként a két kategória (A és B) közül csak egy választható!

Az A kategória elszámolásaként tartalmi és pénzügyi elszámolást egyaránt kérünk! A B kategória elszámolásaként csak tartalmi beszámolót kérünk, pénzügyit nem. A pályázaton szétsztható támogatások 2009-ben rendelkezésre álló kerete: 6 570 000 Ft, továbbá az ifjúsági offertóriumából befolyt összeg.

A benyújtott pályázatokat az országos iroda és a GYIO által delegált munkatársak csoportja bírálja el. Az elbírálási folyamat lezárása után a támogatottak listája az *Evangelikus Élet* május 17-i számában fog megjelenni.

A pályázatok postára adási határideje: április 17. A pályázatok beérkezéséről minden pályázó visszaigazolást kap. A kiírt határidőn túl postára adott pályázatok érvénytelenek.

Abban az esetben, ha a pályázó a kapott támogatásról nem számol el a megadott határidőig, elveszti a következő évre szóló pályázási jogosultságát, továbbá a pályázaton nyert támogatás teljes egészét köteles visszafizetni.

A pályázatot és a pályázati elszámolást (tartalmi, pénzügyit egyaránt) gyülekezeti pályamunka esetén a gyülekezeti elnökség egy tagjának, egyházmegyei pályamunka esetén az egyházmegyei elnökség egy tagjának szükséges aláírnia és lepecsételnie.

Az elbírálás időpontja: április 30. A kifizetés határideje: május 18. Az elszámolás határideje: november 23.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött űrlapon lehet, amely megtalálható és letölthető az ifjusag.lutheran.hu oldalon, valamint a GYIO-tól kérhető postai úton, telefaxon és e-mailben egyaránt.

A pályázatok elszámolásához nem készítettünk űrlapot. A tartalmi és pénzügyi elszámolást postai úton, telefaxon és e-mailen egyaránt elfogadjuk. A pénzügyi elszámolásokhoz szükséges mellékelni a pályázati cél megvalósítását igazoló számlák másolatait.

A GYIO elérhetőségei: 1450 Budapest, Pf. 21., fax: 1/486-3541, e-mail: zsolt.huszak@lutheran.hu.

Sík Sándor virtuális emlékszoba

A Magyar Piarista Rendtartomány központi levéltára közzétette az interneten Sík Sándor összegyűjtött verseinek teljes változatát, jelentősen bővített formában, a költőnek a saját verseihez fűzött megjegyzéseivel (<http://archivum.piar.hu/siksandor>).

Sík Sándor összegyűjtött versei 1976-ban jelentek meg Jelenits István szerkesztésében. A gyűjtemény alapja az összes versek 1941. évi kiadása volt. Ezt a szerkesztő két újabb kötet (1945, 1947) verseivel egészítette ki, az 1946-tól keletkezett verseket pedig eredeti, a költő életében készült, gépelt kéziratuk alapján közölte. A korábbi kötetekhez képest azonban kimaradt hatvanegy olyan vers, amelyet az akkori kommunista hatalom cenzúrája politikai okokból törölt (ilyenek voltak például a cserkészettel kapcsolatos versek), vagy a szerkesztő gyöngébbnek ítélte. Az 1946 után írt versek közül tizenkilenc politikai okokból egyáltalán nem kerülhetett be a szerző utolsó, a diktatúra éveiben megjelent versesköteteibe (1959, 1963). A hiányzó versek, néhány kivétellel, nem kerültek be sem az 1990 óta kiadott gyűjteményes Sík Sándor-kötetekbe, sem az összegyűjtött versek digitális változatába. Ezért készítette el Koltai András levéltáros, a Magyar Piarista Rendtartomány központi levéltárában található Sík Sándor-gyűjtemény kezelője az összegyűjtött verseknek a kihagyott darabokkal kiegészített digitális változatát.

Az interneten is olvasható versgyűjtemény tartalmazza az összes versek (1941), a *Győződ-e még* (1946) és a *Tizenkét csillagú korona* (1947) című verseskötet, az *Őszi fecske* című szerzői kéziratok gyűjtemény, valamint a *Keresztút* teljes anyagát – olvasható a piarista rend magyarországi rendtartományának honlapján.

► Magyar Kurír

Sík Sándor virtuális emlékszoba

Sík Sándor: Te Deum

Téged Isten dicsérlek és hálát adok mindenért.

Hogy megvolt mindig a mindennapim és nem gyűjtöttem másnapra valót, hála legyen.

Hogy mindig jutott két garasom adni, és magamnak nem kellett kéregetnem, hála legyen.

Hogy értenem adatott másokat, és nem kellett sírnom, hogy megértsenek, hála legyen.

Hogy a sírókkal sírni jólesett, és nem nevettem minden nevetővel, hála legyen.

Hogy megmutattál mindent, ami szép és megmutattál mindent, ami rút, hála legyen.

Hogy boldoggá tett minden, ami szép és ami rút, nem tett boldogtalaná, hála legyen.

Hogy sohasem féltém a szeretettől és szerethettem, akik nem szerettek, hála legyen.

Hogy akik szerettek, szépen szerettek, és hogy nem kellett nem szépen szeretnem, hála legyen.

Hogy amim nem volt, nem kívántam, és sohasem volt elég, aki voltam, hála legyen.

Hogy ember lehettem akkor is, mikor az emberek nem akartak emberek lenni, hála legyen.

Hogy megtarthattam a hitet, és megfuthattam a kicsik futását, és futva futhatok az Érkező elé, s tán nem kell a városba mennem a lámpásomba olajért, hála legyen!

Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen! és ma is kiálthatom: úgy legyen! és holnap és holnapután és azután is akarom énekelni: úgy legyen! – hála legyen, Uram! hála legyen!

Bél Mátyás, a példa

„Mindig úgy tartottam, hogy a haza dicsőségét, tiszteletét és hasznát a jó polgárnak szemé előtt kell tartania.”

A mottóként idézett mondattal *Bél Mátyás* (1684–1749), a pozsonyi német nyelvű evangélikus gyülekezet lelképásztora válaszolt az uralkodónak, mikor meggyanúsították, hogy külföldi érdekeket szolgál, pedig ő csak szülőföldjének, szeretett Magyarországnak múltját és jelenét akarta pontosan feltérképezni: nem parancsra, hanem hazaszeretettől készíttve.

Apai ágon szlovák, anyain magyar származású, életének nagy részében (1719–1749) a pozsonyi német ajkú evangélikusok lelkészeként szolgált. Fontosnak tartotta és igény szerint váltogatta az ország anyanyelveit: magyart, szlovákot és németet; közvetítő és tudományos nyelvként használta a latint. Mindegyik nyelven adott ki vallási műveket, tankönyveket. A 18. század első felében ez így volt természetes: az ország nyelveit megtanuló és szükség szerint használó értelmiség tudatát nem a származás, hanem az országhoz tartozás határozta meg: az értelmiségiek kivétel nélkül magyarok voltak, valamennyien a Szent Korona alattvalói.

Besztercebányai tanulmányok után a hallei egyetemre ment, ahol a *Jakob Spener* és *August Hermann Francke* nevével fémjelzett ügyvezetett hallei pietizmus eszméit szívta magába. Francke és társai az „Isten tiszteletére és a közhaszonra” elv szerinti bensőséges életre gyakorlati irányú képzéssel, anyanyelvi oktatással készítették fel az ifjakat. Béla Mátyás így írt Halléből besztercebányai patrónusának: „[...] nagyobb szerencsének tartom, hogy Francke urat hallgathatom, mintha az egész ország-világ kincsei enyimek volnának.”

Az irányzat képviselői a kegyes élet megvalósításához a Biblia közös olvasását, magyarázatát és a gyakori közös összejöveteleket szorgalmazták. Az erény gyakorlása fontosabb, mint a tudás – vallották. A hitvitákat mellőzve a keresztyén szeretet megélését tűzték ki célul. Mindezek érdekében (az elemi iskolától a papképzésig) átszervezték az oktatást. A hitet az iskola minden szintjén, a pap minden tevékenységében (a katekizmus tanításától a prédikációig) élménnyé akarták tenni. Szélesebb körben mindez csak anyanyelven történehetett, innen táplálkozik a pietistáknak az anyanyelvek érdekében végzett kiemelkedő tevékenysége.

A magyar nyelv tudományos vizsgálásában, magyar nyelvű könyvek kiadásában sokat fáradozott maga Béla Mátyás is (Biblia-kiadás, áhítati könyvek, tankönyv a magyar nyelv tanulásához németek számára), de számíthatott kiváló pietista társaira és tanítványaira is (*Torkos András*, *Szeniczei Bárány György*, *Sartoris János*, *Vázsonyi Márton*).

A hazai pietistaellenes lelkészek *Krmann Dániel* püspököt próbálták Béla ellen hangolni. Béla Mátyás viselkedéséből tanulhatunk: igazi pietistaként került a vitaközé, ő a tevékeny élet mellett kötelezte el magát. Többször leszögezte, hogy Pozsonyban nem Halléra, hanem a Bibliára és a lutheri tanokra ügyelnek. Az ő tevékenysége ellenőrizhető, hisz az ország fővárosában, mindenki szeme láttára él – fogalmazta meg.

Példaértékű Béla Mátyás és *Krmann Dániel* közös Biblia-kiadása (1722) a szlovák evangélikusok számára. De az is jellemző, hogy nemcsak vigasztalta a püspököt annak vejének katolizálásakor, hanem börtönbe kerülésekor kitartott mellette, névtelenségben maradva adományokat gyűjtött számára. Jól tükrözi a helyzetet *Antoni Sámuel* püspök véleménye: Béla a

maga oldalára állított sok evangélikus előkelőséget, és az ő segítségükkel (favore et admiratione politicorum) dolgozhatott. Bizonyíték erre, hogy egyre több evangélikus nemes küldte fiait a Béla által 1714–1719 között újjászervezett pozsonyi liceumba.

Béla (és a Halléből érkezett pietisták) tevékenysége nem merült ki pusztán jámborkodásban. Az iskolai tanítást és a gyülekezeti lelkigondozást átalakították, gyermekeket és felnőtteket, magukat a papokat is újfajta munkára ösztönözték. Persze más volt a feladata egy dunántúli artikuláris hely lelkészének, mint a tehető gyülekezetekkel rendelkező északmagyarországi városi lelkésznek. Az utóbbiaknak és tanártársaiknak biztos volt megélhetésük; délebbi területeken a szervezeti keretek kialakítása, a nagyrészt magyar nyelvű lakosság hitéleti és iskolai könyvekkel való ellátása volt a cél. A magyar nyelvű gyülekezeteket és iskolákat jó eredménnyel gondozták Béla Mátyás pietista társai, akiknek a magatartását jól jellemzi *Szeniczei Bárány György* fogadalmá: oda megy lelkésznek, ahol szükség van rá, nem az anyagiak érdeklik.

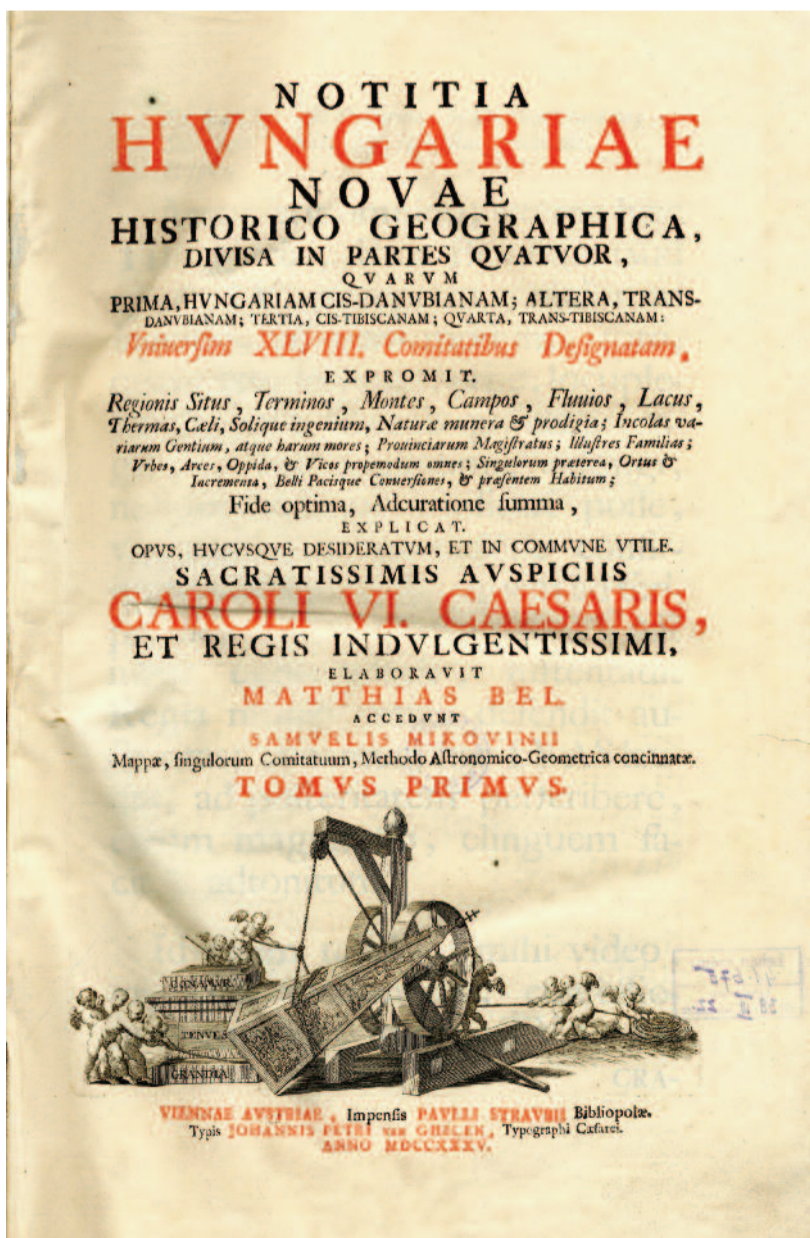
Említsünk néhány példát a Béla Mátyás-gondozta áhítati könyvek közül! 1713-ban *Johann Anastasius Freylinghausen* hallei katekizmus-tankönyvét, 1724-ben *Johann Arndt Paradicsom kertecskéjének Huszti István* általi fordítását jelentette meg magyar nyelven. 1727-ben a magyar *Újszövetség* látott napvilágot javításaival. Ezzel szinte párhuzamosan a szlovák hívek számára tette közzé 1715-ben *Arndt*nak *Az igaz kereszténységről* írott könyvét, 1720-ban a *Paradicsom kertecskéjét*, 1722-ben pedig a teljes cseh nyelvű Biblia megjelenését gondozta. 1719-től a pozsonyi német gyülekezet lelkészeként már kedvezőbb volt a helyzete, mert számíthatott a német nyelvterületen megjelent könyvekre. Latin nyelvű imakönyvét kiadta németül is.

Béla Mátyás, mint a 18. század legnagyobb hatású magyarországi tudósa, tudományos tevékenységével érdemelte ki a Magyarország ékessége (magnum decus Hungariae) címet.

Vajon miért hagyta abba a nagy lendülettel megkezdett, magyar és szlovák nyelvű kegyességi irodalom fordítása és kiadása körüli tevékenységet? Kétségtől szerezte játszott ebben az országos ügyek iránti elhivatottsága, annak a tudása, hogy a hazát, jó hírét tudományal is szolgálani kell. A németek lelkészeként napi munkájában nem nyomasztotta az anyanyelvi könyvek hiánya, idejének és energiájának egyre nagyobb részét tudományos tevékenységre fordíthatta. A magyar és szlovák hívek gondozását pietizmuson iskolázott kortársai – vele egyetértésben – végezték.

De hogyan válhatott a 18. század első felében egy evangélikus lelkész, Bécs közelében, az esztergomi prímás „szomszédjaként” nemcsak megtűrt, hanem támogatott tudománysszervezővé?

Elsősorban Béla személyében találjuk meg a magyarázatot. A kivételes tehetségben és szorgalomban, szervezőkészségben, a pietistákra jellemző vitakerülésben. Nem véletlen, hogy 1725-ben a birodalmi oktatási

reform tervezésekor véleményt kértek tőle is. Ő pedig benyújtotta, mintaként ajánlta a hallei pozitív példát. (Érdemes választ nem kapott írására.)

A másik oldalon is toleráns személyt találunk, a pálos szerzetesből esztergomi érsekké lett *Esterházy Imre* prímást (1725–1745), akinek magántitkárával, *Gerhard Cornelius Drieschsel* Béla Mátyás nagyon jó kapcsolatot tartott fenn.

Kiemelkedő művét, a vármegyeleírásokat tartalmazó *Notitia Hungariae novaet* ma is forrásként idézik a szakemberek. Az új kutatások: Béla Mátyás levelezésének kiadása, a *Notitia* fogalmazványainak alapos vizsgálata, valamint emlékkönyvének dátumsorai alapján el kellett bűcsúznunk attól a képtől, hogy Magyarország általa leírt területeit bejárta. Az viszont egyre világosabban kiderül, hogy milyen sikeresen toborzott társakat munkájához.

A leírásokat kiváló térképek illusztrálják. Ismerünk kérdőíveket, amelyek a vármegye elhelyezkedéséről, határaitól, nevének eredetéről, címeréről, földrajzi viszonyairól, természeti kincseiről, madár- és állatvilágáról; lakosságának eredetéről, jellemzéséről, szokásairól, életmódjáról, foglalkozásáról; a vármegye településeiről, azok rangjáról, történetéről; a vármegye főúri és nemes családjairól; a vármegye területén található intézményekről, az ottani különlegességekről kértek leírást. Sok munkatársát ismerjük név szerint, a kéziratok és a levelezés lehetővé teszi a munkaanyag rekonstrukcióját.

Megnyerte munkájához az uralkodó és a központi kormánysszervek támogatását. Ennek persze a vallásilag széttagolt országban az lett az ára, hogy bizonyos kérdésekkel nem foglalkozhatott kiadásra készülő vármegyeleírásaiban. A politikai eseményeket csak az udvar és a rendek kívánalmaival megegyezően említhette. Bár magyarországi tudós társaságot nem sikerült létrehozni, a közös munkálkodás általa inspirált módon, vallási felekezeteket is egyesítve folytatódott.

1713-tól folyamatosan ösztönözte tudós honfitársait közös munkára. Eredetileg két szálon futóan tervezte Magyarország leírását: múltját és jelenét szerette volna társai segítségével feltérképezni. Bár a múlttól is adott ki részleteket (például 1718-ban a rovásírásról, 1735-től történeti forrásokat rendezett sajtó alá), legjelentősebb teljesítménye a vármegyeleírások elkészítése, a vármegyéik földrajzának, történetének, földrajzi, politikai és népességi viszonyainak leírása.

1735–1747 között öt kötet jelent meg nyomtatásban, bennük Pozsony, Turóc, Zólyom, Liptó, Pest-Pilis-Solt, Nógrád, Bars, Nyitra, Hont és Moson vármegye feldolgozásával. Szepes vármegye leírását az 1723-ban kiadott mintakötet (*Prodromus*) tartalmazza. A többi vármegyéről készült leírás egy része teljesen kész, más része félkészben, fogalmazványokban maradt kéziratban.

A kéziratokat 1769-ben Béla özvegyétől *Batthyány József* kalocsai érsek vásárolta meg, kiadatásukat tervezve. Az esztergomi érsekké kinevezett Batthyánynak ez nem sikerült, a kéziratok egy részét a Duna vize eláztatta. Ma az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban őrzik őket. Azóta többször történt kísérlet a kiadásra. Béla Mátyás születésének háromszázadik évfordulóján, 1984-ben megtörtént a hagyatéék számbavétele, idén remélhetően a kritikai kiadás is megkezdődik.

■ SZELESTEI N. LÁSZLÓ

A www.evan.ge.li.ki.m.h.u.r.ne.tes.c.m.en.Ø.r.he.t.el.mæ.lt.Ø.v.ok.t.be.re.a.re.for.mæ.ci.em.lØ.k.nap.ja.ta.egy.hæ.zunk.meg.e.l.,væ.l.to.za.tos.tar.ta.lom.mal

► ZALATNAY SAROLTA ügyes-bajos dolgairól a bulvárlapok nap mint nap tudósítanak. Az énekesnő betegségéről, peréről, börtönbe kerüléséről és szabadulásáról számos címlap szólt. Mi a sok negatív kritika ellenére szeretnénk azt a mély érzelmű embert bemutatni, aki szembenézett a bűnösségével. Cini nyíltan vall evangélikus egyháztagságáról, istenhitéről, mesél édesanyjáról és régi emlékeiről is.

– Amikor felkerestelek, mondtad, hogy szívesen nyilatkozol, mert te büszkén vallod azt, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház tagja vagy.

– Nálunk a családban természetes volt az, hogy evangélikusok vagyunk. Édesapám és édesanyám is evangélikusok voltak. Engem a Bécsi kapu téri templomban kereszteltek, és ott is konfirmáltam Madocsai Miklósnál. Akkoriban Szokolay Sándor kántorizált az istentiszteleteken, és később a kórusban még énekeltem is. Sokat jártunk a Deák téri gyülekezetbe, ahol Keken András prédikált.

– Édesanyád az egyház Üllői úti irodájában dolgozott...

– Igen, anyukám az evangélikus egyház országos irodájában dolgozott Vető Lajos és Káldy Zoltán püspöksége alatt. Káldy püspökkel jó volt a kapcsolatunk, így Balatonszárszón, az evangélikus üdülőben sokszor együtt nyaraltunk. Amikor már fesztivált nyertem, akkor is gyakran jártunk oda. Volt olyan, hogy egyik este a síófoki kompon, másik nap meg a Szárszón üdülő lelkészeknek énekeltem a *Nem vagyok én apáca!* című slágeremet. Ha akkor lett volna bulvársajtó, biztosan főcím lett volna belőle. Egyébként sok baráti kapcsolatam is ezekről az üdülésekről származott.

– Ezek a kapcsolatok megvan-nak még?

– Amikor híres lettem, megszakadtak. Nem jelentkeztek, ha meg én kerestem őket, akkor azt hitték, ez csak egy udvariassági telefon. Anyukám 1994 novemberében halt meg, s halálával szűntek meg végleg ezek a kapcsolatok. Valahogy őzkdodtak tőlem. De bármi történt velem az életem folyamán, az egyházhoz való tartozásom belső tartást és hitet adott. Anyuval minden vasárnap délelőtt mentünk istentiszteletre. Idehaza én kezdem keresztet hordani a nyakamban, de nem divatból, hanem elvből, belső, hitbeli meggyőződésből.

– Amikor beteg lettél, amikor börtönben voltál, akkor is vissza tudtál nyúlni ehhez a hitbeli alaphoz?

– Mind a mai napig a hitem az, ami erőt ad. Ha fellépek, fohászokodom előtte Istenhez, hogy segítsen. Meggyőződésem, hogy ez segített át engem minden gondon. Anyu nagyon komoly irányító szerepet töltött be az életemben. Arra nevelt, hogy nem szabad hazudni, s a legjobb, hogy ha minden problémát őszintén megbeszélünk. Első éneklésemnél hazudtam neki, mert azt mondtam, barátnőmmel mentem moziba, közben pedig felléptem. Lebuktam, mert a barátnőm anyukája ugyanahhoz a fodrászhoz járt, mint anyu, és elmondta anyámnak, milyen jól énekeltem. Anyu hazajött, kiosztott – és én mindent bevallottam.

– Mit szólt ahhoz, hogy híres énekesnő lett belőled?

– Imádtá, boldog volt. Először operaénekesnek szánt, gyönyörű mezzoszoprán hangom volt, de hétévesen egy mandulaműtét során a hangszálaim megsérültek. Zongoráz-

„A nehéz életben sokan fordulnak Isten felé!”

tam hét évig klasszikust, utána tinédzserként megérintett az angol-amerikai zene. A Toldy Ferenc Gimnáziumba jártam, és másodikosként kezdtem koncertezni, a rekedtes hangomnak nagy sikere volt. Anyukám egy feltételt szabott: énekelhetek, de a tanulmányi átlagom nem romolhat le emiatt.

Furcsán élte meg a hosszú hajat és a kiabálós zenét, hiszen ő operába, színházba járó, konzolidált nő volt. A szomszédasszonyok mindig kérdezték, miért engedi be a hosszú hajú hippiket – Zoránék, metrósök,

omegások – a lakásába, de ő mindig próbálta meggyőzni őket arról, hogy ezek nem rossz fiúk, csak ilyen a külsőjük.

– Mondhatjuk azt, hogy a táncdalfesztivállal kezdődött a karriered?

– Igen, 1966-ban a *Hol jár az eszem* című slágerrel. Aztán jött Anglia és koncertek mindenfelé a nagyvilágban. De mindig nagyon anyás voltam, függtem édesanyámtól. Neki olyan istenhite és tartása volt, amely nem volt látványos, de nagyon hatékony volt. Anyu most is részese az életemnek: beszélgetek vele, járok ki hozzá a temetőbe. Valahol örültem is, hogy a börtönben eltöltött időmet ő nem élte meg, úgyis végigcsinált pár börtönhelyzetet a kommunizmus alatt, hiszen édesapám is és mindkét bátyja börtönben volt – nemkívánatos személyek voltak. Édesapám ott lett beteg, rákban halt meg. Sokan azt mondták, biztosan helyette kellett mennem, mert ez benne van a családkunk sorsában, hogy valakinek mindig bűnhődnie kell.

– Amikor pár nap szabadságra kijöttél a börtönből, ifj. Hafenschter Károly evangélikus lelkésszel találkoztál a fasori templomban. Miért éreztet fontosnak ezt a találkozást?

– A börtönben jártam a kápolnába, ahol hetente egyszer volt istentisztelet. Mindennap olvastam az *Útmutató* ígét. Amikor a szabadságról volt szó, kérdezték, mit szeretnék, és én éreztem, hogy nekem kell egy lelki támasz. Ebből persze a tévé showműsort és üzletet csinált. A találkozásunk Hafenschter Károllyal nagyon mély és emberi volt, ami az átlagos tévénező embereknek nem jött volna le, ezért megválták. Sok olyan dologról beszélgettünk, amit a szerkesztők nem tartottak elég érdekesnek, de számomra rendkívüli beszélgetés volt.

– Emlékszel még, miről beszélgetetek?

– Ez egy lelkipásztori beszélgetés volt. Anyukámról beszélgettünk és a börtön tükrében a bűnösség kérdéséről, arról, hogy ne másokban keressük a hibát, ne gyalázzuk a másik embert akkor sem, ha tudjuk, nem mi magunk vagyunk egyedül a bűnösök egy kérdésben. Feljött a jézusi példa, hogy Jézus még a keresztre feszítés-kor sem magáért harcolt, hanem másokért, értünk.

Én nem voltam külön a többiek-nél, nem játszottam bent a sztárt. Odabent is a segítségnyújtás, a hit, a kitért munkálkodott bennem. Be-

– *Hogy érzed, a helyükre kerültek benned ezek a tapasztalatok?*

– Elmúlni sosem fognak. A történeteket muszáj feldolgozni, mert újra talpra kell állni. Anyukám azt mondaná, hogy higgyek önmagamban és abban, hogy a Jóisten segíteni fog. Megpróbálok hazugság és sötét dolgok nélkül élni, és emberi tartással, hitben nevelni Nikit, a lányomat.

Tapasztaltam ott bent, hogy nem mindegy, ki és mit mond. Amennyire ügyetlen és gyakorlatlan voltam a pénzügyekben, ha a hit és az érzelem dolgairól beszéltem, mindig hitelesnek minősültem. A mai világban nem tudom, hogy a valláson kívül mi lehet más, amibe kapaszkodni lehet. Istenen kívül ki lehet más, akihez menekülhetnének az emberek? A nehéz életben egyre többen fordulnak a hit és Isten felé.

– *A magyar filmszemlén bemutatták a Holnap történt című első magyar bulvárfilmet, amelyben meghalsz, aztán kiderül, hogy mégsem. Mit gondolsz, a forgatókönyvíró miért pont ezt az áldozatszerepet osztotta rád?*

– A filmet Gerencsér Tamás első filmes rendező készítette. Ő igazából a bulvár lényegét akarta megmutatni abból a szempontból, hogy milyen sok minden nem igaz mindabból, mennyi a hazugság mindabban, amit a bulvár bemutat. Így került bele a sztoriba az én halálom és feleledésem is. Sokan megkérdőjelezik az én szerepemet, mondván, hogy akinek múltja van, ismert énekesnő, az mit keres olyan celebek között, akiknek nincsen semmi felmutatnivalójuk. Ezt a filmet *Delhusa Gjon* cége készítette, aki engem felkarolt, amikor kijöttem a börtönből. Erre nem is mondhattam volna nemet, mert ez egy szerződés része volt. Érdekes, hogy mindenki azt gondolja, mekkora pénzeket kaptunk a szereplésért, pedig senki egy fillért nem kapott.

– *A táncdalfesztivál újra beindult. Ezenkívül is vannak fellépéseid?*

– Igen, hál' Istennek sokan keresnek. A táncdalfesztiválnak is nagyon örülök. Szolnokon volt az első fellépés, kétezres stadion telt házzal. Lesz még hat nagyvárosban koncertünk, novemberben pedig az Arénában lépünk fel. Többgenerációs bulik ezek. A fiatalok azért jönnek, mert gyerekkorukban szüleiken keresztül ismerték meg ezeket a dalokat, a mi generációnk és a kicsit fiatalabbak pedig úgy élik át, mint egy nosztalgikus élményt, amely szép, meghatározó emlékeket idéz fel bennük.

– *Az adósságodat milyen mértékben törlesztetted már?*

– Az összes bevételem harminchárom százalékát adom le. Ezt nem tartom igazságosnak. Politikusok, bankárok ügyei érdekes módon mind elsikkadnak, nekem azonban szembe kellett nézmem azzal, amit elkövettem. A tévés vállalkozásom nem csak az én hibámból omlott össze, nem érzem, hogy minden terhet nekem kellene egyedül viselnem ezért. Ha a vállalkozás sikerült volna, akkor én lennék a királynő, és imádná az összes hitelező. A bukásnál egyedül maradtam, és mindenki csak szidott. Gondolkodom a perújrafelvétel, nem az anyagi, hanem inkább az erkölcsi kártérítés miatt.

– *Angliában meg fog jenni egy könyved. Elárulnád, miről szól?*

– Tulajdonképpen nem új könyv, hanem az eddig idehaza megjelent könyveimnek olyan részeit tartalmazza, amelyeknek nemzetközi jelentőségük is van. Németül és angolul is megjelenne egy külföldi kiadó jóvoltából.

– *Mire számítasz a könyv külföldi fogadtatásával kapcsolatban?*

– Ez a könyv már összejt megjelent volna, de most tolódik a határidő. Nem tudom, hogyan fogadják majd. Mostanában semmi sem megy könnyen, hiszen a nagyvilág is anyagi válsággal küzd.

– *Hogyan tekintesz a mostani fiatal sztárokra?*

– Nagyon sok jó énekes van. Fialatok kevés tapasztalattal, nem ismerik azt, hogy mit jelent, amikor mindent maguknak kell megvalósítaniuk. Mi ugyanis magunk készítettük a fellépőruháinkat, a fülbevalómat például magam hajlítotam drótból, az eredetileg fekete gumicsizmámat én festettem be kályhaezüsttel, a szempillámat fekete cipőfestékkel festettem. Loptom anyu szekrényéből ruhákat, és azokat alakítottam át. Kosztümszoknyából miniszoknyát, nagy pulcsiból miniruhát szabtam. A saját kreativitásunkra volt minden bízva. Nem volt technika, nekünk tudnunk kellett énekelni. A maiaknál más a helyzet: őket kitalálják a szakértők, menedzserek és stylistok, annak megfelelően, hogy a közönség mit igényel.

Mi akkor valamit megteremtünk, amit azóta is variálnak, de mindig visszatérnek a régihez. Bárhová megyek el bulira, az új generációból hol ezt, hol azt a nótámat éneklék. Ezek a dalok örökzöldek maradtak, és pörögnek a mai napig. Mi harcoltunk, tiszta szívvel és lélekkel akartunk produkálni. Az akarat, a hit, az, hogy meg tudod és meg is fogod csinálni – ez munkálkodott bennünk. A mai világban sokkal nehezebb befutni, mert telített a piac, és rengetegen vannak. Hosszú ideig fennmaradni pedig egyszerűen majdhogynem lehetetlen. Persze lehet, hogy a maiakra meg húsz év múlva fognak nagy generációként tekinteni, de akikkel én kezdtem, azok tényleg több generáción át is az élvonalban tudtak maradni. A pécsi egyetem szociológia szakán egyébként „tananyag” vagyok, úgy is, mint „rocktörténelem”, és úgy is, mint „jelenség”, akit a kilencvenes években többen olvastak, mint *Balzacot* vagy *Dosztojevszkijt*.

– *Meddig szeretnél még színpadon állni?*

– Nem tudom. Ameddig a közönség igényli. Rosszulesik azonban, hogy soha semmiféle állami elismerést nem kaptam. Egyszer *Szegő András*, a *Nők Lapja* újságírója mondta, hogy ne vágyjak efféle, mert én már megkaptam azt az elismerést, ami felér egy Kossuth-díjjal. Ezt arra mondta, hogy egyszer egy interjúban elmeséltem neki, hogy amikor börtönben voltam, barátnőim, *Ildi*, *Szilvike* és a lányom, *Niki* a magyar vizsla kutyánkkal, *Marcival* minden vasárnap este kilenckor eljöttek a börtön sarkára. Ugattatták a kutyát, és én akkor kinéztem az ablakon, és integettem nekik. Eleinte kértem a lányokat, legyenek csendben, mert szeretném hallani a kutyaugatást. A végén már kilenc előtt öt perccel szóltak egymásnak, hogy most jön a Cini kutyája, és csönd legyen. Ez az én Kossuth-díjam: hogy ezek között az emberek között ért annyit a szavam, tiszteltek és szerettek annyira, hogy ezt megtették nekem.

Az első lépés

Fővárosi emberként először a külső csendhez volt a legnehezebb hozzá szoknom. Kellett egy kis idő ahhoz, hogy a testem mellett a lelkem is megérkezzen Révfülöpre, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központba. Lassan beérett a megszokottól eltérő környezet és a külső csend gyümölcse: tudtam befelé és felfelé figyelni, önmagamra és Istenre.

Mindezt természetesen nemcsak maga a hely segítette elő, hanem *Klímentné Ferenczy Andrea* esztergomi lelkész, valamint az intézmény vezetője, *ifj. Hafenscher Károly* lelkész is. Utóbbi álmodta meg az első evangélikus böjti lelkigyakorlatot. Elképzelését tett követte, március 3. és 5. között áhítatok, igeolvasás és egy ösztinte, elgondolkodtató film – *XXIII. János*, a jó pápa életéről – egyaránt az elmélyülést szolgálták.

Az ország minden pontjáról érkezett az a tucatnyi résztvevő, a tizenkét „tanítvány”, aki vállalkozott arra, hogy kipróbálja ezt az egyházunkban egyelőre még új és szokatlan formát. *János evangéliumának* – csoportos és egyéni – tanulmányozásán keresztül kinek-kinek módja volt arra, hogy keresse a választ az ígéhez kapcsolódó

olyan személyes kérdésekre, mint például: „Miért jöttél most Jézushoz?” vagy „Érted is, mit tett ő veled?”

Bár március elseje a meteorológiai tavasz kezdete, a természet megtérfált bennünket ezekben a napokban, hideg volt, esett az eső, és fújt a szél. De ez akkor és ott senkit nem zavart, hiszen amúgy is mindenki a szobája vagy a kápolna csendjébe vonult vissza átélni az Istennel való közösséget, szembesülni, szembenézni, kérdezni, választ keresni. Hiszen – bár jó evangélikusokként tisztában vagyunk a naponkénti megtérés fontosságával – legyünk ösztintek, nincs mindig időnk Bibliát olvasni, imádkozni. Hitünkben bizony néha megfáradunk, kegyességünk akár „lélektelen automatizmus” is válhat. Jó és hasznos tehát a feltöltődés és a megújulás a Lélekkel, a Lélek által. Erre adatott lehetőség Révfülöpön.

„Közeledjete az Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok” – olvashatjuk *Jakab levelében* (4,8). Húsvét ünnepe előtt ennek egyik jó és hasznos eszköze lehet a lelkigyakorlat mellett az esetleges böjt is. A résztvevők ugyan nem vonták meg maguktól a testi táplálékot, de a konferencia-köz-

pontban többet megtudhattak a böjt eredetéről, történetéről.

Amint *Kiss Domonkos* bencés szerzetes kifejtette, a böjt anélkül, hogy a lelket is átjárna, csak koplálás. Akkor az igazi, ha Isten erőterébe helyez, ha nem arra szolgál, hogy pótcselekvésként elfedjük vele lelkünk valódi inségét, az Úr nélkül való létet. A böjt rámutat legalapvetőbb problémánkra, Isten-hiányunkra, de persze más sebeinkre is. Alázatra nevel, meglátatja határainkat, önismeretre készítet, és rávilágít arra, hogy rászorulunk a Teremtő irgalmára. A szerzetes szavaival élve a böjt jel. Annak bizonyossága, hogy nem ragaszkodunk a bűnhöz, hanem Istenhez térve megvalljuk, megbánjuk, kérjük az Úr bocsánatát Krisztusért, így találva vissza önmagunkhoz.

Jó volt átélni és megtapasztalni a csendet, az Istennel és az egymással való közösséget. Jó remélni, hogy jövőre talán újra lesz egy ilyen alkalom a Balaton partján. Még jobb tudni, hogy Istent 2009 böjtjének idején – mivel még tart a kegyelem ideje – bárhol, bármikor megszólíthatja az, aki a szívébe és az életébe akarja fogadni őt.

GAZSU

HETI ÚTRAVALÓ

Ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. (Jn 12,24)

Böjt 4. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Krisztus áldozatát hirdetik; ő az élet kenyere. „Arról ismerjük meg a szeretetet, hogy Jézus az ő életét adta értünk.” (1Jn 3,16; LK) Él(tet)ő kenyérré lett számunkra búzamaz teste, s vére által megszabadított bűneinktől, ezért Laetare: örvendeztetek! „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (GyLK 683) *Luther* szerint ez az igazi öröm titka: „Tartsa magát az ember teljes szívvel az ígéhez, vigasztalván magát Krisztus drága ígéréttel, hogy ő az Atyával együtt velünk marad, megoltalmaz.” Az istenfélő görögök a két görög nevű tanítványhoz fordultak, hogy Jézust megismerhesék. Jézus válasza nemcsak Fülöpnek s Andrásnak szólt, de mindenkori tanítványainak is: „Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is...” (Jn 12,26) Az tud igazán örvendezni s Istent dicsőíteni, akit már megvigasztalt „a mi Uruk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene” (2Kor 1,3). Ismerjük (f)el, hogy Isten jósága hűségre kötelez, ő élő igéjével táplál. Tartsuk meg parancsolatait, mert „nemcsak kenyérről él az ember, hanem mindazzal él az ember, ami az Úr szájából származik” (5Móz 8,3). Jób ugyan panaszkodik: ő „kezeséggel lakat jól”, de elismeri: „ő nem ember, mint én”, s ezért „ha igazam volna, sem válaszolhatnék neki” (Jób 9,18.32.15). Élő igéjében Krisztus kér, kijelent s parancsol, hogy a mi örömünk teljessé legyen: „...maradjatok meg az én szeretetemben – én választottalak ki, és rendeltelek titeket – azért parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást.” (Jn 15,9.16.17) Reformátorunk is felismerte: „Abban van az ördög öröme, mulatsága és fő törekvése, hogy a keresztyének között a szeretetet megzavarva csupa gyűlöletet és irigységet támasszon. Mert jól tudja, hogy a keresztyénséget a szeretet építi és tartja meg.” Pál tudja, hiszi, mint aki látja a láthatatlant, „hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is feltámaszt, és maga elé állít veletek együtt” (2Kor 4,14). Jézus küldetése az önként vállalt búzamazsors, és ez ma is meghasonlást támaszt az emberek között, mert nem mindenki hiszi, hogy ő a Messiás – Krisztus! Az ok: „...de ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok.” (Jn 10,26) Miként lehet bárki Isten gyermeke s így a jó pásztor juha? Jézus nem hagy bizonytalanságban senkit: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak is én általam.” (Jn 14,6) Juhait így bátorítja: „...de ti megláttok, mert én élek, és ti is élni fogtok. Azon a napon megtudjátok, hogy én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,19–20) Ezt a kijelentését így is szemléltethetjük: „Nemcsak a piszkavas van a tűzben, hanem a tűz is a vasban!” S ez a mi böjti örömünk forrása! „Jézus, Üdvözítőm él, / Vele együtt én is élek. (...) Híveit ő nem hagyja. / Sőt mind magához vonja.” (EÉ 369,2) Juha vagy-e már?

GARAI ANDRÁS

Fény vagy te is!

„...éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.” (Jézus; Mt 25,35–36)

Isten Lelke írja be mindnyájunk szívébe a fenti ígéket. „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad.” (1Jn 4,16)

Az Isten, a szeretet meg akar tes-

ci cigányokra. A tények, bármily meglepőek is:

- a cigányság lassan tíz százaléka a magyarországi népességnek;
- a cigányság évszázadok alatt nem tudott beépülni, asszimilálódni;
- gettósodott és gettósították (-tuk) őket;
- ennek következtében (is) a cigányság nagy része munkanélküli, szegény;
- ezért az alvilágban és így a börtönökben is sok a cigány;

Érezzünk az ő szívével. Csenedesedjünk el. Imádkozunk vezetésért, ötletekért.

Nem lehet lerohanni őket. Meg kell (lehet) találni a kapcsolópontokat. Lehet közös programokat szervezni. Ha látják majd jó cselekedeteiteket, nem csak szavaitokat hallják (Mt 5,16), bizony, dicsőíteni fogják az egy igaz Atyát, mindnyájunk közös Atyját.

Menjete el a nevelőintézetekbe, a börtönökbe! Látogassátok meg őket a táborokban és gyülekezeteik-

tesülni az emberben! Benned is! A szeretet az ő cselekvő, történő, létező igéje bennünk. Ez pedig nem elmélet, nem hangulat, hanem a fenti jézusi ígék hétköznapi, gyakorlati megvalósulásai bennünk és általunk. Jézus félreérthetetlenül azonosítja magát minden szükségét szenvedővel. Jézus él bennünk, ha a fenti programot teljesítjük. Soha ennyi nyomorúság még nem volt a földön!

„Fény vagy te is!” Hiszed-e ezt?

Ki kell lépniünk a csak fogyasztói vallásosságból! Isten Lelke mint élő vízfolyam áradni akar rajtunk keresztül (Jn 4,14).

A számtalan inségben lévő közül szeretném felhívni a figyelmet most

– a cigányok Isten teremtményei; – a cigányokért Isten Jézusban meghalt;

- a cigányoknak is megnyílt az út az üdvösségre;
- sok-sok cigány lesz a mennyben;
- Isten szereti a cigányokat;
- a cigányoknak csodálatos értékeik vannak: zene, tánc, festészet, irodalom stb.;
- Isten a keresztyéneken keresztül szeretni akarja őket, és ki akarja szabadítani őket az ördögi korból, amelyet a kölcsönös gettósítás okozott.

Hiszem, hogy szabad utunk van a cigánysághoz. Kérjünk ehhez kegyelmi ajándékot. Nézzünk körül környezetünkben Jézus szemével.

ben is! Tartsátok velük folyamatosan a kapcsolatot! Tiszteljétek őket! A „szent” lekezelést megérzik és elutasítják, de meggyőződés és tapasztalatom, hogy Jézus Lelkének ők sem tudnak ellenállni.

Megrázó, hogy vallásos emberek is milyen szeretetlenül tudnak érezni velük szemben. Amíg nem ismerem és nem szerettem őket, nekem is sok rossz tapasztalatom volt. Tudom, ezt a szolgálatot nem lehet magunkra erőltetni, de aki indítást érez, ne álljon ellen.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Az írás eredetije 1993-ban jelent meg a Vezess! – Keresztyén ifjúsági vezető lapja IV. negyedév, 13. számában.

HIRDETÉS

Szokolay Sándor evangélikus zeneszerző portréját festi meg a PAX Televízió. A *Mit ér az ember, ha... zeneszerző?* című műsor március 24-én 14 óra 25 perckor kezdődik.

A *Promise* együttes 2006 őszén tartotta búcsúkoncertjét a budapest-fasori evangélikus templomban. Az estet a Zákus Médiacentrum kamerái rögzítették. A koncertfilmet legközelebb március 26-án 16 órakor tűzi műsorára a PAX Televízió.

HIRDETÉS

A Keresztyén Értelmiségi Fórum legközelebbi alkalmán, március 23-án, hétfőn 18.30-kor a budapesti evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) *dr. Kovács Előd* turkológus és iranista *Régi keleti örökségünk (Víták és tanulságok a magyar nyelv és szóbeli irodalom őtörök elemeiről)* címmel tart előadást és fórumbeszélgetést. Minden kedves érdeklődőt hívunk és várunk!

HIRDETÉS

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Pilinszky irodalmi kávéházzal együttműködve szeretettel hívja az érdeklődőket következő disputájára. Meghívott beszélgetőpartnerek: *Szvorák Katalin* énekes és *Fabiny Tamás* evangélikus püspök. Téma: *Böjt szóban és énekben*. Időpont: március 31., 18 óra. Helyszín: Pilinszky János irodalmi kávéház, Budapest V., Váci utca 33. A rendezvény ingyenes!

HIRDETÉS

A Deák téri orgonazenés áhítatok keretében *Német szerzők korálművésze* címmel március 29-én, vasárnap 18 órakor *Roth Márton* orgonál. Műsor: *Siegrid Karg-Elert: Aus tiefer Not schrei ich zu dir; Johann Sebastian Bach: Erbarm dich, mein Herre Gott; S. Karg-Elert: Sollt ich meinem Gott nicht Singen; Georg Böhm: Wer nur den lieben Gott lässt walten; J. S. Bach: Valet will ich dir geben; J. S. Bach: O Mensch bewein dein Sünde gross; S. Karg-Elert: Christe, du Lamm Gottes; Paul Hindemith: II. orgonaszonáta; S. Karg-Elert: Werde munter, mein Gemüte.*

HIRDETÉS

A Déli Egyházkerület Püspöki Hivatala várja azon hatéves képzésben részesült, 2007 augusztusa előtt ordinált beosztott lelkészek jelentkezését, akik 2009-ben szeretnének parókusi alkalmassági vizsgát tenni. A parókusi alkalmassági vizsga időpontja: május 28. Jelentkezni írásban lehet a déli püspöki hivatalban (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Jelentkezési határidő: március 28. A vizsgára jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli tételeket a jelentkezőknek postai úton juttatjuk el.

Értékes idő

Úgy emlékszem fiatalokomból, hogy a számomra legértékesebb időszak mindennap az este volt. Ilyenkor lehet a leginkább kikapcsolódni, ha van valami jó műsor a tévében, vagy ha van kivel – testvérel, szülővel, barátal – jól eltölteni az időt. Egyet sohasem gondoltam: hogy ilyenkor jó lenne kint állni egy órán keresztül a jéghegyben egy húszéves kisteherautó platóján és dolgozni.

Iskolánknak, az Evangelikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziumának a 12. évfolyamos tanulói azonban már második éve lelkesen teszik mindezt, amikor a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Utcai Gondozó Szolgálatával a téli időszakban ételt osztanak budapesti hajléktalanoknak. Ebben a tanévben húsz diákunk jelentkezett, hogy szívesen részt venne az étkezési programban, és szívesen megismerné azokat az embereket, akik ezt foglalkozásszerűen üzik.

A hittanórákon rendszeresen szó van a rossz szociális helyzetben lévőkről, a hajléktalanokról is. Egészen más azonban beszélgetni a zárt falak között, a mi kis keresztény szigetünkön róluk, mint találkozni, beszélni, érezni velük. Az élethelyzetek és élettörténetek megtanítanak értékelni: értékelni őket és értékelni saját magunkat. A mindennapi kenyeret, a családot, az otthon melegét. Aki velük találkozott, gazdagabban tért haza. És nem csak lelki értelemben. Ezek az emberek megtanítják, milyen értékes a ruha, amelyet talán már egészen meguntál, mert kiment a divatból; megtanítják, milyen értékes egy párzsisz zsömle, amelytől reggelenként már csömöröd van; megtanítják, milyen értékes egy pohár frissen főzött forró tea az ócska műanyag pohárban.

Érdekes folyamatnak lehetek fültanúja, amikor a helyszín felé még arról folyik a szó, hogy hányszor és mivel kell kezdetet mosni, ha végeztünk, és hogy „csak közel ne hajójanak hozzám”. Visszafelé már csak a gondolatok maradnak, a csend, arcok, tizenéves gyerekek visszhangzó mondatai a sorból, akik büszkén vállalták születési dátumukat: 199...

Bizony, csak koldusok vagyunk, rászoruló, kiknek üres tarisznyáját most hajléktalanok töltötték meg az élet kincseivel.

■ SIMON ATTILA iskolalelkész

Haza madártávlatból

H. Szabó Sándor fotóriporter kiállítása

Az aszódi Petőfi Sándor evangélikus gimnáziumban múlt pénteken nyílt meg H. Szabó Sándor fotóriporter Magyarország madártávlatból című fotókiállítása, melyet március 13-ától 31-ig lehet megtekinteni.

H. Szabó Sándort, az MTI fotóri-

H. Szabó Sándor tízéves korától rendszeresen készít felvételeket. Első fényképezőgépét nagymamájától kapta, és természetesen ő is volt az első, akit megörökített. A fényképekhez, tárgyakhoz való ragaszkodása közismert, lakásában több mint száz

Archív légi felvétel az épülő aszódi evangélikus gimnáziumról

porterét tavaly július 7-én köszöntötték abból az alkalomból, hogy tizenöt éve készít felvételeket repülőgépről, helikopterről a távirati irodának. Ekkor repülte a kétezer-ötszázadik óráját, számítása szerint négyszázezer kilométert tett meg a levegőben. Ezzel a teljesítménnyel a világon egyedülálló rekordot állított fel, a Guinness-rekordok könyvébe most kérte felvételét az MTI. Légi fotóiból az MTI 2000-ben könyvet is megjelentetett Magyarország madártávlatból címmel.

H. Szabó Sándor munkában

kancsó, tányér található, amelyet különféle útvonalakon szerzett be. Az MTI-nél 1985 óta dolgozik.

Légi fotós karrierje nem mindennapi módon kezdődött. Tizenöt évvel ezelőtt az Országos Rendőr-főkapitányság Társadalmi Kapcsolatok Osztályának akkori vezetője kérte meg, hogy készítsen légi fotókat a rendőrség fővárosi épületeiről. A fotós el is ment a légi rendészethez, bejelentkezett, de az első három alkalommal különböző okokból nem tudott felszállni. Negyedik alkalommal lezuhant a rendőrségi helikopter. Mivel az ő neve is szerepelt az utaslistán, azt hitték, H. Szabó Sándort is baleset érte, de kiderült, hogy valójában ezúttal sem volt a helikopteren.

A Készenléti Rendőrség Légi Rendészeti Parancsnoksága ma is rendszeresen viszi magával az MTI fotós munkatársát, aki a levegőből tudósít árvizekről, hófúvásokról, balesetekről, katasztrófa-helyzetekről, hazánk nevezetességeiről, műemlékeiről, kastélyairól, várairól. Ezekből a válogatásokból látható több mint félszáz – az MTI archívumát gyarapító – légi fotó Aszódon.

■ EvÉlet-infó

Eseménydús hónap az aszódi evangélikus gimnáziumban

► Folytatás az 1. oldalról

2005 karácsonyán az aszódi evangélikus gimnázium tanulói és tanárai is megrendülten értesültek a Délkelet-Ázsia térségét sújtó szökőárról. Akkor úgy éreztük, tennünk kell valamit. Az adománygyűjtő hétből mára hagyomány lett. Az eltelt években már nemcsak Sri Lankának gyűjtöttünk, ahol ház épült adományunkból, de a Magyarországi Ökumenikus Segélyszervezetnek is segíthettünk egy afganisztáni Petőfi-iskola létrehozásában. Majd következett a székellyföldi árvíz-károsultak megsegítése, tavaly pedig a vakok intézetét támogattuk. A diákok egyhetes munkájából – a papírgyűjtéstől az iskolabüféen át a bolhapiacig – több mint háromszázezer forintot ajánlhattunk fel a rászorulóknak.

Az idei tanévben a Dévai Szent Ferenc Alapítványnak gyűjtöttünk össze kétszázkilencvenhatezer forintot. Az adománygyűjtés során megismerhettük Böjte Csabának és ferences rendi testvéreinek a gyerekekért végzett munkáját, amely nagy tiszteletet ébresztett mindannyiunkban. Csaba testvér most Ausztráliában tartózkodik, így hazatérte után jön el személyesen gimnáziumunkba, hogy átvegye a számukra gyűjtött összeget.

A karitatív hét idén is a Petőfi-nappal zárult, melyre március 13-án, pénteken került sor egy sajátos kulturális iskolanap keretében. Ilyenkor rendszerint ünnepi megemlékezéssel kezdünk, majd évfolyamonként gazdag programok várják diákjainkat. Az 5–6. évfolyam játékos, Petőfihez és a szabadságharchoz kötődő vetélkedőn vesz részt, melyet az egyik 12-es osztály szervez számukra. Míg a 7. osztályok az aszódi Petőfi-emlék-felhellyel ismerkednek, addig a 8. évfolyam a Petőfi Irodalmi Múzeumba,

Budapestre utazik. A 9. és 10. évfolyam Aszód helytörténetével ismerkedik tehetséges, történész beállítottságú diákjaink előadásainak és egy aszódi sétának a segítségével. A 11. és 12. évfolyam számára ismert Petőfi-

Gimnázium színjátszó köre volt Tamás Melinda tanárnő vezetésével. Tőlük egyrészt Pilinszky-darabot láthattunk, másrészt az ő zenés pantomimjátékuk adott méltó zárást a színdarab-bemutatóknak.

FOTÓ: OSZBY-NI, ZSÓFIA-N

kutatók tartanak előadást. A programokat ezúttal diaporáma-bemutató, illetve H. Szabó Sándor légi fotós kiállításával színesítette.

A Petőfi-nap valójában – a hagyományoknak megfelelően – már előző este kezdetét vette, amikor is gimnáziumunk színjátszó bemutatták ez évben színpadra állított darabjukat, Gárdonyi Géza A bor című falusi színjátékát.

E bemutatóval (képünkön) vette kezdetét az evangélikus gimnáziumok 6. színjátszó-találkozója, melyen Sopron két középfokú evangélikus oktatási intézményének – a Berzsenyi-líceumnak és az Eötvös-gimnáziumnak – közös csapata is részt vett. Ők Raymond Queneau Stílusgyakorlatok című munkáját vitték színpadra igen izgalmas formában.

A találkozót másik vendége a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos

Idén is vendégeink voltak az oroszországi színjátszók. Csoportvezetőjük, Baranyainé Imre Julianna sajnos nem tudott velük jönni, de ismét igen színvonalas előadást láthattunk tőlük Bányások és farkasok címmel. A találkozó díszvendégei a Tisoveci Evangélikus Gimnáziumnak, szlovák testvérgimnáziumunknak a színjátszó voltak, akik egy angol nyelvű zenés darabban szórakoztatták a nézőket.

Azok a diákjaink, akik a Petőfi-nap keretében nem tudták tehetségüket megmutatni, a március 20-ai diákgálán kapnak lehetőséget erre, ahol énekelhetnek, táncolhatnak, megmutathatják, miben a legjobbak. Iskolánkban e diákgálával zárul március eseménydús hónapja.

■ KALINA KATALIN, az aszódi evangélikus gimnázium magyartanára

Böjti bukás

SZÓSZÓRÓ

Belebuktunk. Hogy mibe? Az élet iskolájába – ahol a „bizit” a böjtben kapjuk.

Abba, hogy nem mondjuk ki a problémákat. Hogy sokszor órák, napok, hetek, hónapok, sőt évek telnek el úgy, hogy közben cipeljük magunkkal a gondokat, ahelyett hogy megbeszelnénk őket azzal, akit érintenek. Pedig beszélgetni kellene egymással, nagyon sokat. A jó beszélgetés többet ér az aranyból is – valotta egyszer Goethe.

Abba, ahogyan kimondjuk a problémákat. Sokszor kiabálunk, veszekszünk, indulatok borítanak el bennünket. Vagy higgadtak vagyunk, de cinikusak és bántók. Pedig szeretnünk kellene egymást, nagyon.

Abba, hogy elhisszük, hogy csak akkor érünk valamit, csak akkor vagyunk fontosak, ha szeretnek bennünket. Pedig el kellene hinnünk, hogy önmagunkban, vagyis magányosan is értékesek vagyunk, és nem attól leszünk valakik, hogy van-e barátunk vagy barátunk. Életünk értékét az adja, hogy a saját életünk Istentől van. Hogy van Teremtőnk, aki életet adott nekünk. Ő akart a szüleim által, és ő vezet engem. Erre sokkal többet kellene gondolnunk.

Abba, hogy a világ középpontjai akarunk lenni mindig, mint egy hisztis kisgyermek, akinek a mindennapi boldogságot az jelenti, hogy kap valamit. Pedig meg kellene ta-

nulnunk másoknak többet adni, másokkal jobban törődni, figyelmebben kísérni egy barát vagy ismerős életét.

Abba, hogy ha nehéz feladatot kapunk az élettől, mindenkinek nyafognunk. Pedig meg kellene tanulni újból csendben lenni és imádkozni. Mert egy bennünket érő hirtelen veszteség, egy betegség vagy egy vágyunk megvalósulatlansága igazából a hitünk próbája: kérünk-e segítséget, útmutatást Istentől?

Abba, hogy mindent az utolsó pillanatra hagyunk. Pedig milyen jó lenne, ha mindig mindenre jutna elég idő! Csak a lustaságunk, a szétesettségünk az, ami visszahúz.

Abba, hogy nagyon hamar elfogy a türelmünk. Pedig milyen jó lenne, hogy ha türelmesebbek lennénk, békésebbek, mert akkor jobb megoldások születhetnének a kapcsolatainkban.

Abba, hogy irigykedünk. Pedig mennyivel jobb lenne imádságban hálát adni a másik, a szomszéd, a barátnő, a barát örömeért!

Abba, hogy a családunk nem mindig a legfontosabb a számunkra. A fé-

szek melegét sokszor önmagunk hűtjük ki, mert a magunk céljai után rohanunk csak, és nem gondolunk a szüleinkre, testvéreinkre. Pedig mennyi erőt jelent a boldog családi háttér, ahol fel lehet töltekezni, mert ott úgy szeretnek minket, ahogyan sehol máshol!

Abba, hogy megint itt van egy böjti időszak, és nincs idő csendben lenni, megállni nap mint nap, egy kicsit többet imádkozni, egy kicsit többet olvasgatni a Bibliát vagy követni az Útmutató ígét. Pedig milyen jó volna, ha újra hagynánk, hogy teremtő Urunk megtaláljon bennünket! Bárcsak úgy ébrednénk reggelente, hogy Isten jóságának légkörében telik majd el napunk, és bárcsak úgy pi-hennénk meg este, hogy átgondoljuk, mi minden jó történt aznap, amire nem is számítottunk, és amiért hálát tudunk adni!

Igen, találj meg újból, Uram, és kérlek, hogy segíts végre összerakni azt a batyut, amelyet húsvétkor gondolatban letennék majd ama bizonyos nagy sírköved elé, mert már nem bírom tovább cipelni. Ha majd itt lesz az ideje, bátran hengerítsd el azt is a sírkövel együtt, minél messzebbre. Már nagyon várom, hogy a sok bukásból végre kiemelj. Szeretnék hitben élni, derűlátóbban gondolkodni. Ugye fogsz nekem segíteni?

■ BALOG ESZTER

Perspektívák: népegyház vagy missziói egyház?

Előterjesztés a Déli Egyházkerület felügyelői konferenciáján

Korszakváltás

Egyház korszakváltás idején – ezt a címet adta *Wolfgang Huber* berlini püspök ezredfordulón írt könyvének. Ez a szó fejezi ki leginkább azt a gyökeres változást, amelyet a kereszténység napjainkban Európában átél.

A keresztény Európa, úgy tűnik, végképp a múlté, feltartóztatlan a szekularizáció, hatásai elől lehetetlen kitérni. Hol tágabb összefüggésben tapasztaljuk ezt meg, például az európai alkotmány megfogalmazása körüli vitában, illetve annak eredményében, hol a legszűkebb környezete

Önpusztító reakcióink sorában még kettőt említünk meg. Egyik az erkölcsstelen hozzáállás: mi még kihúzzuk valahogy, és utánunk a víz-özön. Ez a szemlélet többnyire nem szavakban körvonalazódik, hanem tettekben: olyan döntéseket hozunk, amelyek nem a jövőt építik, hanem bebetonozzák a szálnalmasan működő jelent. Ezenközben – főként a kicsi és gyógy – gyülekezetek úgy érzik, magukra maradtak, kiszolgáltatva olyan világfolyamatoknak, amelyeket nem tudnak befolyásolni, és senki sem siet kellő módon és mértékben a segítségükre.

gadjanak támogatandó kistestvért. Nem történhetne meg, hogy legyen kicsi, amelyet senki sem karol fel...

Mint egyháznak csökkent a társadalmi súlyunk és jelentőségünk. Egy pluralizálódó, láthatóan multikulturális társadalom egy darabja vagyunk, egy a piaci kínálatok sorában. Nem közömbös, hogyan jelenünk meg.

Ezekből a jelekből tudunk prognózist készíteni. A prognózis azonban nem keverendő össze a céllal. A cél kétezer éve ugyanaz, és az is marad: Krisztus evangéliumát szeretnénk hirdetni parancsának megfelelően a széles világon. Erre nézve belső el-

nyújtani a jelenleginél. Diakónián pedig messze nem csak intézmények létrehozását és működtetését kell értenünk. Az önkéntesség és a kölcsönös segítségnyújtás jelentősége felértékelődik.

Pozitív elvárás, hogy az egyház legyen a szentség tere, üzenet megfogalmazója. Adjon teret és lehetőséget az imádkozás számára, sőt tanítsa az elfeledett nyelvet. Legyen a lélek fölemelésének a helye. Legyen tér az istentisztelet különböző formái számára.

Ez a három alkotóelem, e három funkció nagy jelentőséggel bír a jövő egyházának építésében.

Új egyházkép, avagy a missziói egyház ismertetőjegyei

Nyolc vonás, amely kibontakozóban van. Kár lenne akadályozni őket, inkább építeni szükséges.

1. Az építés befelé kezdődik. Gyenge, bizonytalan közösségtől hiába követelünk missziói lendületet. A megerősödött közösség koncentrikus körökben hat kifelé. A jövő gyülekezetét kicsinek, de bátorak és élet-erősnek látjuk.

2. Az egyház közösségben él. Hívők közösségében. Ez a természete. Mert az evangélium a közösség csatornáján éri el az embert. A keresztény közösség megélt közösség az ünnepekben és egymás támogatása a hétköznapiakban. Hiteles a környezete számára.

3. Milyen struktúrát épít? Egyre egyszerűbbet. Ebbe az irányba bizonyosan lépéseket kell tennünk. Ha a hívek száma nem növekszik, milyen alapon növeljük a közösséget működtető és irányító struktúrát?

4. Anyagilag az önfenntartás irányába mozdul. Növekvő külső támogatásra a jövőben bizonyosan nem számíthatunk. Ha azonban egy kis közösség érték a tagok számára, akkor készek érte áldozni – és nem kényszeredetten. Lehetséges, hogy ez nem eredményez „luxus életformát”, de ez nem is cél.

5. A gyülekezet tagjai szolgálatot végeznek. Nem passzív nézők. Egyik fő értékük, hogy felismerik karizmáikat, és ezeket szívesen állítják a közösség szolgálatába. Egyetlen tag adottságait, kegyelmi ajándékait sem nélkülözheti a közösség. A passzivitás nem pótolható hiányt jelent.

6. Milyenek az istentiszteletek? Nem egysíkúak. Két irányba bizonyosan mozdulnunk kell. Ápolnunk kell a liturgikus hagyományok sokszínűségét – és komoly fejlesztésre van szükség egy elhanyagolt területen: a magas színvonalú könnyűzene és a kortárs atmoszférica istentiszteleti jelenlétét illetően. Pontosán ugyanannyi pénzt kell ez utóbbira költenünk, amennyit a liturgikus hagyomány ápolására költünk. Ha megvizsgáljuk azoknak a divatos kisközösségeknek az életét, amelyek sok evangélikus fiatal magukhoz vonzanak, két megtanulható értéket találunk.

Egyik a szoros, összetartó közösség, a másik a magas színvonalú istentiszteleti könnyűzene. Nem valószínű, hogy szabad mindezt figyelmen kívül hagyjunk.

7. A holnap gyülekezete ökumenikus. Ez azt is jelenti, hogy nem fél és nem zárkózik el. De azt is, hogy képes tanulni hatékony egyházaktól és mozgalmaktól.

8. Az eredmény: oázis egyház. Életigenlő, együttműködő, kicsi, bátor és jókedvű.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA és ARADI GYÖRGY

EVÉL & LEVÉL

Hozzászólás a *Mi való – március idusára?* című íráshoz

Mindenekelőtt szeretném leszögezni, hogy Krähling Dániel múlt heti EvÉletben közölt cikkében foglaltak többségével egyetértek. Érintettség okán (*Andorka Sándor* az édesapám volt) azonban a történeti hűség kedvéért szeretnék pontosítást tenni.

Andorka Sándor hét gyülekezetet látott el (ezek közül korábban három – Kalaznó, Kéty, Felsőháza – kitelepítés előtt, illetve azt követően még tíz-tizenöt évig anyagyülekezetként működött), négy gyülekezetnek volt temploma, természetesen orgonája és azzal együtt kántora is. A kántorok kihalásával megszűnt az istentiszteleteken az orgonakiséret. Sajnos időközben használat híján az orgonák is működésképtelenné váltak, illetve a kalaznói orgona ma is Gyulán dicséri az Istent.

Azért, hogy a templomba járók ne maradjanak az istentiszteleteken orgonakiséret nélkül – ott is, ahol az alkalmak iskolákban, illetve magánháznál voltak –, édesapám megkérte a művészien játszó *Németh Pál* szekszárdi kántort, hogy a különböző korálokot játssza el a szekszárdi gyülekezet orgonáján. Sok-sok este ment el ezzel (hiszen Pali bácsi dolgozott), a kántor játszott, a lelkész kezelte a magnót. A gyülekezetek pedig örültek, hogy az orgonajátékkal még ünnepélyesebb volt az istentiszteletük (az énekeket változatlanul édesapám és édesanyám vezette).

A püspöki körlevélben foglaltak alapján azon gondolkodtam, vajon helytelenül járt-e el az apám, aki egyébként a több mint negyvenévi szolgálata során a mi tudomásunk és híveink tudomása szerint nem tűnt se botfülünek, se fahangúnak.

Azon is elmeditáltam, hogy vajon hibáztak-e a római katolikus és református püspökök, amikor a templomok elhelyezett nemzeti lobogóikat (történelmi – közöttük az Árpád-sávós – zászlókat) megáldották.

ANDORKA ÁRPÁD (*Szekszárd*)

HIRDETÉS

A kelenföldi evangélikus gyülekezet programjai

Milyen az igazi Krisztus? (Álmaink vagy az ige Krisztusa?) címmel *Ittész István* lelkész tart böjti evangélikus sorozatot. Az alkalmak szerdánként (március 25-én, április 1-jén és április 8-án) 18 órakor kezdődnek a gyülekezet tanácstermében.

Megemlékező istentisztelet és egyházzenei hangverseny lesz *Sulyok Imre* (1912–2008) zeneszerző és egyházzenei – a kelenföldi evangélikus gyülekezet kántora – emlékére március 29-én, vasárnap 18 órakor a templomban. Igét hirdet *dr. Blázy Árpád* igazgató lelkész. Közreműködik *Elekes Zsuzsa* orgonaművész és a gyülekezet ének- és zenekara. Vezényel *dr. Bence Gábor*. A belépés ingyenes, adományokat gyűjtünk az ének- és zenekar tervezett nyári norvégiai útjára.

Cím: 1114 Budapest, Bocskai út 10.

A szerzők a március 6–7-én Békéscsabán tartott felügyelői konferencián

tünkben, például a kereszténységgel kapcsolatos megdöbbentő mélységű tudatlanság átélésében.

Akárhol ér is minket, nem kelleme a tapasztalat. De nem is váratlan. Aki nyitott szemmel járt, és józan ésszel gondolkodott, az már nagyon régen olvasott a jelekből. Jó hetven éve írta le *Dietrich Bonhoeffer*, hogy elkezdhetünk búcsút venni a constantinusi korszaktól, amely kényelmes, sőt előjogokkal járó helyzetet biztosított a keresztény egyházaknak, és helyzetünk egyre inkább hasonlítani fog az őskeresztényekéhez: idegen környezetben kell majd keresztény közösségként élnünk.

Hogyan reagálunk?

Izgalmas kérdés, hogyan reagálunk erre a most már világosan körvonalazódó helyzetre. Úgy tapasztaljuk, hogy rosszak a reakcióink. Mindenekelőtt van bennünk egy érthető félelem. Amikor életünk stabilnak és öröknek gondolt keretei meglazulnak, amikor biztosnak hitt tájékozódási pontok ködössé válnak, amikor nemzedékek óta működő minták egyszer csak nem kötelezőek többé, könnyen érezhetjük elveszítettnek magunkat. Nincs, ami segítsen, biztonságot adjon. Magunknak kell eligazodnunk, az életet megszerveznünk, túlélési stratégiákat kitalálnunk. Nem kellemes helyzet.

Sajnos megfélemlít ezt még a lehető legrosszabb reflexszel: indulatosak leszünk. Bűnbakot keresünk, és könnyen meg is találjuk például a korszellemben, a képzési rendszerben, szervezetekben, felsőbbbségben vagy egyszerűen csak egymásban.

Könnyen lehet, hogy kisebbségbe kerültek azok a gyülekezeti presbitériumok, amelyek békében, megértésben és szeretetben működnek, és nem vesznek össze minden második gyűlésen. A lelkész-társadalmat is feszültségek, villongások, személyi elmentések jellemzik, s ezek oka nem kevés esetben az ímént leírt pánik.

Úgy tűnik, hiányzik a józan, racionális gondolkodás, kiütkezés, a kihívásra történő értelmes reagálás.

A tennivalók számbavétele elméleti síkon

A kiütkezés három síkon történik, ezeket pedig nem szabad össze-mosni és összekeverni. A prognózis az első sík. Ez helyzetfelmérést jelent, pillanatfelvételt, amelyet egy vonallal mintegy meghosszabbítva, logikusan gondolkodva, a felmért adatokra, tényekre támaszkodva elképzeljük, hogyan folytatódhat mindez. Milyen jövő következik a felmért helyzetből? A prognózis józan gondolkodás és számvetés eredménye, azonban – mivel módszere a következtetés – sok benne a bizonytalansági tényező. Mégsem lehet ilyen előrejelzés nélkül jövőt építeni.

Milyen adatok állnak rendelkezésünkre a prognóziskészítéshez ma? Tudjuk, hogy csökken a létszámunk. Erről évente meggyőződhetünk, amikor kimutatást készítünk a gyülekezeti adatokról. Azt sem szabad azonban elfelejtenünk, hogy bár a gyülekezetek többségében csökken a létszám, vannak növekvő, fejlődő, megélénkült gyülekezetek is. Hamis képet kapunk, ha engedünk a kísértésnek, és csak a negatívumokkal számolunk!

Tapasztaljuk azt is, hogy hazánkban megszakadt a keresztény tradíció. Mai hittanosaink jelentős része már nem hozza otthonról a *Miatyánk*, a bibliai történetek, az evangélikus énekek ismeretét. Amikor tanítunk, ezt a megszakadt láncolatot igyekszünk helyreállítani. Nagy a felelősségünk.

Hatalmas különbségek alakultak ki a gyülekezetek között. Vannak több lábon álló, szinte gazdasági társaságként működő, virágzó gyülekezetek, emberekkel, pénzzel, intézményekkel, izgalmas és sokszínű élettel – és vannak nélkülöző, pici, elöregedő, elfogyó közösségek. Nem lenne szabad megtörténni, hogy a nagyok ne fo-

kötelezettségünk van. És ezt a feladatot kimondott igennel is vállaltuk. Aki pedig Ura az egyháznak, az megígérte, hogy velünk van, szolgálatunkat erejével és élő jelenlétével támogatja, és nem engedi övéit elveszni. A cél tehát az evangéliummal és a reménységgel áll összefüggésben.

Ahhoz pedig, hogy a célt elérjük vagy csak megközelítsük, konkrét tervekre van szükség. Annak megfogalmazására, hogy ilyen cél felé igyekezzünk, ilyen kilátásokkal mit tudunk tenni, mit kell tennünk. A terv mindig konkrétumot jelent. Nem hitvallást és nem tényekből következtetést, hanem konkrét, lehetséges és szükséges tervek elkészítését. Egyházunk közös terve lehet az *Élő kövek egyháza* címet viselő stratégia. De az egyes gyülekezeteknek is el kell odáig jutniuk, hogy a saját lehetőségüket számba véve elkészítsék konkrét terveiket, küldetésnyilatkozatukat.

Ez három sík, amelyek nem versengenek egymással. Nem közülük kell választani, hanem minden síkon elvégezni az ott elvégezhető munkát. Közben nem feledhetjük: a józan gondolkodás hiánya megbénít.

Vannak pozitív elvárások, észre kell venni őket

Számbavételük fontos a tervek kialakításához és megvalósításához.

Pozitív elvárás, hogy az egyház legyen ott az élet fordulópontjain. Ostobaság ezt lekicsinyelni, gúnyolni vagy szolgálatának titulálni és rossz érzésekkel végezni. Megfigyelésünk szerint sok fiatal család mutat érdeklődést a gyülekezeti közösségek iránt. Érdemes kicserélni a tapasztalatokat: hogyan felelünk erre az érdeklődésre? Mit kell tennünk, hogy jobban, eredményesebben reagáljunk?

Pozitív elvárás, hogy az egyház segítsen azokon, akik személyes vagy szociális szükséghelyzetbe jutottak. A lelkipozíciózás és a diakónia az a terület, amelyen fejlődünk és előrelépünk kell. Fel kell készülnünk, hogy többet tudjunk ezeken a területeken

HIRDETÉS

Pályázati felhívás

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma pályázatot hirdet az Evangélikus Országos Múzeum *intézményvezetői (igazgatói) állásának* betöltésére.

A pályázattal betöltendő munkakör: intézményvezető, akinek feladatkörét az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. tv. 19. §-a határozza meg, valamint az egyházi gyűjtemények működéséről szóló 4/2008. (XII. 4.) országos szabályrendelet.

Munkahely: Evangélikus Országos Múzeum, 1052 Budapest, Deák tér 4.

Pályázati feltételek: a pályázati eljárás indulhat az a jelentkező, aki evangélikus vallású, konfirmált, az egyházközösségi tagság feltételeinek legalább öt éve megfelel, és egyházának hűséges tagja.

A pályázóval szemben támasztott **képzettségi követelmények:** szakirányú felsőfokú végzettség vagy felsőfokú szakirányú szakvizsga (művészettörténész vagy történész). A pályázónak legalább öt éves múzeumi gyakorlatlallal kell rendelkeznie.

Előnyt jelent múzeumi területen szerzett hosszabb idejű vezetői gyakorlat; tudományos (PhD) fokozat; idegennyelv-tudás; B kategóriás jogosítvány.

A pályázathoz csatolni kell: az iskolai végzettséget igazoló okirat másolatát; a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat; önéletrajzot és részletes szakmai életrajzot (publikációk jegyzékével); az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és szakmai helyzetelemzésre épülő elképzeléseket; lelkesítő ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől.

A pályázat benyújtási határideje: április 14., 16 óra. A pályázat benyújtásának helye és módja: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának titkársága, 1085 Budapest, Üllői út 24. I. em. A pályázatot három példányban – kettőt papíron, egyet pedig a pályázatot tartalmazó elektronikus adathordozón (CD-n) – kérjük benyújtani. A pályázatokat zárt borítékban várjuk az alábbi jelíggel: „Evangélikus Országos Múzeum”.

A pályázat elbírálásának rendje: a benyújtott pályázatokat szakmai szakértői testület véleményezi az egyházi gyűjtemények működéséről szóló 4/2008. (XII. 4.) országos szabályrendelet 7. § (2) bekezdése szerint.

A megbízás időtartalma: az intézményvezetői megbízás 2009. június 1. napjától hat éves időtartamra szól, 2015. május 30. napjáig tart. Három hónapos próbaidő kikötésre kerül. Bézézés: a közalkalmazotti bértáblázat szerint.

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítás kérhető dr. Hubert Gabriellától, a Gyűjteményi Tanács elnökétől a 20/824-3881-es telefonszámon.

Pályázat lelkészi állásra

A Cinkotai Evangélikus Egyházközösség presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedő gyülekezeti lelkészi állás betöltésére.

Pályázhatnak azok a lelkészek, akik a törvényben rögzített feltételeknek megfelelnek. A lelkész kötelezettségeit és a gyülekezet által biztosított, az országos átlagnak megfelelő javadalmazást a díjlevél tartalmazza, mely az esperesi hivatalban minden pályázónak rendelkezésére áll.

A presbitérium feltételül szabja, hogy a pályázó legalább öt éves gyülekezeti lelkészi gyakorlattal rendelkezzen, illetve magánélete rendezett legyen. A pályázat elbírálásánál előnyt jelent az egyházzene művelése és idegen nyelvek ismerete. A pályázók optimális életkor 30–45 év, de az ettől való eltérés nem kizáró ok. A gyülekezet presbitériuma elsősorban családos lelkészek jelentkezését várja.

A pályázatot két példányban, részletes önéletrajzzal a Pesti Egyházmegye Esperesi Hivatalába kell elküldeni. Cím: 1183 Budapest, Kossuth tér 3. A pályázatok beérkezésének határideje: április 10. A pályázatok elbírálásának határideje: július 15.

Istentiszteleti rend • 2009. március 22.

Böjt 4. vasárnapja (Laetare). Liturgikus szín: lila.

Lekció: Jn 6,1–15; Ézs 54,7–10. Alapige: 1Kor 10,15–17. Énekek: 360., 365.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 4. (szeretevendégség); du. 6. (áhitat) Tóth Károly; II., Hűvösvölgyi út 193., Fehé de. 10. Görög Tibor; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztajanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Fülöp Attila; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Grendorf Balogh Melinda; du. 6. Cselovszky Ferenc; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. (úrv., szuplikáció) Pfeifer Ottó; IX., Haller u. 19–21., I. em. de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv., szuplikáció) Pfeifer Ottó; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. Missura Tibor; XI., Németség ut 138. de. 9. Missura Tibor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kendeh György; Frangepán u. 41. de. fél 10. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. D. Székli Imre; Rákosszabá, XVII., Péceli út 146. de. 9. Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (szuplikáció) Győrfi Judit; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Emlékezés a száz éve született Fónyad Pál lelkészre

▶ **Életének egyik vezérfonalát a barcsi kis templomból hozta magával. Konfirmációja alkalomával hangzott el felette: „Elég neked az én kegyelmem...” (2Kor 12,9) A másikat lelkészé avatásakor kapta Sopronban Kapi Béla püspöktől: „Mert nem végeztem, hogy egyébről tudjak ti köztetek, mint a Jézus Krisztusról, még pedig mint megfeszítettéről. (...) Hogy a ti hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Istennek erején nyugodjék.” (1Kor 2,2.5; Károli-fordítás)**

Fónyad Pál Barcsan született 1909. március 18-án, a család harmadik gyermekeként. Apja, Fuchs Pál a Somogy megyei település kis filiájának lévita tanítója volt. A fiú a csurgói református főgimnáziumban érettségizett. Teológiai tanulmányait Sopronban végezte, ott avatta lelkészé Kapi Béla püspök 1931-ben.

Teológiai ismereteit ösztöndíjasként Németországban gyarapította, majd az egyházkerület több gyülekezetében – Felsőnánán, Öskün, Sárváron, Sopronban, Magyarbolyban és ismét Sopronban – szolgált, mígnem visszakérült oda, ahonnan elindult: Somogy-Zalába. 1937-től 1951-ig volt Iharosberény papja (családi neve 1947-től Fónyad), 1951 karácsonytól pedig harminckilenc éven át a nagykanizsai gyülekezet lelkésze. Nagykanizsán hunyt el 2001. május 28-án. Hamvait a nagyatádi temetőben lévő családi sírbolt örzi.

Ha lexikonban szerepelne a neve, csak ennyit olvashatnánk róla. Nem derülne ki, hogy szálegyenes volt, lány arcú, határozott és melegsívű, s az sem, hogy a 20. század ellentmondásos világában szilárd hittel állt őrhelyén, és Isten Szentleke szolgálatán keresztül újra meg újra hitet tudott ébreszteni a rábizottakban a legnehezebb időkben is. Az egyház szervezetében Ordass püspök hívének vallotta magát mindvégig. Nem hajlott sem jobbra, sem balra, nem vágyott sem rangra, sem gazdagságra, nem véletlen, hogy tizenhét évesen keresztül espereshelytesként (!) szolgált.

Egyenes maradt jellemében és fi-

Fónyad Pál hitvallásának és életének, gondolkodásának részleteiből megismerésére ad lehetőséget a *Nem voltam egyedül – Beszélgetések az evangélikus közelműltről* című könyv II. kötete (szerkesztette Mirák Katalin, kiadta a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest, 1999). Szülőhelyének és parókus lelkészi szolgálatának gyülekezetei *A Somogy-Zalai Evangélikus Egyházmegye és gyülekezeteinek története* című kiadványból ismerhetők meg (írta és szerkesztette Jáni János dr., 2005, 2. kiadás). A nagykanizsai evangélikus gyülekezet története Fónyad Pál 1991-ben készült munkájaként a Nagykanizsai Városvédő Egyesület Honismereti Köre által kiadott *Nagykanizsai Honismereti Füzetek* III. számában (1991) is olvasható. Kapi Béla püspökkel kapcsolatos emlékei a *Múlt virág helyett* című kötetből idézhetők fel (szerkesztette Mirák Katalin, közreadja a Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium [Líceum] és Kollégium, Sopron, 2007).

zikumában egyaránt. Pedig érték megpróbáltatások pszichikai és fizikai értelemben is. Ő vezette a rábizottakat, vigasztalta a betegágyon fekvőket, sőt a környékről kórházba került evangélikus híveknek is vitte a reménység igéjét. A lelkek építője volt. Ezt tükrözik a különböző egyházi kiadványokban megjelent meditációi, elmélkedései és prédikációi is. Új templomot nem kellett építenie, de – Isten csodálatos kegyelme folytán – megmentette az aláknázott

iharosberényit, majd a hetvenes években jelentős szerepet vállalt abban a küzdelemben, amely az egyházi felsőbbség által lebontásra ítélt (1891-ben épült) nagykanizsai templom megmentéséért folyt. A templom megmaradt, felújították, s ma is benne hangzik Isten igéje.

Mindenben mellette álló feleségével, Németh Mártával 1939-ben kötött házasságot, s három gyermeket nevelt. Péter orvos lett Svédországban, Pál Ausztriában folytatja apja hivatását (éveken át előadó volt hittudományi egyetemünkön), Márta övönként állt helyt itthon.

Jó volt személyesen ismerni Pali bácsit. Öröm volt találkozni vele, s felemelő volt hallgatni prédikációit. Bár később felszáz kilométerre laktunk tőle, hetenként hozzá jártak konfirmációi oktatásra gyermekeim, s ő áldotta meg lányom házasságát is. Boldog vagyok, hogy hangja, bölcsességének több példája, életének egy-egy epizódja – közöttük egykori lelkészekkel való kapcsolata, sőt hajdani püspökünkkel, a még gyermek Káldy Zoltánnal való találkozásának tanulságos élménye is – egy videokazettáról ma is felidézhető. A felvételt az egyházmegyénk (Somogy-Zala) történetét bemutató könyv forrásanyagának gyűjtése során, 1998-ban készítettem. Sokat merítettem belőle, s a tanulságos riportot kisebb-nagyobb közösségekkel végignévezve és -hallgatva közkinccsé is tettem. A kis riport során is elhangzottak a mottóként megismert igék. Nem maradt el a magyarázat sem, amelyben kimondatott az örök igazság: semmi sem tisztíthatja meg a társadalmat, csak Isten, s *mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*.

A felvétel készítésekor közel kilencven éves, már kissé gyengélkedő, de teljes szellemi frissességnek örvendő lelkész még közel négy évet kapott e földi létre. Életének 93. évében szőlította magához hűséges szolgáját ura. A találkozást előkészítő és papfeleség voltát mindig hivatás-ként megélt Márta néninek meg van feladata közöttünk. Legyen hozzá kegyelmes Istenünk, s adja, hogy mindketten sokunknak példaképeivé váljanak!

■ DR. JÁNI JÁNOS

Gyerekmunkáról a pingpongasztal körül

„Hogy mindenki kényelmesen elférjen, behoztuk a pingpongasztalt is” – fogadta az Észak-Pest Megyei Egyházmegyéből érkezett húsz hitoktatott múlt szombaton Hévízgyörkön a háziga, Lindákné János Zsuzsanna lelkész. Az egyházmegyében immár többéves hagyományuk van az őszi és tavaszi találkozásoknak, amelyeknek

mindig más gyülekezet ad otthont. Az idei első alkalom témája a bűn és a megváltás kérdésköre volt. Az ehhez kötődő csoportmunka és a közös beszélgetés kiindulópontjával Jézus keresztalát, a bűnös asszony, valamint Dávid és Betsabé történetét választották a szervezők.

■ BODA ZSUZSA felvétele

A hónap könyve akció – március

Eric W. Gritsch: Isten udvari bolondja

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. Eredeti ára: 2750 forint.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Tavasz van! Gyönyörű!

József Attila tizenkilenc éves korában írta tavaszünneplő versét, amelynek mondanivalója egészen egyszerű: „Mit beszélsz? korai? Nem volt itt sose tél! / Pattantsd ki a szived, elő a rügyekkel...” Igazán a tizenkilenc évesek tudnak örülni a tavasznak, de idősebbek is átélhetik szépségét. Arra biztatok mindenkit, hogy ha teheti, ünnepeljen a természetben! Egyedül, párjával, családjával, barátaival, gyülekezeti kiránduláson.

Odvas keltikék borítják az erdő alját. Lilák és fehérek, mind ugyanahhoz a fajhoz tartoznak. Ez a kép Budán, a Normafától nem messze készült, de nagyon sokféle gyönyörködhetünk bennük hegy- és dombvidéken, néha még az üde síkvidéki er-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

a rovatvezető, de nem áruljuk el senkinek.)

Virágszedő szokásaink abból a korból valók, mikor mindenki azt hitte, hogy annyi a vadvirág, hogy jut is, marad is, gyűjthet nyugodtan. Tekintélyes biológusunktól hallottam, hogy gimnazista korában, a második világháború után barátjával nagyokat kirándult a Budai-hegységben, és sokszor nagy

a Börzsöny északi lejtőin. Az előbbiek mérete sokszor alig éri el az utóbbiak felét. Ennek oka az emberi kontaszekció. Míg a természet beporzó rovarjai a legfeltűnőbb virágoknak adják a nagyobb esélyt a fennmaradásra (továbbszaporodásra), az ember ennek pontosan az ellenkezőjét teszi. Ezeket szedi le, s csupán a silányabbak érlelhetnek magot. A hóvirág-populáció ezzel minőségileg és mennyiségileg is károsodik. Sürgős intézkedésre volna szükség!” (Ennek a virágszedőnek kénytelen vagyok elárulni a nevét: *Vida Gábor* genetikusról, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjáról van szó.)

2006 tavaszán az *Evangélikus Élet* Üzenet az Ararátról című rovata is

dőkben is. Mikor hasonló látványban van részükhöz, kicsik és nagyok kedvet kapnak hozzá, hogy örömlükben csokrot kössenek, úgy, mint Piroska: „Azal letért az útról, és tépegetni kezdte a sok tarka virágot, egyik szálát a másik után, előbb csak az út mentén, aztán egyre beljebb; mert valahányszor egyet leszakított, mindig úgy találta, hogy odább az a másik még sokkal szebb.” Jaj ne, baj lesz belőle!

Nem azért, mert a farkas kihasználja a helyzetet, hanem azért, mert az erdei virágszedés természetgyakorolt hatásáról ma már más gondolkodunk, mint a 19. század elején a *Grimm* testvérek. Visszaemlékszem egy sok évvel ezelőtti jelenetre. A templom előtt egy lány (vagy talán már asszony) ragyogó mosollyal mutatja a körülötte állóknak a virágokat, amelyeket reggeli kirándulásukon kötött csokorba. Megdöbben, mikor mondom, hogy ezek leánykörtcsin, védett növények, nem szabad őket leszedni. (A templom és a lány neve a szerkesztőségben nincs meg, csak én tudom meg

csokrokkel tértek haza. Abban az időben február végétől olyan sűrű volt a hóvirágszőnyeg, szárazabb oldalakban annyi kökörtcsin, hérics és tavaszi kankalin virított, és olyan bőségben kínálta magát a magyar zergevirág, hogy eszükbe sem jutott, hogy visszafogják magukat. Mikor májusban feltűntek a Hármashatár-hegyen az orchideafélék közé tartozó vitézvirág látványos, bíborvörös virágzatai, évről évre visszatértek, hogy kössenek egy-egy csokrot edesanyjuknak.

A két gimnazista lassan a virágok ismerőjévé és védelmezőjévé vált, de ahogy teltek az évtizedek, egyre több lett a kiránduló. Először csak a különlegességeket kellett védetté nyilvánítani, aztán már a gyakori virágok is meggritkáltak. Mikor a hóvirágot kereskedelmi célból nagy mennyiségben gyűjtötték, az egykori gimnazista így fogalmazta meg a probléma lényegét: „Mérjük meg a hóvirág fejcskéinek méreteit a Budai-hegység leglátogatottabb helyein, s hasonlítsuk össze távolabbi, eldugottabb élőhelyek virágaival, például

foglalkozott a hóvirággal, tehát lapunk olvasói számára nem újdonság, hogy 2005. szeptember 1. óta a hóvirág Magyarországon védett növény.

Sokan mások is megértették, hogy miért kell védeni a hóvirágot, őket a szedéstől és vásárlástól nem csupán a szálanként tízezer forintos büntetés veszélye tartja vissza.

Mi a helyzet a nem védett vadvirágokkal? Védett területen azokat sem szabad szedni. Arról, hogy védett területen kívül mi történik velük, a törvény nem rendelkezik. Én mégis arra biztatok a természetszerető olvasót, hogy adja tovább a hírt: a természet sokfélesége csodálatos ajándék. Az emberiség csak akkor tud megmaradni, ha hagyja működni a természetet. Még az erdők alján virító virágokat is. Kirándulásain ne szedjen vadvirágot! Se védett területen, se azon kívül. Se védett, se nem védett. Gyülekezeti kiránduláson aztán végképp ne! Hogy a virágillatú erdőkben még sok nemzedék átélhesse: Tavasz van! Gyönyörű!

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

HIRDETÉS

Meghívó presbiteri csendesnapra

„Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges” (Lk 18,27)

A Győr-Mosoni Egyházmegye presbiteri csendesnapot tart március 21-én, szombaton Mosonmagyaróváron, az evangélikus templomban (Magyar u. 33.).

Program: • 9.00: Nyitóáthítat – Kiss Miklós esperes • 9.30: Az egyetlen megoldás – Balczó András olimpikon • 11.00: Az új evangélikus stratégia – Pröhle Gergely országos felügyelő • 12.30: Ebédszünet • 14.00: Fórum – vezeti Pröhle Gergely • 15.00: Záró úrvacsorai istentisztelet – Jánosa Attila lelkész.

További információ *Koháry Ferenc* lébényi lelkészről, egyházmegyei missziói felelőstől kapható; tel.: 96/360-013, mobil: 20/824-7122, e-mail: ferenc.kohary@lutheran.hu. Mindenkit szeretettel várunk!

Az egyházmegye elnöksége

HIRDETÉS

III. evangélikus borfesztivál

Március 27–29., Révfülpö, Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ

Nagy szeretettel hívunk minden érdeklődő evangélikus borosgazdát és érdeklődőt. Igényes, független zsűri jelenlétével, országos borverseny szint. A találkozó szakmai védnöke dr. Urbán András.

Program: • Péntek: borleadás 17 óráig fajta és évszám megjelölésével; besorolás; előadás és fórum; beszélgetés pohárral a kézben. • Szombat: borbírálat szak- és társadalmi zsűri közreműködésével; előadás; eredményhirdetés, bemutató. • Vasárnap: értékelés, jövőtervezés; istentisztelet. Jelentkezés: 8253 Révfülpö, Füredi út 1. vagy revfulop@lutheran.hu.

A találkozón való részvétel, amely a verseny nevezési díját, a szállást és a teljes ellátást is magában foglalja: 11 500 forint. A versenyben részt nem vevők számára: 9000 forint.

HIRDETÉS

Trajtler Gábor orgonaművésznek a Deák téri evangélikus templomban 1985. március 27-én rögzített koncertjéből sugároz részleteket az MR-3 Bartók rádió március 28-án 13 óra 30 perctől. Műsoron: Bach: Három korál-előjáték (Allein Gott in der Höhe BWV. 675., Kyrie Gott Vater BWV. 669., Jesus Christus unsere Heiland BWV. 626.); Sulyok Imre: Orgonaszonáta.

Déli harangszó

Március 23-án és 28-án az alberti evangélikus templomból szól a déli harangszó az MR1 – Kossuth rádióban.

A Duna–Tisza közti települést az oklevelek szerint az 1240-es évektől Istenháznak vagy Istvánfalvának hívták, és csak IV. László adománylevele után lett Alberti. Irsáról 1368-ból találhatók feljegyzések.

1710-ben *Váracskay András* kurucz ezredes a Nógrád megyei Szalatnyáról huszonnégy szekéren szláv ajkú evangélikusokat költöztetett Albertibe. Az új honfoglalók első templomát a földrengés pusztította el. A *Mária Teréziától* kapott engedéllyel

Gesu Zakariás lelkész vezetésével 1774–78 között elkészült a templom. A települést 1950-től Albertirának nevezik.

Az alberti evangélikus templom tizenhét méter magas tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló ötmázsás *Szlezák Rafael* mester öntödéjében készült Rákospalotán 1949-ben.

Március 29-én a szügyi evangélikus templomból szól a harangszó az MR1 – Kossuth rádióban.

A Balassagyarmatról délre fekvő, főként szlovákok lakta település evangélikusai az egyik legrégebbi harangot mondhatják magukénak. A falu 1620-ban templomával együtt elpusztult, lassan felépítették mindkettőt, és új harang került az elveszett helyébe. A rádióban is hallható régi egy hatalmas zivatar után 1920-ban került elő. A teste kissé megnyúlt alakú, felirata magyarul így hangzik: „Dicsőség Királya, jöjj el békével!”

► Forrás: RTV Részletes

Egyházunk is csatlakozik a Föld órája kezdeményezéshez

Március 28-án este fél kilenckor a WWF – a Természetvédelmi világnap – klímaváltozás elleni akcióján, a Föld óráján Budapesten kívül több megyeszékhely, így Győr, Eger, Tata, Bányász és Székesfehérvár fényei is elszaladnak. A világméretű akcióhoz idén csatlakozott a Magyarországi Evangélikus Egyház is, regisztráltunk a www.earthhour.org weboldalon. Szeretnénk, ha ezen a napon gyülekezeti tagjaink is lekapcsolnák otthonukban egy órára a világítást, ezzel is felhívva a figyelmet arra, hogy a keresztény emberek mennyire fontosnak tartják a környezetvédelmet és a teremtés védelmét.

– Egy lámpa lekapcsolásának momentum a apró cselekedet – de ép

ezért fontos. A teremtéstudatos életmód felé vezető utat apró lépésekkel lehet elkezdni, s egy ilyen alkalom, mint a Föld órája, amelynek során a sok apró cselekedetnek látványos eredménye van, jó motivációval szolgálhat további ötletek megvalósításához is – hangsúlyozta *Kodácsy-Simon Eszter*, egyházunk természetvédelmi munkacsoportjának koordinátora. – A Föld órájában való részvétel nem csupán a Föld energiaforrásai számára jelenthet pillanatnyi lélegzetvételt, de saját magunk is megpihenhetünk egy nyugodt, csendes este során.

Az idei Föld órája akcióra világ-szerzte eddig közel ezer város csatlakozott. Elsőtől Párizs, a fény városa, Sydney, Rio de Janeiro, London,

Peking, Róma, Moszkva, Los Angeles, Hongkong, Dubai, Buenos Aires, Toronto, Mexikóváros, Isztambul, Las Vegas, Brüsszel, Fokváros és Helsinki is.

– A Föld órájának üzenete a világ minden tájáról összehozza az embereket. Aucklandtól Hawaii-ig, Fokvárostól Szentpétervárig mindenki egyként a világítás lekapcsolásával szavaz a klímaváltozás ellen – magyarázta *Andy Ridley*, a Föld órája igazgatója.

Magyarországon többek között elsőtől a síófoki víztorony, a zsám-béki romtemplom, Csömör, Nagykálló, Sándorfalva, Villány, Herceghalom, Pilis, de a Fővárosi Állat- és Növénykert is, sőt regisztrált a Magyar Csillagászati Szövetség, és lekap-

csolja a kivilágítást a Le Meridien Budapest Hotel is.

– Reméljük, hogy egyre több magánszemély is regisztrál a Föld órája akcióra. Minden ember, szervezet és település részvétele számít, hiszen csak közösen, összefogással tudjuk megmutatni, hogy igenis tehetünk az éghajlatváltozás csökkentése érdekében – mondta *Csáki Roland*, a WWF Magyarország kommunikációs igazgatója.

– 2009 különösen fontos év a klímaváltozás szempontjából, hiszen a kiotói egyezmény most kerül hatályon kívülre. A világ vezetői idén decemberben ülnek össze az ENSZ éghajlat-változási konferenciáján, Koppenhágában, hogy új megállapo-

dást hozzanak létre. A Föld órája akcióval mindenkinek megvan a lehetősége arra, hogy együtt felhívjuk a figyelmet a klímaváltozás fontosságára, és befolyásolhassuk a döntéshozókat – tette hozzá *Csáki Roland*.

Magánszemélyek is regisztrálhatnak a www.earthhour.org weboldalon a Föld órájára. Sok híresség és közszereplő is vállalta az akcióban való részvételt, többek között a Nobel-békedíjas *Desmond Tutu* érsek és az Oscar-díjas színésznő, *Cate Blanchet* is. A Barack Obama választási kampányához plakátokat készítő *Shepard Fairey* grafikus pedig művészi munkájával járult hozzá a Föld órája akcióhoz.

■ ARARAT MUNKACSOPORT

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Gergely Ferenc-émlékhangverseny lesz a művész halálának tizenegyedik évfordulójára emlékezve a Magyar Albert Schweitzer Társaság szervezésében a Bathányi téri Szent Anna-templomban március 22-én, vasárnap 19 órakor. Közreműködik *Finta Gergely* orgonaművész. Bevezetőt mond *dr. Oláh Vilmos*, a társaság elnöke. A hangversenyen *Mendelssohn, Bach, Messiaen, Liszt, Dupré* és *Gárdonyi* orgonaművei hangzanak el. A belépés díjtalan.

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu; gombosmi@invitel.hu.

HIRDETÉS

Türöczy Zoltán és az 1948-as egyezmény címmel a Türöczy-hagyaték Alapítvány pályázatot írt ki. A Magyarországi Evangélikus Egyház életét jelentős mértékben meghatározó eseményre és *Türöczy Zoltán* püspök szerepére való emlékezés keretében a beérkezett pályamű ünnepélyes díjátadására szeretettel várunk minden érdeklődőt március 28-án, szombaton 16 órára a Budavári Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termébe. Cím: 1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Akkor megnyílnak a vakok szemei, és megnyílnak a süketek fülei. Ézs 35,5 (ApCsel 9,17; Jn 12,20–26; 2Kor 1,3–7; Zsolt 84) „Mindenik embernek a lelkében dal van / és a saját lelkét hallja minden dalban. És akinek szép a lelkében az ének, / az hallja a mások énekét is szépnek” – írta *Babits*. Az emberi léleknek is vannak szemei és fülei, és a benső, lelki vakság és sükettség végső soron sokkal nagyobb és veszélyesebb csapás, mint a külső, fizikai. Jézusnak volt és van hatalma ma is vakokat és süketeket gyógyítani. Nézd meg szemünk és fülünk, Urunk, hogy meglássunk téged, és meghalljuk hangodat, figyelve zenédre, amikor megszólaltatod lelkünk húrjait!

Hétfő

Nem tudjuk, mit tegyünk, csak rád tekintünk. 2Krn 20,12c (ApCsel 9,5–6; 5Móz 8,2–10; Lk 20,41–47) A bizonytalanság, döntésképtelenség, tanácsatlanság igen kellemetlen dolog. A választás előtti egy helyben topogás sokszor idegőrlőbb, mint a tévútra menés kockázatának vállalása. Nekünk azonban megvan az a csodálatos lehetőségünk, hogy bármit hozzon is az élet elébünk, mi Jézusra tekinthetünk, és tőle kérhetünk útmutatást, vagy róla vehetünk követendő példát. Míg Péter a Mesterre figyelt, addig magabiztosan járt még az erős szélről felkorbácsolt, hullámozó víz felszínén is. Amint azonban az erős szélre koncentrált, süllyedni kezdett. Őreá figyeljünk tehát töretlenül, aki szilárd alapot és értelmet ad az életünknek!

Kedd

Pál írja: Azt tartom, hogy a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amely láthatóvá lesz rajtunk. Róm 8,18 (Zsolt 18,31; Jób 9,14–23.32–35; Lk 21,1–4) „Nem az a kérdés, hogy mi lesz, hanem hogy addig mi lesz” – mondta egy közéleti szereplő a kilencvenes évek derekán. S valóban, keresztény emberekként a jelen kihívásai és megpróbáltatásai közepette sohase veszítjük szem elől a végső célt, amely felé törekszünk, s amely rendíthetetlenül áll előttünk! A keresztény ember földi vándorlása során egyszerű gúnyába öltözött áruház királyfi, hisz a mindenség Királyát nevezheti tulajdon Atyjának. Ez az a rang és dicsőség, amely majd nyilvánvalóvá lesz rajtunk.

Szerda

Titeket pedig az Úr papjainak neveznek, Isteni szolgáinak mondanak. Ézs 61,6a (Jn 12,26; Jn 15,9–17; Lk 21,5–19) A keresztény ember egyetemes papsága a lutheri tanítás egyik sarkalatos eleme. Mégis, hogyan éljük meg mi személyes hitéletünkben, hogy az Úristen papjai vagyunk? Valóban olyan élő Krisztus-hittel átítatott az életem, hogy papként tekint rám a külvilág? Vagy ez csak holt betű, elvont és száraz dogmatikai tétel, amelyet még én sem veszek komolyan (esetleg nem is tudok róla), nemhogy a környezetem? Péter apostol így buzdít minket: „...ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.” (1Pt 2,5)

Csütörtök

Isten pedig hűségese, és nem hagy titeket erőtlön felül kísérteni; sőt a kísértésed együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is, hogy el bírjátok azt viselni. 1Kor 10,13b (5Móz 32,4b; 2Kor 4,11–18; Lk 21,20–28) Érdekes módon mindig akkor jut eszembe ez az ige, amikor már a lelkiismeretem vádol az Úristen előtt valamilyen elkövetett bűn vagy elbotlás miatt. Vajha inkább a kísértés kellős közepén tudánk ebbe az apostoli buzdításba erősen belekapaszkodni, az Isten hűségébe vetett töretlen hittel szívünk erejét megacélozva magunk is az Úrhoz hűségesek maradni s a gonoszok ellenállni!

Péntek

Boldogok a szelídek, mert ők öröklék a földet. Mt 5,5 (Jer 27,5; Jn 10,17–26; Lk 21,29–38) No, ha van valami a jézusi tanításban, aminek a hétköznapi és a történelmi tapasztalat kifejezetten ellentmondani látszik, akkor az ez a kijelentés. Az utóbbi évszázad is számtalan példát mutatott arra, hogy durvasággal és erőszakkal lehet földet hódítani, és az őslakosok kiirtásával, elüldözésével vagy erőszakos beolvasztásával lehet megtartani. A „való” életben is a törtéteknek, könyökölőknek áll a zászló, s aki szelíd, azt félrelökik, vagy mamlasznak, idealistának titulálják. Csak azt ne felejtjük el, hogy mindenek legnagyobb ellenségét, a halált csak a szelíd és Atyjának engedelmessége Jézus tudta legyőzni!

Szombat

Az Úr pedig irányítsa szíveteket az Isten szeretetére és a Krisztus állhatatosságára. 2Thessz 3,5 (Ézs 35,4; Jn 14,15–21; Lk 22,1–6) Isten iránti forró szeretet és a Lélek útján való kitartó állhatatosság: e kettő nélkül aligha beszélhetünk Krisztus-követésről, avagy élő hitről. Mégis nap mint nap tapasztalhatjuk, hogy a bűn elleni harcban állhatatosságunk próbáján oly gyakran elvérzünk. Az Úr iránti szeretetünk is oly sokszor elméleti síkon marad, miközben a saját földi vágyaink kielégítéséért megannyi mindent megteszünk, bizonyítva, hogy ezekhez mennyivel inkább képesek vagyunk ragaszkodni. Szeretet és állhatatosság: ezek formáljanak bennünket Krisztus képének hasonlatosságára!

■ LÁSZLÓ VIRGIL

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 22-étől március 29-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>23.55 / TV2 <i>Egy csodálatos elme</i> (amerikai filmdráma, 2001) (134') 1947-ben egy fiatal ember megérkezik a Princeton Egyetemre, hogy matematikát tanuljon. A titokzatos nyugatvirginiai zseninek sem pedig is iskolai múltja, sem pénze nincs elég ahhoz, hogy bekerüljön az elit diákok körébe. Ám számára semmit sem jelent a társasági élet – sem az órák látogatása. A külön fiút egyetlen dolog érdekli: egy egészen eredeti ötlet megtalálása...</p> 	<p>9.25 / Duna Tv <i>Kisenciklopédia</i> Luther Márton 11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház féléórás 13.30 / RTL Klub <i>Kosarasok (amerikai családi vígjáték, 2001) (96')</i> 17.20 / PAX <i>A harangszó (magyar dokumentumfilm, 2001) (35')</i> 22.50 / Duna Tv <i>Mundi Romani</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2007) (26') 23.40 / Duna Tv <i>A három dátum 1939, 1956, 1980</i> (magyar dokumentumfilm, 1998) (42')</p>	<p>12.05 / Bartók rádió <i>Aldo Ciccolini zongorahangversenye</i> 14.00 / Filmmúzeum <i>Beszterce ostroma</i> (fekete-fehér magyar játékfilm, 1948) (89') 14.25 / PAX <i>Mit ér az ember, ha... zeneszerző? (magyar portréfilm) (40')</i> Szokolay Sándor 18.00 / PAX <i>Láthatatlan állampolgár</i> Lélekképek – Magyar paralimpikonok 21.00 / Duna Tv <i>Butaságom története</i> (fekete-fehér magyar romantikus vígjáték, 1965) (84') 23.10 / m1 <i>Mesés férfiak kurblival</i> (csehszlovák filmszatíra, 1978) (83')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebed bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórás 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások.</i> Dész László zeneszerző 16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregházaink életéből</i> Jelentések a protestáns világból 15.50 / Duna Tv <i>Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában</i> (olasz ismeretterjesztő filmso-rozat, 2003) (27') 21.00 / Duna Tv <i>A csend országa</i> (iráni filmdráma, 2004) (66') 21.40 / Zona Europa <i>Hosszú alkony</i> (magyar filmdráma, 1997) (67') 23.00 / Bartók rádió <i>Éjszakai dzsesszklub</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Buxtehude: Az utolsó ítélet (oratórium) 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Henry Purcell</i> Hangszeres zene 15.06 / Hír Tv <i>Túlélők</i> (magyar dokumentumfilm, 2002) (81') 18.55 / Duna II. Autonómia <i>Magyarország kincsei – Templomok</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) A debreceni református nagytemplom 19.35 / Bartók rádió <i>Matuz István, Rohmann Imre és Vas Katalin Bach-hangversenye</i> 21.00 / m2 <i>Kísértő igazság</i> (amerikai film, 2004) (90')</p>	<p>11.50 / PAX <i>Kerékpártúra egyháztörténelmi utakon</i> Határország, Reményország 12.05 / Bartók rádió <i>A Weiner–Szász Kamara-szimfonikusok hangversenye</i> 15.15 / PAX <i>Ébredés</i> (evangélikus magazinműsor) (35') 19.00 / Duna Tv <i>A vízállarc</i> (olasz romantikus vígjáték, 2007) (78') 23.35 / m2 <i>Lantana – A szövevény</i> (ausztrál–német filmdráma, 2001) (116') 23.45 / m <i>Az élet vendége – Csoma legendárium</i> (magyar dokumentumfilm, 2005) (80')</p>	<p>12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') A Biblia nyomában 13.30 / Bartók rádió <i>Trajtler Gábor orgonahangversenye</i> 18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Versenyképes-e a „jó pásztor”?</i> Vezetői eszmények a Bibliában és napjainkban 20.04 / Kossuth rádió <i>Kossuth-kultusz a politikában</i> 21.45 / Duna Tv <i>Ádám almái</i> (dán–német vígjáték, 2005) (91') 21.55 / m1 <i>A három nővér</i> (magyar filmdráma, 1992) (115') 22.55 / m2 <i>Az élet küszöbén</i> (fekete-fehér svéd filmdráma, 1957) (81')</p>	<p>10.20 / m1 <i>Baptista magazin</i> 11.00 / Bartók rádió <i>Tóbiás matiné</i> Vendég: Gryllus Vilmos 12.02 / Duna II. Autonómia <i>Mégis, kinek az Istene?</i> (magyar dokumentumfilm, 2002) (38') A zsidó-keresztény kultúrkör kétezere éve 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (26') 13.20 / m2 <i>Egyházi naptár</i> 21.00 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Sofia Gubajdulina: János-passió 23.00 / m1 <i>Telesport</i> Műkorcsolya- és jég tánc-világbajnokság – gála</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örvünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

